

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

GİZLİ ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN KADINLAR VE FLÖRT ŞİDDETİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Meryem YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2025

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiyeye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

GİZLİ ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN KADINLAR VE FLÖRT ŞİDDETİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

WOMEN IN SECRET ROMANTIC RELATIONSHIPS AND DATING VIOLENCE: A
QUALITATIVE STUDY

Meryem YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2025

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Meryem YILMAZ'ın hazırladığı “Gizli Romantik İlişkisi Olan Kadınlar ve Flört Şiddeti: Nitel Bir Çalışma” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Prof. Dr. İbrahim KEKLİK	İmza
Jüri Üyesi (Danışman)	Doç. Dr. Özlem HASKAN AVCI	İmza
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Elif EMİR ÖKSÜZ	İmza

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından / / tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Öz

Bu araştırmada ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan ve flört şiddetine uğrayan beliren yetişkinlik dönemindeki kadınların ilişkiye devam etme nedenlerinin BDT kuramı perspektifinden; ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan romantik ilişki inançları bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırmanın çalışma grubunu 18-25 yaş arasında en az altı aydır ailesinden gizli romantik ilişkisi olan ve flört şiddetine uğrayan 11 kadın katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılarla olan görüşmelerde kullanılmak üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve tartışılmıştır. Araştırma sonucunda 18-25 yaş arasında ailesinden gizli romantik ilişkisi olan ve flört şiddetine uğrayan kadınların ilişkisini saklama nedenlerinin ilişkinin öğrenilmesine ilişkin bilişsel çarpıtmalarla ilgili olduğu, katılımcıların işlevsel olmayan ilişki inançları ile ilişki bağımlılığının flört şiddetine uğramalarına ve flört şiddetine uğramalarına rağmen ilişkiye devam etmelerinde etkili olduğu, flört şiddetinin birey ve romantik ilişkisi için yıkıcı etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma 18-25 yaş arasındaki ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan ve flört şiddetine maruz kaldığını düşünen kadınlar ile sınırlıdır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular alan yazın doğrultusunda tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: beliren yetişkinlik, gizli romantik ilişki, flört şiddeti, işlevsel olmayan ilişki inançları, ilişki bağımlılığı, bilişsel davranışçı terapi

Abstract

The aim of this study is to examine the reasons why women in early adulthood who are in secret romantic relationships from their families and experience dating violence continue their relationships within the framework of Cognitive Behavioral Therapy (CBT) theory. The reasons women continue the relationship were examined in the context of relationship dependency and dysfunctional relationship beliefs. Participants of this were 11 female women between the ages of 18 and 25 who had been in a hidden romantic relationship for at least six months and had experienced dating violence. A semi-structured interview form was utilized to collect data during interviews with the participants. The data obtained from the interviews were analyzed and discussed through descriptive analysis. The findings revealed that the reasons for concealing their romantic relationships from their families are associated with cognitive distortions regarding the disclosure of the relationship; that participants' dysfunctional romantic relationship beliefs and relationship addiction play a role in both their exposure to dating violence and their continuation of the relationship despite such violence; and that dating violence has destructive effects on both the individual and the romantic relationship. This study is limited to women aged 18-25 who are in secret romantic relationships with their families and believe they have been subjected to dating violence. The findings obtained as a result of the research were discussed in line with the literature and recommendations were made.

Keywords: emerging adulthood, hidden romantic relationship, dating violence, dysfunctional relationship beliefs, relationship addiction, cognitive behavioral therapy

Teşekkür

Öncelikle kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Özlem Haskan Avcı hocama teşekkürlerimi sunarak başlamak istiyorum. Tez konumun belirlenmesinden itibaren tüm süreçte gerek tez ile ilgili gerekse hayatın akışında önüme çıkan zorluklarla ilgili her zaman anlayışını ve desteğini hissettirdiği, bilgi ve birikimiyle bana her zaman ışık olduğu için gönülden teşekkür ederim.

Tez savunmamda jüri olmayı kabul eden ve kıymetli katkılarıyla beni onore eden ana bilim dalı başkanımız Sayın Prof. Dr. İbrahim Keklik hocama ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Elif Emir Öksüz hocama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bugünlere gelmemde emeği geçen, gerek bilgisiyle gerek sevgi ve şefkatiyle her zaman yanımda olan tüm öğretmenlerime, özellikle de lise eğitimimde hayata ve insana bakışıyla, değerleri ve duruşuyla bana örnek olan kıymetli öğretmenlerime teşekkürü borç bilirim.

En büyük teşekkürü çocukluğumdan itibaren sevgisiyle, ilgisiyle, şefkatiyle her zaman kendimi değerli hissettiren, hayat yolculuğunda önüme çıkan engelleri ellerimden tutarak benimle beraber göğüsleyen, dualarından beni hiç eksik etmeyen, büyük emeklerle beni bugünlere getiren annem Şahinaz Yılmaz'a ve babam Cengiz Yılmaz'a etmek istiyorum. Sizler benim için kendimi koşulsuz sevildiğimi hissettiğim ve kendimi hep ait hissettiğim bir liman oldunuz. Düşsem de, ağlasam da, hata da yapsam elimi tutmayı hiç bırakmadığınız için, güldüğümde sevincimi yüreğinizde coşkuyla karşıladığınız için, ağladığımda hüznümü gözlerinizde taşıdığınız için, zorlandığımda önümde hep ışık olduğunuz için sizlere sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca bana bugüne kadar bir teyzeden çok daha fazlası olan, üzerimdeki emeklerini saysam da bitiremeyeceğim, yüreğinin güzelliği ile beni sarıp sarmalayan biricik teyzem Zişan Hanımefendiye gönülden teşekkür ederim. Bana her zaman anlayış ve sevgiyle yaklaşan, beraber muhabbet etmenin keyfini saatlerce yaşadığımız dayıma, yengeme ve tüm büyüklerime gönülden teşekkür ederim. En özel teşekkürümü tüm sevecenlikleriyle hayatıma neşe katan, bebekliklerinden itibaren

her anlarına şahit olmanın benim için paha biçilemez bir mutluluk olduğu kız kardeşlerim Esmenur ve Elanur'a ediyorum. Sizler benim için hep en tatlı anılarımda yer alacaksınız.

Beni dualarıyla sarıp sarmalayan, muhabbetinin baldan tatlı olduğu, nasihatlerinin yoluma ışık tuttuğu, sözlerinden önce gözleriyle yüreğe sıcacık dokunan kıymetli Hüsniye teyzeciğime ve tüm akrabalarım saygıyla gönülden teşekkür ederim.

Lise sıralarına beraber baş koyduğumuz, birlikte nice güzel anılar biriktirdiğimiz, dostluğumuzun bugünlere kadar sıkı bir bağ ile devam ettiği ve her zaman etmesini ümit ettiğim kıymetli arkadaşım, dostum Çocuk Gelişim Uzmanı Habibe Ölmez'e teşekkür ederim. Her zorlukta ve kolaylıkta birbirimizin duygularına ortak olduğumuz, birbirimizi her zaman motive ederek yüksek lisans eğitimimizi tamamladığımız kıymetli arkadaşlarım, meslektaşlarım Psikolojik Danışman Esmenur Göçmen Onay'a, Psikolojik Danışman Şevval Eker'e, Psikolojik Danışman Sibel Çetin'e ve Psikolojik Danışman Hatice Acar Bayer'e teşekkür ederim.

Son olarak kendime de teşekkür etmek istiyorum. Hayat yolculuğunda herkes gibi düşse kalka, doğrularla ve yanlışlarla her zorluğun üstesinden önce kendi ellerimden tutarak geldiğim için, önüme çıkan engeller karşısında pes etmediğim için, hayalini kurduğum hayat için elimden geleni yaptığım ve hatta yapamadıklarım için kendime gönülden teşekkür ederim.

İçindekiler

Kabul ve Onay.....	ii
Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Teşekkür.....	v
Tablolar Dizini.....	ix
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	11
Araştırma Problemi.....	22
Sayıltılar.....	22
Sınırlılıklar.....	23
Tanımlar.....	23
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	25
Beliren Yetişkinlik Dönemi.....	25
Flört Şiddeti.....	28
İşlevsel Olmayan İlişki İnançları.....	34
İlişki Bağımlılığı.....	43
Bilişsel Davranışçı Terapi ve Akılcı Duygusal Davranış Terapisi	52
Ailesinden Gizli Romantik İlişkisi Olan Kadınlarla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	55
Bölüm 3 Yöntem.....	60
Araştırmanın Türü.....	60
Çalışma Grubu.....	62
Veri Toplama Süreci.....	66
Veri Toplama Araçları.....	69
Verilerin Analizi.....	71
Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	74

Araştırmada Alınan Etik Önlemler.....	76
Araştırmacının Rolü.....	77
Bölüm 4 Bulgular, Yorumlar ve Tartışma.....	80
Araştırmanın Bulguları.....	79
Araştırma Bulgularının Tartışılması.....	131
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler.....	149
Kaynaklar.....	166
EK-A: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	184
EK-B: Gönüllü Katılım Formu Online.....	188
EK-C: Görüşme Protokolü.....	191
EK-Ç: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma Etik Kurulu Onay Bildirimi.....	197
EK-D: Etik Beyanı.....	198
EK-E: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	199
EK-F: Thesis/Dissertation Originality Report.....	200
EK-G: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı.....	201

Tablolar Dizini

Tablo 1 <i>İlişki Bağımlılığı Kriterleri</i>	47
Tablo 2 <i>Kişilere Ait Demografik Bilgiler</i>	65
Tablo 3 <i>Görüşmelere İlişkin Yer ve Süreye Ait Bilgiler</i>	68
Tablo 4 <i>Betimsel Analiz Sonucu Elde Edilen Temalar-Alt Temalara Ait Bilgiler</i>	80

Bölüm 1

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ifade edilmiş, araştırmanın amacı ve önemi açıklanmıştır. Sonrasında araştırma problemi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar ve araştırmada yer alan anahtar sözcüklerin tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Beliren yetişkinlik Arnett (2000) tarafından ortaya koyulan ve 18-25 yaş aralığını kapsayan, ergenliğin sonundan yirmili yaşların ortalarına kadar olan gelişimsel dönemi ifade etmektedir. Aynı zamanda Erikson (1968) Psiko-sosyal gelişim kuramında beliren yetişkinliği “yakınlığa karşı yalıtılmışlık” olarak adlandırmakta ve genç yetişkinliğin ilk yarısına denk gelen bir dönem olduğunu ifade etmektedir. Beliren yetişkinlik döneminin önemli bir özelliği ergenlik ve yetişkinlik arasında olması (Arnett, 2000) ve kişiye diğer gelişimsel dönemlere göre daha fazla seçenekler sunmasıdır (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Diğer bir deyişle özellikle bu dönemde bireyler hayatlarını değiştirmek için çok fazla imkana sahiptirler ve bu nedenle diğer gelişimsel dönemlere kıyasla daha değişken bir hayatları vardır (Arnett, 2004).

Beliren yetişkinlik döneminde bireyler kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmışlık ve sonsuz olanaklara sahip olma düşüncesi şeklinde beş temel özellik göstermektedir. Özellikle kimlik arayışı doğrultusunda bireyler iş, aşk ve dünya görüşü olmak üzere üç temel alanda kimlik keşfi yaşamaktadır (Arnett, 2000). Bu nedenle beliren yetişkinlik döneminde yakın ilişkiler kurma ihtiyacı ön plana çıkmaktadır.

Bu bağlamda beliren yetişkin yaş grubunda flört ilişkilerinin başlatılması ve sürdürülmesi son derece beklendik bir davranıştır (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022).

Dostluk, arkadaşlık gibi yakınlıklara benzer şekilde romantik anlamda yakınlık kurma, tüm gelişimsel dönemlerde önemli olmasına karşın özellikle ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde gelişimsel bir görev olarak kabul edilmektedir (Arnett, 2000). Ergenlik dönemine kıyasla beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler daha kalıcı ve ciddi ilişkiler kurmak istemektedir (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Romantik ilişkiler beliren yetişkinler için yalnızca cinsel çekimi değil aynı zamanda değerleri, inançları, mutluluğu, tercihleri, duyguları, sırları ve üretkenliği de içermektedir (Eryılmaz ve Ercan, 2010). Öte yandan yakın ilişki kuramayan bireyler kendine yönelmekte ve “yakınlığa karşı yalıtılmışlık” yaşamaktadır. Bu doğrultuda beliren yetişkinlerin sağlıklı romantik ilişki kurma ve ilişkiyi sürdürme konusunda yoğun bir ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bu ihtiyacın duyulması neticesinde özellikle flört ilişkilerinin beliren yetişkinlik döneminde bireylerin beden ve ruh sağlığı için olumlu ve koruyucu bir faktör olduğu ifade edilmektedir (Braithwaite vd., 2010). Özetlemek gerekirse flört ilişkisi beliren yetişkinlerin yalnızlık duygusu yaşamasını engellemekte, gelişimsel olarak kimlik karmaşası evresini sağlıklı bir şekilde geçirmelerini desteklemekte, ruh sağlıklarını doğrudan olumlu yönde etkilemekte, beden ve ruh sağlığı ile ilgili koruyucu faktörleri artırmaktadır.

Flört ilişkisinin birey üzerindeki olumlu etkilerine karşın flört şiddeti bireyin ruh sağlığını doğrudan olumsuz etkilemektedir. Özellikle beliren yetişkinlik dönemi dünyada 1980’lerin başından, Türkiye’de ise 2000’lerin sonundan itibaren araştırılmaya başlanan flört şiddeti üzerine en fazla araştırmanın yürütüldüğü yaş grubudur (Arnett, 2004). Diğer

bir deyişle beliren yetişkinlik dönemi ile ilgili yapılan uluslararası alan yazında flört şiddeti en fazla araştırılan konudur. Johnson ve diğerleri (2014) flört şiddetinin en sık görüldüğü yaş grubunun 18-25 yaş arası olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bu dönemde hem flört ilişkileri önem arz etmekte olduğu hem de flört şiddeti uygulama ya da maruz kalma durumunun sıklıkla yaşandığı söylenebilir.

Literatürde flört şiddeti ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2002 yılında flört şiddetinin, bir partnerin diğerini fiziksel (vurma), cinsel (rızasız cinsel ilişki, istenmediği halde dokunma) veya psikolojik (yalnızlaştırma, zarar vermekle tehdit etme, isim takma) olarak baskı altında tutmayı amaçlayan davranışlarının tümünü içeren bir kavram olduğunu ifade etmiştir. Yine Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2013 yılında yayınladığı raporda flört şiddetinin resmi ilişkileri (evlilik) ve resmi olmayan ilişkileri (flört ilişkisi, evlilik dışı seksüel birliktelik) kapsayan bir terim olduğunu ifade etmiştir. Sugarman ve Hotaling (1989) ise flört şiddetini “flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümü” şeklinde tanımlamıştır. Aslan vd. (2008) flört şiddetinin, kişilerarası şiddet türlerinden biri olduğunu ve şiddet kullanılarak partnerlerden birinin diğeri üzerinde kontrol sağlamayı hedeflediğini belirtmiştir. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (CŞMD, 2018) flört şiddetini “duygusal/ romantik/ cinsel bir beraberlik içerisinde veya beraberlik bittikten sonra partnerlerden birinin diğeri ya da birbiri üzerinde güç ve kontrol sağlamak için çabaladığı, zarar verici olan davranış biçimleri” şeklinde tanımlamaktadır. Flört şiddeti, uzun süreli-kısa süreli, ciddi-geçici, heteroseksüel-eşcinsel/biseksüel, tek eşli-çok eşli ya da kişilerin farklı biçimlerde tanımladığı tüm ilişki biçimlerinde görülebilir. Dolayısıyla,

hiçbir flört ilişkisi biçimi, flört şiddetinden arınık değildir. Görüldüğü üzere flört şiddeti, flört ilişkisindeki birçok şiddet türünü kapsayan şemsiye bir kavram olarak kullanılmakta ve çok farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Flört şiddeti literatürde partner istismarı, yakın partner şiddeti, yakın partner istismarı, eş istismarı olarak da adlandırılmaktadır. Bu çalışmada flört şiddeti kavramı kullanılmaktadır.

Flört şiddeti çeşitli demografik özellikler fark etmeksizin cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, etnik kimlik ve sosyoekonomik faktörler içerisinde görülebilmektedir (Kyle, 2022). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ, 2012) flört şiddeti risk faktörlerini bireysel faktörler, ilişkisel faktörler ve toplumsal faktörler olarak üç kategoriye ayırmaktadır. Aynı zamanda bireysel risk faktörleri şiddet uygulama olasılığı olan erkekler ve şiddete maruz kalma olasılığı olan kadınlar açısından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Erkeklerin flört şiddeti uygulama olasılığında bireysel risk faktörleri “flört şiddeti uygulama olasılığı bakımından yaşın genç olması, düşük eğitim seviyesi, çocukken şiddete tanık olma veya şiddete maruz kalma, alkol ve uyuşturucu kullanımı, kişilik bozuklukları; şiddetin kabul edilmesi (örneğin, bir erkeğin eşini dövmesinin kabul edilebilir olduğunu düşünmesi), geçmişte partnerlerini istismar etme öyküsü” olarak ifade edilmiştir. Kadınların flört şiddetine uğrama olasılığı bakımından risk faktörlerini “düşük eğitim seviyesi, ebeveynler arasında şiddete maruz kalma, çocukluk döneminde cinsel istismar, şiddetin kabul edilmesi ve önceki istismarın diğer biçimlerine maruz kalma” oluşturmaktadır. Flört şiddetinin ilişkisel faktörleri hem kadınların hem de erkeklerin mağduriyet yaşama riskine göre ifade edilmiştir. Flört şiddeti ilişkisel faktörleri “ilişkide çatışma veya memnuniyetsizlik, aile içinde erkek egemenliği, ekonomik stres, erkeğin birden fazla partnerinin olması ve eğitimde eşitsizlik (yani bir

kadının erkekten daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olması) şeklindedir. Son olarak flört şiddetinin toplumsal faktörleri “toplumsal cinsiyet açısından adaletsiz sosyal normlar (özellikle de erkek olmaktan beklenen rolün baskınlık ve saldırganlık oluşu), yoksulluk, kadınların düşük sosyal ve ekonomik statüsü, ilişki içinde flört şiddetine karşı zayıf yasal yaptırımlar, kısıtlayıcı veya adaletsiz boşanma ve evlilik yasaları da dahil olmak üzere kadınların medeni haklarının olmaması, flört şiddetine karşı zayıf toplumsal yaptırımlar, çatışmayı çözmenin bir yolu olarak şiddetin toplumsal olarak kabul görmesi, silahlı çatışma ve toplumda yüksek düzeyde genel şiddet” olarak ifade edilmiştir. (DSÖ, 2012). Benzer şekilde Kızmaz (2006) flört şiddeti risk faktörlerini yaş, cinsiyet, partnerlerin birinin veya her ikisinin alkol ve madde kullanması, toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına uygulanan şiddetin benimsenmesi, çocukluk döneminde şiddete maruz kalma veya tanıklık etme, kişilik bozuklukları, depresyon, düşük gelir ve düşük akademik başarı olarak açıklamıştır.

Flört şiddeti risk grubu arasında özellikle öne çıkan yaş grubu beliren yetişkinlerdir (Johnson vd., 2014). Cinsiyet bağlamında bakıldığında ise literatür flört şiddetine uğrayanların genelde kadınlar olduğunu göstermektedir (Felson vd., 2002; Boonzaier, 2008; Bosson ve Vandello, 2011; Phillips vd., 2015; Papp vd., 2017). Aynı şekilde Dünya Sağlık Örgütü (2012)’nin raporlaştırdığı risk faktörlerine bakıldığında flört şiddetinden mağdur olanların kadınlar olduğu görülmektedir. Endonezya Ulusal Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Komisyonu'na (2018) göre, flört şiddetinden mağdur olanlar genelde kadınlardır ve kadınlar flört şiddetine karşı daha savunmasızdır. Araştırmalar erkeklere nazaran kadınların daha fazla flört şiddetine uğradığını bildirmektedir (Felson vd., 2002). Görüldüğü üzere yakın ilişkilerde deneyimlenen şiddet halk sağlığı açısından ve özellikle kadınların hem bedensel hem zihinsel hem de duygusal sağlığı açısından

önemli bir tehdit unsurudur. Ancak ne yazık ki flört şiddetine maruz kalan birçok kadın çeşitli nedenlerle bu konuda yardım aramamaktadır. Bu nedenler arasında kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri, toplumun ve ailenin flört ilişkisine yönelik olumsuz tutumu, kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkilerine dair olumsuz görüşler, bekarete ilişkin kadınlara atfedilen tabular ve çifte standartlı sosyalizasyon nedeniyle kadınların erkeklere göre aynı davranış üzerinden daha fazla yargılanması gibi durumlar yer almaktadır. Toplumsal temelli bu görüşler çoğu zaman kadınların romantik ilişkilerini ailelerinden gizli yaşamaları ve dolayısıyla flört şiddetinin varlığında yardım arayabilecekleri kaynaklarının olmaması ile sonuçlanabilmektedir.

Kadınların flört şiddetine maruz kalmalarına rağmen neden ilişkiye devam ettikleri de önemli bir sorudur. Yukarıda ifade edilen toplumsal yargılar ve ailenin flörte ilişkin olumsuz tutumlarının yanı sıra kadınların kendi görüş ve düşünceleri de ilişkiye devam etmelerinin ve flört şiddetini kabul etmelerinin nedenleri arasındadır. Bu görüşler toplum yargılarından ve aile kültüründen arınık değildir, aksine toplum ve aile yapısından büyük oranda etkilenebilmektedir. Kadınların ilişkilere yönelik tutum ve inançlarının flört şiddeti ile ilgili olup olmadığını araştıran birçok çalışma yapılmıştır (Tourigny vd., 2006; Maxwell vd., 2003). Bu çalışmaların bir kısmı bir ilişkide şiddetin haklı ve kabul edilebilir olduğuna inanan kadınların bu inanca sahip olmayan kadınlara göre flört şiddetine uğrama ihtimallerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Malik vd, 1997; Muehlenhard ve Linton, 1987; O' Keefe ve Treister, 1998). Son dönemde Lelaurain vd. (2022)'nin yaptığı çalışma bu ifadeleri destekler niteliktedir. Kadınlar ilişkilere yönelik işlevsel olmayan inançlar geliştirmekte ve bu durum ilişkiye devam etmelerine sebep olmaktadır. Rusbult ve Martz

(1995) kadınların flört şiddetine rağmen ilişkide kalmalarını düşük benlik saygısı, öğrenilmiş çaresizlik ve mazoşist kişilik yapısından kaynaklanabileceğini öne sürmüştür. Bunun yanı sıra flört şiddetine uğrayan bireylerin şiddete rağmen ilişkide kalmalarının sebeplerini inceleyerek ilişkiden duyulan tatmin düzeyinin, alternatiflerin ne kadar uygun olduğunun ve ilişkiye yapılan yatırımın derecesinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Benlik saygısı, flört şiddetinin başlatılması ve kabul edilmesiyle ilişkilidir ve resmi olarak bir risk faktörü olarak kabul edilmektedir (Aguilar ve Nightingale, 1994; Cascardi ve O'Leary, 1992; O'Keefe, 1998). Son dönemde Pugh vd.nin 2021 yılında yaptığı çalışmada aynı şekilde kadınların partnerin düzeleceğine yönelik inanç geliştirmesi ve öğrenilmiş çaresizlik durumunun yaşanması nedeniyle ilişkiye devam ettikleri ifade edilmiştir. Benzer şekilde Choice ve Lamke (1997) şiddete uğrayan bireylerin ilişkiyi devam ettirme veya bırakma kararı alırken kaynaklarını ve tatmin düzeylerini dikkate alarak iki aşamalı bir model önermiştir. Önerilen modele göre birey kendisi için mevcut olan en iyi alternatifin ilişkiyi sonlandıracak kadar çekici olmadığına inanarak tatmin duygusu yaşayabilmektedir. Bunun yanı sıra birey ilişkiye güçlü bir duygusal yatırım yaptığından dolayı kendini henüz ayrılmaya hazır hissedemeyebilir. Önerilen bu model kadınların flört şiddetine uğramayı istediklerini değil yalnızca bazı kadınların şiddete rağmen ilişkide kalmayı tercih ettiklerini öne sürmektedir. Flört şiddetine maruz kalma deneyimini yaşamak bireyde flört ilişkisine yönelik olumsuz ve işlevsel olmayan bilişsel şemalar oluşmasına neden olabilmektedir (Calvete vd., 2018; Miller vd., 2018). Bilişsel davranışçı kuram işlevsel olmayan inançların ilişkilerdeki birçok sorun alanıyla (LaTaillade vd., 2006), flört şiddeti ve saldırganlıkla ilişkili olduğunu belirtmektedir (Beck, 1976).

Özellikle ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemindeki kadınlar için flört şiddetine uğrama ile işlevsel olmayan ilişki inançlarının önemli derecede anlamlı bir ilişkisi vardır. Bu inançlar bireyin sosyoekonomik düzeyi, doğup büyüdüğü aile yapısı ile yakından ilişkilidir (Vezina ve Hebert, 2007). Bunların yanı sıra yaş ve gelişim döneminin özelliği, ilişkide yaşanan durumun şiddet olarak algılanmaması, aşkın/ sevginin böyle bir deneyim olduğunun düşünülmesi, flört şiddetine ve flört şiddeti uygulayan partnere yönelik mitlerin geliştirilmesi, partnerin değiştirilebileceğine veya kendi kendine değişeceğine olan inanç gibi nedenler de ilişkiyi sürdürme sebepleri arasında yer almaktadır (Toplu Demirtaş, 2021).

İşlevsel olmayan ilişki inançları kişilerin ilişkinin doğasına, kendisine ve partnerine yönelik abartılı, katı, mantıksız ve değişime direnç gösteren inançlardır. Bu inançlar ilişkinin yararına hizmet etmekten ziyade ilişki dinamiklerine zarar verici nitelikte olabilmektedir. Bu nedenle işlevsel olmayan ilişki inançları romantik ilişkiler için son derece önemli olmasının yanı sıra ilişkide yaşanan birçok sorunla yakından ilgilidir (Friedman ve Whisman, 1998). İşlevsel olmayan ilişki inançları ile ilgili farklı tanı kriterleri vardır. Eidelson ve Epstein'a (1982) göre “anlaşmazlık yıkıcıdır, zihin okuması beklenir, partnerler değişemez, cinsel mükemmelliyetçilik ve cinsiyetler farklıdır” olmak üzere beş temel işlevsel olmayan inanç vardır. Sarı ve Korkut Owen (2015) “aşırı beklentiler, sosyal zamanın kullanımı, zihin okuma, farklı düşünme, fiziksel yakınlık, cinsiyet farklılıkları” olmak üzere altı temel işlevsel olmayan inanç belirlemiştir. Stackert ve Bursik (2003) “talepkarlık, düşük hayal kırıklığı toleransı, felaketleştirme ve insanın değerine ilişkin küresel değerlendirmeler” olarak işlevsel olmayan ilişki inançlarını dört temel kavram

altında toplamıştır. Sprecher ve Metts (1989; 1999) ise işlevsel olmayan dört temel ilişki inancı belirlemiştir. Bunlar “Sevgi Bir Yol Bulur (yani, gerçek sevginin her türlü engeli aşabileceğine olan inanç); (2) Bir ve Tek (yani yalnızca tek bir kişiyi gerçekten sevebileceğimize olan inanç); (3) İdealleştirme (yani gerçek aşkın mükemmel olacağına dair inanç); ve (4) İlk Görüşte Aşk (yani, gerçek aşkın önceden etkileşim olmadan gerçekleşebileceğine olan inanç)” şeklinde ifade edilmektedir. Görüldüğü üzere işlevsel olmayan ilişki inançlarına dair benzer kavramların ve tanımlamaların kullanılmasının yanı sıra farklı kavram ve tanımlamalar da yapılmıştır. Ancak işlevsel olmayan ilişki inançlarının ilişki yapısına zarar verdiği, partnerler için zorlayıcı olduğuna dair fikir birliği sürmektedir.

İşlevsel olmayan inançlar daha çok Bilişsel Davranışçı Terapiler kapsamında ele alınan bir kavram olup, Albert Ellis ve Aaron Beck tarafından kapsamlı şekilde açıklanmaya çalışılmıştır (Kurt ve Gündüz, 2020). Bilişsel davranışçı kuram işlevsel olmayan inançların ilişkilerdeki birçok sorun alanıyla (LaTaillade vd., 2006), flört şiddeti ve saldırganlıkla ilişkili olduğunu belirtmektedir (Beck, 1976). Özellikle ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemindeki kadınlar için flört şiddetine uğrama ile işlevsel olmayan ilişki inançlarının önemli derecede anlamlı bir ilişkisi vardır. Son dönemde Lelaurain vd. (2022)’nin yaptığı çalışma bu ifadeleri destekler niteliktedir. Kadınlar ilişkilere yönelik işlevsel olmayan inançlar geliştirmekte ve bu durum ilişkiye devam etmelerine sebep olmaktadır. Yine Kaya (2023)’nin yaptığı güncel bir araştırmada işlevsel olmayan romantik ilişki inançlarının flört şiddeti ile pozitif bir ilişki içerisinde olduğu ortaya konmuştur.

Kadınların flört şiddetine uğramasına rağmen ilişkiyi sürdürmelerinin diğer nedeni ilişki bağımlılığıdır. İlişki bağımlılığı partnerin arzu nesnesi haline geldiği ve kişinin partneri ile ilgili her şeye bağımlılık geliştirdiği bir durumdur. İlişki bağımlılığı madde bağımlılığı ile benzer özellikler göstermektedir. Kişi partnerin yokluğunda madde bağımlılığında olduğu gibi yoğun fiziksel belirtiler göstermese de stresle baş edememe gibi yoksunluk belirtileri göstermektedir (Fisher vd., 2016). Griffiths 2005 yılında ilişki bağımlılığını daha net bir çerçevede tanımlamak için “Bağımlılığın Bileşenler Modeli”ni ortaya koymuştur. Bu modele göre ilişki bağımlılığının belirginlik, hoşgörü, ruh hali değişikliği, nüksetme, çekilme ve çatışma olmak üzere altı temel bileşeni vardır. Belirginlik, partnere duyulan sevginin kişinin yaşamının tek ve en önemli parçası oluşunu ve tüm duygu, düşünce ve davranışlarının partnere yönelik oluşunu ifade etmektedir. Hoşgörü, kişinin partneriyle giderek daha fazla zaman geçirme ihtiyacıdır. Ruh hali değişikliği, kişinin duygusal sıkıntılarla başa çıkmak için partnerine ihtiyaç duymasıdır. Nüksetme, kişinin partneriyle geçirdiği zamanı durdurmak ya da azaltmak konusunda başarısız olmasıdır. Çekilme, kişinin partneri ile olamadığı zamanlarda hayal kırıklığı, sinirlilik, kaygı, mide bulantısı, mide krampları gibi fiziksel veya psikolojik yoksunluk belirtileri göstermesidir. Son olarak çatışma, kişinin meslek, hobiler, arkadaşlar, aile gibi tüm yaşam aktivitelerine ve unsurlarına nazaran partnerin daha önde olduğu bir durumu ifade etmektedir. Bu nedenle ilişki bağımlılığı geliştiren bireyler için ilişkiyi sonlandırmak neredeyse imkansızdır. Özellikle kadınların ilişkiye bağımlılık geliştirme ihtimalleri erkeklere göre daha olasıdır (Gori vd., 2023).

İşlevsel olmayan inançlar ve ilişki bağımlılığı birbirinden ayrık değildir. İlişki bağımlılığı oluşturmada bireylerin düşünceleri, inanç ve tutumları etkili olabilmektedir. Özellikle ilişki bağımlılığı geliştiren bireylerde ilişkiye ve partnere dair işlevsel olmayan inançların olduğu ortaya koyulmuştur (Galioğlu Boğa, 2023). Bu inançlar bireylerin ilişkilerine ve partnerlerine daha fazla anlam yüklemesine ve dolayısıyla bağlılık geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu noktada Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) kuramı ilgili kavramlara temel çerçeve oluşturmakta ve özellikle işlevsel olmayan inançları açıklamada (Özkan, 2016) sıklıkla başarılı olmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan ve flört şiddetine uğrayan kadınların ilişkiye devam etme nedenlerinin ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan romantik ilişki inançları bağlamında değerlendirilmesidir. Araştırma beliren yetişkinlik döneminde bulunan 18-25 yaş arasındaki yaklaşık 8-12 gönüllü kadın katılımcı ile yürütülmüştür.

Romantik ilişkiler beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler için son derece önemli ve beklendiktir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Bu dönemin bir özelliği olarak bireyler romantik anlamda kimlik arayışlarını sürdürmeye devam etmektedir ve bu nedenle aslında bu bir geçiş dönemidir. Bireyin kimlik arayışında olduğu bir dönem (Arnett, 2004) olması sebebiyle okul, iş, romantik ilişkiler, evlilik gibi önemli kararlar bu dönemde verilmektedir. Özellikle romantik ilişki türlerinden biri olan flört ilişkisi beliren yetişkinlerin ruh sağlığı ile yakından ilgilidir. Flört ilişkisi bireyin ruh sağlığı için koruyucu bir faktör olarak işlev görmesine karşın flört şiddeti tam tersi yönde bireyin ruh sağlığını doğrudan

olumsuz bir şekilde etkilemektedir (Devries vd., 2013; Hall vd., 2014; Tsai vd., 2016; Bacchus vd., 2018; Yu vd., 2019; Bahati vd., 2022). Alan yazında yapılan çalışmalar flört şiddetinin yaygınlığına ve ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekmektedir. İlgili literatür incelendiğinde flört şiddetinin yaygınlığı ve ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin yadsınamayacak derecede olduğu görülmüştür.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2012) flört şiddetinin yaygınlığını ölçmek amacıyla 10 ülkeden çeşitli kültürleri ve coğrafyaları temsil eden 24.000 kadın ile yaptığı araştırmada kadınların %4'ü ile %49'u arasında partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını ve kadınların %6'sı ile %59'u arasında hayatlarının belli bir döneminde cinsel şiddet deneyimlediklerini raporlamışlardır. Buna ek olarak %20 ile %75 arasında bulunan kadınlar hayatları boyunca partnerlerinden gelen duygusal olarak zarar verici davranışı deneyimlediklerini bildirmişlerdir. Özellikle Straus'un (2004) 16 ülkede ve 31 farklı üniversitede 8666 flört ilişkisi olan üniversite öğrencisi ile yaptığı geniş ölçekli araştırmada cinsiyetten bağımsız ve ortalama olarak, katılımcıların %29'u son bir yıl içinde partnerine en az bir kez fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir. Bu oranlar, ülkeler arasında oldukça farklılaşmakta ve %17 ile %45 arasında değişmektedir. Bu araştırmadan dört yıl sonra, 21 ülkeden yaklaşık 16000 üniversite öğrencisinin katıldığı bir başka araştırmada da benzer bir sonuç elde edilmiş 3 ve katılımcıların %30'u son bir yıl içinde en az bir kere partnerini fiziksel şiddet içeren bir davranışa maruz bıraktığını beyan etmiştir (Chan vd., 2008). Smith ve diğerleri (2018) yakın zamanda yaptığı araştırmada Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kadınların üçte birinden fazlasının (43,6 milyon kadın veya %36,4) yaşamları boyunca flört şiddeti deneyimini yaşadığını, kadınların %30,6'sı fiziksel şiddete,

%18,3'ü cinsel şiddete, %10,4'ü takip edilmeye ve %36,4'ü psikolojik saldırganlığa maruz kaldığını bildirmiştir.

Flört şiddetinin Türkiye'deki yaygınlığı hakkında Toplu Demirtaş ve diğerlerinin (2013) Ankara'da dört farklı üniversitede 390 kadınla flört şiddeti türlerini ölçmek amacıyla gerçekleştirdiği araştırma çarpıcı istatistikler göstermektedir. Araştırma sonucuna göre romantik ilişkisinde herhangi bir flört şiddetine maruz kalmadığını belirten kadınların oranı %14,67'dir. Sadece cinsel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %1,63, sadece fiziksel şiddete uğradığını belirten kadınların oranı %3,80 ve sadece psikolojik şiddete maruz kaldığını söyleyen kadınların oranı ise %36,41'dir. Fiziksel ve psikolojik şiddet deneyimlediğini ancak cinsel şiddeti deneyimlemediğini belirten kadınların oranı %22,28, cinsel ve psikolojik şiddeti deneyimlediğini ancak fiziksel şiddeti deneyimlemediğini belirten kadınların oranı %10,32, fiziksel ve cinsel şiddeti deneyimlediğini ancak psikolojik şiddete maruz kalmadığını ifade eden kadınların oranı ise %0,54'tür. Romantik ilişki içerisinde hem fiziksel hem cinsel hem de psikolojik şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı ise %10,32'dir. Herhangi bir tür fark etmeksizin en az bir yıldır süregelen ilişkisinde son bir yıl içerisinde flört şiddetinin herhangi bir türüne maruz kaldığını belirten kadınların oranı ise %85,33'tür.

Flört şiddeti bireyin ruh sağlığını doğrudan tehdit etmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalar flört şiddetinin madde bağımlılığı, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), panik bozukluklar, depresyon, duygusal uyuşma belirtisi ve intihar eğilimi ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Messman-Moore ve Long, 2003; Devries vd., 2013; Hall vd., 2014; Tsai vd., 2016; Yu vd., 2019). Özellikle fiziksel flört şiddeti birçok kadının hem

zihinsel hem de fiziksel olarak sağlık sorunu yaşamasında öncü olarak kabul edilmektedir (Holtzworth-Munroe vd., 2002; Epstein ve Werlinich, 2004). Flört şiddetine uğrayan bireyler genellikle öfke ve ardından korku, kaygı, üzüntü duygularını bildirmektedir ve psikolojik olarak sorun yaşama riskleri önemli ölçüde yüksektir. Fiziksel flört şiddetine uğrayan bireyler flört şiddetine uğramayan bireylere göre daha yüksek düzeyde depresyon ve kaygı bildirmektedir. Bu durum daha düşük düzeyde özsaygı ile karakterize edilmektedir. Aynı zamanda flört şiddetine uğrayan bireylerin çoğu belli düzeyde duygusal travma yaşadıklarını bildirmiştir (Lewis ve William, 2001). Flört şiddetine maruz kalmak bireyin sonrasında zihinsel ve fiziksel sağlık sorunları yaşamasına neden olmakta ve yeniden flört şiddetine maruz kalma riskini artırmaktadır (Bahati vd., 2022). Bacchus ve diğerlerinin (2018) yaptığı çalışmada flört şiddeti ve ruh sağlığı sorunları arasında çift yönlü bir ilişki olduğu ve flört şiddetine maruz kalmakla depresif belirtiler ile alkol kullanımı arasında çift yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Bahati ve diğerlerinin (2022) yaptığı güncel araştırma sonucunda flört şiddetine uğrayan katılımcılarda tüm ruhsal bozukluk prevalansının maruz kalmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Flört şiddetine uğramayan grupla karşılaştırıldığında flört şiddetine uğrayan katılımcılarda majör depresyon, TSSB, panik bozukluk, psikotik bozukluk, obsesif kompulsif bozukluk, sosyal anksiyete bozukluğu ve intihar davranış bozukluğu gibi herhangi bir zihinsel bozukluğu yüksek oranda olduğu bildirilmiştir. Bunların yanı sıra flört şiddetine maruz kalan katılımcılarda alkol kullanım bozukluğu, madde kullanım bozukluğu, anti-sosyal kişilik ve bipolar bozukluk oranı da maruz kalmayanlara göre daha yüksektir. Cinsiyete göre bakıldığında erkeklerle karşılaştırıldığında kadınlarda majör depresyon, TSSB, panik bozukluk, psikotik bozukluk, obsesif kompulsif bozukluk, sosyal anksiyete

bozuklukları, intihar davranışı, madde kullanım bozukluğu ve anti-sosyal kişilik bozukluğu gibi herhangi bir ruhsal bozukluğun oranının yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca çalışmanın bulguları kadın katılımcıların flört şiddetine maruz kaldıklarında erkek katılımcılara göre ruhsal bozukluklar geliştirme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde Newberger ve diğerlerinin (2023) kadınlarla yaptığı güncel araştırma sonuçlarına göre flört şiddetine maruz kalan kadınlarda dışsallaştırma davranışının ve disforik uyarılma TSSB semptomlarının esrar kullanımı üzerindeki akut etkileri vurgulanmıştır.

Diğer ruhsal bozuklukların yanı sıra flört şiddetiyle ölüm durumu ve intihar davranışının ilişkisi de son derece önemlidir. Kafka ve diğerlerinin (2022) 2014–2018 yılları arasında Ulusal Şiddetli Ölüm Raporlama Sisteminden 0-24 yaş aralığında bilinen ölüm koşullarını incelediği çalışmanın sonuçlarına göre toplam 1.927 kişinin flört şiddetine bağlı olarak öldüğünü tespit etmişlerdir. Flört şiddetine bağlı ölümlerin %51,8'i cinayet, %43,1'i intihar, %3,0'ı cinayete bağlı intihar, %1,0'ı adli müdahale sonucu ölüm, %1,2'si kasıtsız/ belirsiz ölümlerdir. İntihar sonucu ölenler 7-24 yaşları arasındadır. Cinayet sonucu ölenler hem flört şiddeti hem de flört şiddeti dışındaki cinayetler için 0-24 yaşları arasındadır. Flört şiddeti ile ilgili cinayet kurbanlarının ilişkilendirildiği ölüm oranı %35,8'dir, %56,8'i şüpheli failin mevcut veya eski yakın partnerleridir ve %7,41'inin ilişki durumu hakkında eksik veya bilinmeyen verileri vardır. Indu ve diğerleri (2020) yaptıkları çalışmanın sonucuna göre Güney Hindistan'daki evli kadınlardan oluşan bir örneklem arasında, intihara teşebbüs eden kadınların, intihar girişiminde bulunmayan kadınlara göre son 12 ay içinde yakın partner şiddeti yaşadığını bildirme olasılığının neredeyse dört

kat daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Ek olarak, Brignone ve diğerleri (2018), Amerika Birleşik Devletleri gazisi kadınlardan oluşan geniş bir örneklem arasında flört şiddeti öyküsü bildirenlerin, flört şiddeti öyküsü olmayan kadınlara kıyasla hem intihar düşüncesi hem de kendine zarar verme davranışları için iki kat daha fazla orana sahip olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlardan da görüleceği üzere intihar davranışının tek bir sebebi olmamasına karşın flört şiddetine uğramanın intihar davranışı ile yakından bağlantılı olduğu söylenebilir.

Bu istatistiklere rağmen birçok kadın flört şiddeti konusunda yardım alamamaktadır. Bunun başlıca sebeplerinden biri romantik ilişkisini ailesinden ve yakın çevresinden gizli tutmasıdır. Kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların evlilik öncesi cinsel ilişkisine dair olumsuz yargılar, aynı davranış üzerinden erkeklere nazaran kadınların daha fazla yargılanması, kadının davranışlarının ailenin namusuyla direkt bağlantılı olduğu düşüncesi gibi nedenlerle Türkiye gibi daha muhafazakâr ülkelerde kadınların flört ilişkisi yaşaması olumlu karşılanmamaktadır. Bu nedenle kadınlar flört şiddetine uğradığında yardım kaynaklarını kullanamamakta ve farklı sebeplerden dolayı ilişkisini sürdürmeye devam etmektedir.

Türkiye ile benzer şekilde özellik gösteren Müslüman ülkelerde, Ortadoğu ülkelerinde, Güney Asyalı Amerikalı ailelerde flört ilişkisi olumlu karşılanmamaktadır. Alan yazında bu nedenle kadınların ailelerinden gizli flört ilişkisi yaşadığı ve flört şiddetini açıklayamadığı durumlara ilişkin sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır. Bacchus (2017) farklı dine mensup Güney Asyalı Amerikalı kadınlar ile yaptığı çalışmada din fark etmeksizin kadınların ailelerinin flörte ilişkin olumsuz tepkilerinden ve kültürel damgalamadan

çekindikleri için geçmişte gizli şekilde romantik ilişki yaşadıklarını bildirmiştir. Benzer şekilde Carron (2021) yaptığı güncel araştırmada Güney Asyalı Müslüman ailelerin dini ve toplumsal nedenlerden dolayı flört ilişkisini yasakladığını ve utanç verici bulduğunu ifade etmiş ve kadınların bu nedenle flört şiddetine uğrasalar dahi ilişkilerini gizli tutup sürdürdüklerini ifade etmiştir. Murvartian vd., (2023) yaptıkları sistematik derleme çalışmasında 2010-2021 yıllarında inceledikleri çalışmalarda sosyal normların ve etnik kökenin kültürel damgalama üzerinde artırıcı veya azaltıcı etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Bunun sonucunda ise en sık yaşanan durumun flört şiddetini açıklamamak ve yardım aramamak olduğunu belirtmişlerdir. Elghossain vd., (2019) 22 Arap ülkesinde (Mısır, Irak, Ürdün, Lübnan, Fas, Filistin, Suudi Arabistan, Sudan, Suriye, Tunus vd.) yakın partner şiddetinin yaygınlığı hakkında yapılan çalışmaları inceledikleri sistematik derleme çalışmasında kadınların sosyal normlar, sosyal, ekonomik ve yasal engeller nedeniyle uğradıkları şiddeti açıklamak ve yardım almak konusunda isteksiz olduklarını ifade etmiştir. Görüldüğü üzere bu çalışmalar hem dini hem de kültürel değerlerin etkisi ile flörte ilişkin olumsuz yargıları, kadınların romantik ilişkilerini gizli yaşanmasının toplumsal, dini ve kültürel nedenlerini, flört şiddetine ilişkin yardım alamama durumunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Alan yazında bireylerin ilişkiyi sürdürme nedenlerine ilişkin farklı açıklamalar yapılmıştır. Thibaut ve Kelley (1959) bireylerin ilişkiyi sürdürme nedenlerini Karşılıklı Bağımlılık Kuramı ile açıklamaktadır. Karşılıklı bağımlılık kuramı ilişkileri değerlendirmede karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi olarak iki ölçüt kullanmaktadır. Karşılaştırma düzeyi, ilişkiden alınan ödüller ve ilişki için ödenen bedelleri

ifade etmektedir. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise kişinin ilişkiye devam edip etmeme konusunda karar alırken kullandıkları standartları ifade etmektedir (Terzi İlhan ve Işık, 2017). Karşılıklı bağımlılık kuramına dayalı olarak Rusbult (1980) ilişkiye devam etme nedenlerini Yatırım Modeli ile incelemiştir. Rusbult (1980) karşılıklı bağımlılık kuramının ifade ettiği iki kavrama ek olarak bireylerin ilişkiye yatırım yaptığı için mevcut ilişkilerinde sorun yaşasalar dahi ilişkiyi sürdürdüklerini belirtmektedir. Flört şiddetine rağmen kadınların ilişkilerini devam ettirmesinin bir nedeninin ise işlevsel olmayan ilişki inançları olduğu düşünülmektedir. Bu işlevsel olmayan inançlar toplum ve aile yapısından büyük oranda etkilenmektedir (Carron, 2020; Pugh vd., 2021; Murvartian, 2023). Toplumun kadına yönelik yargıları, içinde bulunulan aile kültürü, kadınların romantik ilişkiye dair işlevsel olmayan inançlar geliştirmesine neden olabilir. Özellikle ailesinden gizli romantik ilişkisi olan kadınların ilişkiyi bitirememesinde bu inançların rolünün büyük olduğu düşünülebilir. Çünkü gizli ilişki içerisinde kadınlar flörtü ile yaşadığı romantik ve cinsel deneyimi sonucunda bir evlilik beklentisi içine girmektedir. Bu beklentinin başlıca sebebi tek bir kişiyle romantik ilişkinin yaşanması gerektiği ve ayrılma durumunda yaşanan bu geçmiş ilişkinin evlilik hayatında sorunlara yol açacağı gibi düşüncelerdir (Carron, 2020). Bunun yanı sıra bu işlevsel olmayan düşünceler kadınların güçlü şekilde ilişki bağımlılığı geliştirmesine ve ilişkiyi flört şiddeti olsa dahi sürdürmelerine neden olmaktadır. Çünkü kadınlar ilişkiyi bitirmenin ve flört şiddetine uğramanın kendilerine ve ailelerine utanç getireceği şeklinde işlevsel olmayan inançlara sahiptir ve bu inançlar kadınların ilişki bağımlılığına katkıda bulunmaktadır (Carron, 2020). Pugh ve diğerleri (2021) kadınların partnerlerinin düzeleceğine, yaşanan şiddetin dış sebeplerden kaynaklı olduğuna ve zamanla geçeceğine ilişkin işlevsel olmayan inançlarının olduğunu ortaya

koymuştur. İlişki içerisinde kadınlar aşkın gücüne güvenerek ve yaşanan şiddetin geçici olduğuna kendini inandırarak fedakârlık yapması gerektiğini düşünüp maruz kaldıkları şiddete sabretmekte ve ilişkiyi sürdürmek için çabalamaktadır. Ancak bu durumun kadınların ruh sağlığı üzerinde olumsuz etki oluşturacağı düşünölebilir. Yine Khera ve Ahluwalia (2019) yaptıkları çalışmada bireylerin kendilerini “kölölrel dolap” a hapsetmesinin bir nedeninin işlevsel olmayan inançlar olduğunu ortaya koymuştur. Bireyler yaşadıkları romantik ilişkinin kesinlikle gizli olması gerektiğine çünkü ortaya çıkması dahilinde ailesinin ilişkisini sonlandırmasını isteyeceğine ilişkin güçlü şekilde inanç geliştirmiştir. Bu inançlar sonucunda bireyler yoğun şekilde olumsuz duygular, fizyolojik rahatsızlıklar ve sosyal çevrede sorunlarla karşılaşmıştır. Ancak işlevsel olmayan inançlar sadece bireyi değil partnerini de olumsuz etkilemektedir. Partner, Güney Asyalı Amerikalı aile tarafından reddedilmenin ailesel, kölölrel ve dini zorunluluklardan ziyade kişisel olduğuna inanabilmektedir.

Flört şiddetine rağmen kadınların ilişkilerini devam ettirmesinin bir diğer nedeninin ilişki bağımlılığı olduğu düşünölebilir. Alan yazında son derece sınırlı sayıda yapılan birkaç çalışmada ilişki bağımlılığının fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddete uğramayla ve işlevsel olmayan inançlar ile yakından ilgili olduğu (Loughead, 1991; Akhunlar 2010) görölmöştür. Aynı zamanda kişinin ilişkisini sonlandıramamasının ilişki bağımlılığı ile yakından ilgisi olduğu düşünölebilir çünkü ilişki bağımlılığı geliştiren bireyler için terk edilmenin, bir ilişkiyi sonlandırmanın neredeyse imkânsız olduğu ve büyük bir stres kaynağı olduğu söylenebilir. Bu nedenle birey ilişkinin bitmemesi için çaba göstermekte ve partnerin ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önüne koyarak çoğu olumsuzluğu tolere etmekte, kendini

ilişkiye adamaktadır (Bireda, 1990; Akt. Havaçeliği, 2013). Bunların yanı sıra bireyler sorunun kendilerinde olduğunu düşünerek ilişkiye olan ilgilerini artırarak yalnızca partnerlerini mutlu etmeye odaklanmaktadır. Bunun sonucunda partneri ve ilişkileri dışında özel hayatları kalmadığından dolayı ilişkiyi devam ettirmek mecburiyeti hissetmektedirler. Aynı zamanda birey ilişkisi ve partneri üzerinde bir kontrol oluşturmaya da çalışmaktadır (Cengiz, 2018). Ancak partneri için ilgi yoluyla ulaşılmaya çalışılan kontrol sağlama durumu ileriki aşamalarda bunaltıcı ve rahatsız edici olarak algılanmaktadır (Lancer, 2017). Bu nedenle flört şiddetinin görülebileceği düşünülebilir.

18-25 yaş aralığını ifade eden beliren yetişkinlik dönemi Türkiye’de üniversite dönemine denk gelmektedir. Özellikle bu dönemde üniversite öğrencileri aileyle ilgili sorunlar, romantik sorunlar, duygusal sorunlar, sigara/madde kullanım sorunları ve kişilik sorunları gibi sorun alanlarını büyük oranda yaşamaktadır (Topkaya ve Meydan, 2013). Topkaya ve Meydan’ın 2013 yılında üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanları incelemek amacıyla yaptıkları araştırmada öğrencilerin sık sık veya her zaman düzeyinde en fazla duygusal sorunlarla ilgili problem yaşadıkları görülmüştür. Bu sorunların içerisinde özellikle en fazla romantik ilişkilerle ilgili problem alanının öne çıktığı ifade edilmektedir. Çalışmada cinsiyete dayalı bir karşılaştırma yapıldığında kadınların aile ile ilgili sorunları, romantik sorunları, duygusal sorunları ve kişilik sorunlarının erkek öğrencilere göre daha fazla yaşadığı bulgusuna ulaşılmıştır (Topkaya ve Meydan, 2013). Benzer şekilde yine 2013 yılında Karataş ve Gizir’in üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma gereksinimlerini inceledikleri çalışmada sınıf düzeyinde yapılan karşılaştırmada özellikle üçüncü ve dördüncü sınıfların ilişki odaklı gereksinimlerinin birinci ve ikinci

sınıflara göre daha fazla olduğu gözlenmiştir. Burada bahsedilen sınıf düzeyi yaklaşık olarak 21-22 yaşlarına denk gelmektedir. Özellikle üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerin ilişkinin sonlanması, mevcut ilişkilerini sürdürememe kaygıları, ilişkinin geleceği konusundaki kararsızlıkları gibi çeşitli ilişki deneyimlerinin artmasına bağlı olarak ilişki gereksinimleri ön plana çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları bu problem alanlarına ilişkin özellikle yüksek öğretimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık çalışmalarının önemi daha da artmaktadır. Bu dönemde romantik ilişkisini ailesinden gizleyen kadınların sosyal destek alanlarının azlığı ve flört şiddetinin yıkıcı etkileri göz önüne alındığında özellikle yüksek öğretimde yapılacak olan önleyici rehberlik müdahalelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle geleneksel toplumlarda kadınların evlilik öncesi romantik ilişkileri aile ve toplum tarafından çoğu zaman onay görmemektedir (Bacchus, 2017; Elghossain vd., 2019; Murvartian vd., 2023). Dolayısıyla kadınlar çoğu zaman romantik ilişkilerini gizli yaşamaları sebebiyle yaşadıkları flört şiddeti hakkında bir yardım alamamaktadır. Bunun sonucunda romantik ilişkinin gizli yaşanması sebebiyle kadınların yaşadıkları flört şiddetinin artması olasıdır. Bu noktada rehberlik ve psikolojik danışmanlık destek hizmetlerinin flört şiddetine uğrayan kadınlar için son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Ulusal alan yazın incelendiğinde flört şiddeti kavramı ile ilgili çalışmalar olsa da flört şiddeti ve aileden gizli flört ilişkisi içerisinde olmak ile ilgili bir çalışmaya hiç rastlanılmamıştır. Aynı zamanda flört şiddetine maruz kalan kadınlarda işlevsel olmayan ilişki inançlarının ve ilişki bağımlılığının araştırıldığı bir çalışma da daha önce yapılmamıştır. Kadınların hem flört şiddetine maruz kaldığı hem de yardım alamadığı bir

ilişkinin içerisinde olma nedenlerine yönelik ulusal alan yazında bir çalışma mevcut değildir. Bu nedenle bu çalışmanın flört şiddeti literatürüne katkısının önemli olacağı ve bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Araştırma Problemi

Bu araştırmada ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan ve flört şiddetine maruz kalan genç kadınların deneyimlerinin ele alınması ve ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan ilişki inançları bağlamında çözümlenmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “Ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan genç yetişkin kadınların flört şiddeti deneyimleri ve görüşleri, BDT kuramı çerçevesinde ilişki bağımlılıkları ve işlevsel olmayan ilişki inançları bağlamında nasıl değerlendirilebilir?” şeklindedir.

Alt problemler

1. Ailesinden gizli romantik ilişkisi olan kadınların BDT kuramı çerçevesinde ilişkiyi gizleme nedenlerine ilişkin görüş ve deneyimleri nelerdir?
2. Ailesinden gizli romantik ilişkisi olan kadınların BDT kuramı çerçevesinde flört şiddetine ilişkin görüş ve deneyimleri nelerdir?
3. Ailesinden gizli romantik ilişkisi olan ve flört şiddetine uğrayan kadınların BDT kuramı çerçevesinde ilişkiyi sürdürme motivasyonları nelerdir?

Sayıtlar

Araştırmacının hazırladığı görüşme formunun ölçülmek istenen özelliği doğru ve derinlemesine ölçebilecek nitelikte olduğu varsayılacaktır. Katılımcıların, araştırmada

kullanılan görüşme sorularını gerçek durumlarını yansıtacak şekilde doğru, samimi ve objektif şekilde yanıtlayacağı varsayılacaktır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma 18-25 yaş arasındaki ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan ve flört şiddetine maruz kaldığını düşünen kadınlar ile sınırlıdır. Araştırma bulguları, kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilen bilgiler ve katılımcıların öznel görüşleri ile sınırlıdır. Araştırma kendini anlatma (self-report) tekniğinin getirdiği sınırlılıklara sahiptir. Nitel bir çalışma olması nedeniyle düşük sayıda katılımcıdan edinilen bulguları içermektedir; dolayısıyla bulguların genellenebilirliği sınırlıdır.

Tanımlar

Flört: Flört, İngilizce “dating” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılan bir ifadedir. İki kişinin arkadaşlığın ötesinde duygusal, romantik veya cinsel bir bağı paylaştığı ancak evli, nişanlı ya da buna benzer bir ilişki içinde olmadığı anlamına gelmektedir (Murray ve Kardatzke, 2007, s.79). Bu çalışmada flört ile kastedilen sevgili türündeki bir ilişkidir.

Romantik İlişki: Romantik ilişki, arkadaşlıklar gibi, bir çiftin yalnızca bir üyesi tarafından tanımlanmak yerine, karşılıklı olarak kabul edilen, devam eden gönüllü etkileşimlerdir (Collins, 2003). Bu çalışmada romantik ilişki ile kastedilen en az altı aydır devam eden, karşılıklı olan flört ilişkisidir.

Flört Şiddeti: Duygusal/ romantik/ cinsel bir beraberlik içerisinde veya beraberlik bittikten sonra partnerlerden birinin diğeri ya da birbiri üzerinde güç ve kontrol sağlamak için 9 çabaladığı, zarar verici olan davranış biçimleridir (CŞMD, 2018). Bu çalışmada flört

şiddeti ile kastedilen partnerlerin birbirlerine yönelik sözel, psikolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve cinsel şiddet türlerinden birini içeren tüm davranış biçimleridir.

Beliren Yetişkinlik Dönemi: Ergenlik ile genç yetişkinlik arasındaki (Morsünbül, 2013) 18-25 yaş arasını kapsayan, ergenlik döneminin sonlarından yirmili yaşlara kadar olan gelişim dönemidir (Arnett, 2000). Bu çalışmada beliren yetişkinlik dönemi ile 18-25 yaş aralığındaki kişiler kastedilmektedir.

İlişki Bağımlılığı: Bir kişinin güvenlik, heyecan, güç, kimlik, ait olma ve anlam açlığını doyumak için birini araması şeklindeki davranışsal ve psikolojik güvensizliktir (Schaeffer, 2011; Akt. Havaçeliği, 2013). Bireyin partnerine ya da ilişkiye yönelik aşırı tepkilerde bulunması, kendini partnerine ve ilişkiye tamamen adanması ve partnerine ve ilişkiye dair gerçek dışı beklentiler içinde olması ile karakterize edilmektedir (Bireda, 1990; Akt. Havaçeliği, 2013). Bu çalışmada ilişki bağımlılığı ile kast edilen en az altı aydır gizli romantik ilişkisi olan kişilerin ilişki bağımlılığıdır.

İşlevsel Olmayan İlişki İnançları: Bireyin partnerine, kendisine ve ilişkisine yönelik geliştirdiği gerçekçilikten uzak, rasyonel olmayan ve değişime kapalı inançlardır (Ellis, 1986). Bu çalışmada işlevsel olmayan ilişki inançları ile kast edilen en az altı aydır gizli romantik ilişkisi olan kişilerin işlevsel olmayan ilişki inançlarıdır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın kuramsal temeli literatür ışığında açıklanacaktır. Ardından ilgili literatürde araştırmayla benzer şekilde yürütülen daha önceki çalışmalara yer verilecektir.

Beliren Yetişkinlik Dönemi

Beliren yetişkinlik dönemi ergenlik ile genç yetişkinlik arasındaki (Morsünbül, 2013) 18- 25 yaş arasını kapsayan, ergenlik döneminin sonlarından yirmili yaşlara kadar olan gelişim dönemidir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler, ergenliğini tamamlamış ama tam olarak yetişkinlik statüsü kazanamamış bireylerdir. Bu dönemdeki bireyler, tam bir yetişkin olabilmek için ve içinde yaşadıkları kültürce belirlenen yetişkinlik gereklerini karşılamak için gereken becerileri ve karakter özelliklerini kazanmaktadırlar (Arnett, 1998).

Gelişim psikolojisi bireyin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal alanlardaki gelişimini döllenmeden ölüme kadar belirli yaşam dönemlerine ayırmıştır. Bu dönemler sırasıyla doğum öncesi, bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılıktır. Arnett (1994) altı temel gelişimsel döneme ek olarak “beliren yetişkinlik dönemi” adı verilen ergenlik ve yetişkinlik arasında 18-25 yaş arasını kapsayan bir dönem önermiştir. Doğan ve Cebioğlu’na (2011) göre beliren yetişkinler ergenlerden farklı olarak fiziksel gelişimlerini tamamlamışlardır ve 18 yaşından büyük oldukları için yasal olarak birçok hakka sahiptir. Diğer yandan Arnett’e (2004) göre bireyler yetişkinliği bağımsızlıklarının sona ereceği bir

dönem ve uzak durulması gereken bir tehlike olarak algılamaktadır. Bu dönem evrensel bir dönem değil, yalnızca yetişkin rollerine ve sorumluluklarına girişi ergenlik çağıının sonuna kadar erteleyen kültürlerde var olan bir dönemdir. Beliren yetişkinlik döneminin varlığı ve niteliği kültürden etkilenmektedir. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler kendilerini ergen olarak görmemekle birlikte yetişkin olarak da görmemektedir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlik döneminin ortaya çıkmasında sanayi ve bilgi toplumlarında gözlenen karmaşık ekonomik yapı, eğitim hayatının uzaması ve buna bağlı olarak evlenme ve ebeveyn olma yaşındaki artış ve bireyin kendisini özgürce keşfetmesine izin veren kültürel yapı önemli bir rol oynamaktadır (Douglass, 2007).

Beliren yetişkinlik döneminin kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmışlık ve sonsuz olanaklara sahip olma düşüncesi şeklinde beş temel özelliği vardır (Arnett, 2000).

Kimlik Arayışı. Beliren yetişkinlik döneminin özelliklerinden ilki bu dönemin bir kimlik arayışı dönemi olmasıdır. Beliren yetişkinlik iş, aşk ve dünya görüşü olmak üzere üç temel alandaki kimlik keşfinin yoğun olarak yaşandığı bir dönemdir (Arnett, 2000). Bireyler bu dönemde kim olduklarını, hayatta neler yapmak istediklerini iş, dünya görüşü ve romantik ilişki konularında araştırmaktadır (Nelson, 2003). Bireyler iş alanında ilgi alanlarına, zevk ve yeteneklerine uygun bir iş seçmek için öğrenim gördükleri alanlarda staj gibi uygulamalar yaparak mesleklerini yakından tanımaya, neleri yapıp neleri yapamayacaklarını görmeye çalışmaktadır. Bireyler romantik ilişkiler alanında daha ciddi ve kalıcı ilişkiler kurmak istemektedir (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Bu dönemdeki bireyler partner seçimini yaparken ileride evleneceği ve çocuk sahibi olacağı kişilere

yönelmektedir (Arnett, 2007b). Bu sebeple bireyler duygusal açıdan daha yoğun, ciddi ve uzun süreli ilişkiler kurma ve sıklıkla cinsel deneyim yaşama eğilimindedir (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Bireyler dünya görüşü alanında bir dünya görüşü arayışında olmakla beraber politika ve din alanlarında da genel bir arayış içerisinde (Arnett ve Jensen, 2002).

İstikrarsızlık. Beliren yetişkinlik dönemi diğer gelişimsel dönemlere kıyasla daha fazla değişikliğin yaşandığı bir dönemdir. Bu nedenle bireyler sık sık iş değişiklikleri, romantik bir ilişkiye başlama ve bitirme, ev değiştirme gibi hayatın birçok alanında planlar yapmakta ve önlerinde birtakım seçenekler olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin yaşamın birçok alanında keşifler yaptığı için bu dönemin kararsız ve istikrarsız olması normal karşılanmaktadır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Kendine Odaklanma. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler kendi kararlarını verme zorunluluğu hissetmekte, kendi kararlarını yaşamakta, yaşama karşı kendilerini hazırlamakta ve kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmektedirler. Bu nedenle onların kendine odaklanmaları bencillik veya benmerkezcilik olarak düşünülmemelidir (Arnett, 2004). Ergenlere ve yetişkinlere göre daha az yapılandırılmış hayatları olan beliren yetişkinler, yetişkin hayatta ihtiyaç duyacakları temel becerileri öğrenmektedir (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Arada Kalmışlık. Bireyler bu dönemde ergenlik ile yetişkinlik hissi arasında gidip gelmektedirler (Arnett, 2004). Bu dönemdeki bireyler kendilerini ne ergen ne de yetişkin olarak nitelendirmektedir (Arnett, 2000). Bireyler bir yandan ergenliklerini tamamladıklarını düşünmekte (Nelson ve Barry, 2005), diğer yandan yetişkin olabilmek için yetişkinliğe dair

belli başlı ölçütlerin zamanla kazanıldığına ve davranışsal, düşünsel, duygusal ve ekonomik bağımsızlıkla ilgili olduğuna inanmaktadır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Sonsuz Olanaklar. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin hayatlarını değiştirmek için çok fazla imkanları, beklentileri ve geleceğe dair umutları vardır (Arnett, 2004). Bu dönemdeki bireylerin diğer gelişimsel dönemlere kıyasla hayata dair daha fazla ve çeşitli seçenekleri vardır. Bireyler iş ve eş alanlarında çeşitli seçenekler arasından dilediklerini seçmekte özgürdürler. Bu nedenle hayata daha pozitif ve umutlu bakmakta ve önlerine çıkan fırsatları en iyi şekilde değerlendireceklerine inanmaktadırlar (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Flört Şiddeti

Flört

Flört, İngilizce “dating” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılan bir ifadedir. Flört kelimesinin kökeni incelendiğinde Fransızca çiçek, hoş söz anlamına gelen “fleurette” kelimesinden geldiği görülmektedir. Alan yazında belli tarihlerde farklı şekilde açıklanmıştır. Flörtün ilk tanımını Muehlenhard ve Linton (1987) “karşı cinsle planlı olarak sosyal aktivitede bulunmak” şeklinde yapmıştır. Bu tanımlamadan kısa bir süre sonra Sugarman (1989) flörtü “gelecekteki etkileşim, duygusal bağlılık veya cinsel yakınlık olasılığını artırabilecek karşılıklı olarak ödüllendirici faaliyetlere katılmaya odaklanan ikili bir etkileşim” olarak kapsamlı şekilde tanımlamıştır. Strauss (2004) ise flörtün tanımını “sosyal etkileşim için buluşmayı ve ortak faaliyetleri taraflardan biri sona erdirene kadar veya daha kararlı başka bir ilişki kurulana kadar açık veya örtük bir niyetle devam eden ikili ilişki” şeklinde yapmıştır. Murray ve Kardatzke (2007) de flört kavramını “iki kişinin

arkadaşlığın ötesinde duygusal, romantik veya cinsel bir bağı paylaştığı ancak evli, nişanlı ya da buna benzer bir ilişki içinde olmadığı ilişki türü” şeklinde ifade etmiştir. Baldan ve Akış (2017) flörtün; sosyal etkileşim içeren ve ilişkiye devam ya da sonlandırma niyetiyle eylemlerde bulunulan, daha sonra bir tarafın ya da iki tarafın isteğiyle sonlandırılan ya da resmi bir ilişkiyle (evlilik, nişanlılık, birlikte yaşama) devam eden bir ilişki türü olduğunu ifade etmiştir. Görüldüğü üzere flörtün tek bir tanımı olmamakla beraber tanımlar benzer özellik göstermektedir.

Flört şiddeti

Flört şiddeti flört ilişkisindeki birçok şiddet türünü kapsayan şemsiye bir kavramdır (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022) ve bu kavramın da flört gibi birçok farklı tanımı yapılmıştır. Flört şiddeti, tehdit edici iletişimi, sözlü tacizi veya fiziksel saldırganlığı içerebilen belirsiz bir terimdir (Lewis ve Fremouw, 2001). Anderson ve Danis (2007) flört şiddetini “bir flört ilişkisinde partnerlerden birinin diğerini tehdit veya eylem yoluyla fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak istismar etmesi” şeklinde tanımlamaktadır. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2018) bu tanımı daha da genişleterek flört şiddetini “duygusal/ romantik/ cinsel bir beraberlik içerisinde veya beraberlik bittikten sonra partnerlerden birinin diğeri ya da birbiri üzerinde güç ve kontrol sağlamak için çabaladığı, zarar verici olan davranış biçimleri” şeklinde tanımlamıştır. Flört şiddeti, uzun süreli-kısa süreli, ciddi geçici, heteroseksüel-eşcinsel/biseksüel, tek eşli-çok eşli ya da kişilerin farklı biçimlerde tanımladığı tüm ilişki biçimlerinde görülebilmektedir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Flört şiddeti literatürde yaygın bir kavram olarak kullanılmakla beraber bazı kaynaklarda flört ilişkisinde şiddet, flört içi şiddet, sevgili şiddeti, yakın

partner şiddeti olarak da kullanılmaktadır. Her ne kadar flört şiddeti yakın ilişki türlerinde görülen bir şiddet türü olsa da her yakın ilişkide görülen şiddeti kapsamamaktadır. Örneğin, evlilik içi şiddet de yakın ilişki şiddeti olsa da flört şiddeti değildir (Toplu Demirtaş, 2021). Flört şiddetinin fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal, dijital, ekonomik ve ısrarlı takip olmak üzere yedi boyutu vardır.

Fiziksel Flört Şiddeti. Fiziksel flört şiddeti, bir partnerin diğerinin bedenine kasıtlı olarak zarar vermesi (Fidan ve Yeşil, 2018: 19) ve fiziksel acı verme veya yaralama niyeti olan eylemlerde bulunmasıdır (Abraham, 1999). Flört şiddetinin fiziksel boyutu “bir şey fırlatmak, itmek, dirsek atmak, elini kolunu bükme, saçını çekmek, tokat atmak, yumruk atmak, duvara çarpmak, incitecek bir şeyle vurmak, dövme, tekme atmak, nefes almaması ya da bağırması için ağzını burnunu kapatmak, tutup sıkmak, yakmak, boğmak, bıçak ve silah çekmek” gibi davranışları içermektedir (Straus vd., 1996).

Cinsel Flört Şiddeti. Cinsel flört şiddeti, bir partnerin diğerini cinsel birliktelik veya yakınlık yaşamak için zorlamasıdır (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2019) cinsel flört şiddetini onay almadan, onay inşa ederek veya onay almanın söz konusu olamayacağı durumlarda kişinin/kişilerin uyguladığı, cinselliğe yönelik teşebbüs ve tehdit içeren her türlü eylem, davranış ve müdahale olarak ifade etmektedir. Flört şiddetinin cinsel boyutunu “anal, oral ve/veya vajinal ilişki sırasında kondom kullanımına izin vermemek, anal, oral ve/veya vajinal ilişki için tehdit etmek, anal, oral ve/veya vajinal ilişkiye zorlamak, onayı dışında partner ile anal, oral ve/veya vajinal ilişkiye girmek” gibi davranışlar oluşturmaktadır (Straus vd., 1996).

Psikolojik Flört Şiddeti. Psikolojik flört şiddeti, bir partnerin diğerinde korku uyandıracak, kendine olan güvenini ve saygısını zedeleyecek biçimde konuşması ve davranmasıdır (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Flört şiddetinin psikolojik boyutunu “küfretmek, bağırarak, alay etmek, küçük düşürmek, üzgün suçlu eksik yetersiz ve değersiz hissettirmek, dalga geçmek, tehdit etmek, partnere ait bir eşyayı kasıtlı olarak kırmak, partneri kızdıracak kasıtlı bir şey yapmak” gibi davranışlar oluşturmaktadır (Straus vd., 1996). Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (1990) daha kapsamlı şekilde psikolojik şiddetin boyutlarını duygusal ihtiyaçların (sevgi, ilgi, destek, değer vb.) kontrol sağlamak için keyfi şekilde karşılanması veya karşılanmaması, istediklerini yaptırmak için cezalandırıcı, küçük düşürücü, yaralayıcı, tehdit edici davranış ve tutumlar sergilemek, duygu sömürsü yapmak, suçlu hissettirmek, utandırmak, küsmek, surat asmak, alay etmek, küfür ve hakaret etmek, kıskançlık adı altında, nerede, ne zaman, kiminle ne yaptığını, ne giydiğini “Bu elbiseyle dışarı çıkamazsın” gibi baskıcı ya da “Kendi iyiliğin için onunla görüşmeni istemiyorum” gibi karşı tarafı düşündüğünü ifade eden sözler ve davranışlarla denetlemek, sosyal ilişkilerini kontrol altında tutmaya çalışmak, beceri ve yetilerini küçümsemek, karar mekanizmalarına dahil etmemek, bireysel haklarını yok saymak, yaptıklarını sürekli eleştirmek ve kendisini akılsız, aciz, yetersiz, beceriksiz, zayıf, muhtaç ve bağımlı hissettirmek, yalnızlaştırmak; ailesi veya arkadaşları başta olmak üzere yakınlarından fiziksel veya duygusal olarak uzaklaştırmaya çalışmak, maddi ve manevi destek alabileceği bütün kişiler ve kuruluşlarla arasını bozmak ve bunlara ulaşımını engellemek; sevilmediğini, istenmediğini söylemek, hasta, sorunlu ya da deli olduğunu hissettirmek, kişiliği, fiziksel görüntüsü, ailesi vb. ile ilgili hakaret etmek, gerçekleştirilmesi imkansız taleplerde bulunmak, yerine getirildiğinde ise talepleri değiştirmek, ne düşündüğünü, ne

hissettiğini, ne istediğini, onun için neyin iyi olduğunu kadın adına tanımlamak, onun adına kararlar almak, partnerin sahip olduğu evcil hayvanlara, partneri cezalandırmak ve kontrol etmek amacıyla şiddet uygulamak, çocukları suçlu hissettirmek için kullanmak, çocukların kaçırılacağı, gösterilmeyeceği, elinden alınacağına ilişkin tehditler savurmak; çocuklara şiddet uygulamak olarak belirtmiştir. Öte yandan ekonomik unsurları kullanarak da psikolojik şiddet uygulanabilmektedir. Partnerin maddi güç ve üstünlüğünü kullanarak diğerini kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak, cezalandırmak amacıyla kullanması bu kapsamda yer almaktadır. Flört şiddetinin ekonomik boyutunu “partnerin çalışmasına, meslek edinmesine, okulu ya da kursu bitirmesine veya işinde yükselmesine engel olmak, gelir ve birikimine el koymak, borçlandırmak (partner adına kredi çektiirmek, senet imzalatmak, şirket açtırmak ve kredi kartını kullanmak), para biriktirmesine, hesap açmasına ve yatırım yapmasına engel olmak, oldukça düşük miktar harçlıklarla günlük yaşamını sürdürmesini istemek ve bu olmadığında ise fiziksel ya da psikolojik şiddet uygulamak, para için yalvarmak, partnerin maddi gelirini sömürmek, maddi ihtiyaçlarını kadını denetlemek adına keyfi ve tutarsız bir şekilde karşılamak” gibi davranışlar oluşturmaktadır (MÇKSV, 1990).

Dijital Flört Şiddeti. Dijital flört şiddeti, bir partnerin teknolojik araçları diğerini kontrol etmek için kullanması, bu araçlar aracılığıyla tehdit etmesidir (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Dijital flört şiddeti günümüz flört ilişkilerinde belki de en sık karşılaşılan şiddet türüdür (Kaplan, 2020). Flört şiddetinin dijital boyutunu “sosyal medya da ortak hesap açmaya zorlamak, sosyal medya şifrelerini istemek, son görülme saatlerini kontrol etmek, sosyal medyada arkadaş kısmını incelemek ve kimlerle arkadaş olabileceğini belirlemek,

profil fotoğrafına birlikte oldukları fotoğrafı koymas4 için baskı yapmak, izinsiz bir şekilde telefon ve bilgisayar4 karıştırmak, mesaj gönderdiğinde anında cevap vermesini beklemek” gibi davranışlar oluşturmaktadır (Kaplan, 2020).

Israrlı Takip. Israrlı takip, ayrılmış olunan ya da halen birlikte olunan partnerin diğerini sürekli izlemesi ve takip etmesidir. Takip davranış4, korku uyandırmayı, gözdağı vermeyi ve güvencesiz hissettirmeyi hedeflemektedir (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Flört şiddetinin ısrarlı takip boyutunu “takip etmek, yoluna çıkmak, korkutmak, telefonla veya teknolojik araçlarla rahatsız etmek, partnere ait görsel ya da yazılı bir materyali yaymak, internette dolaşımını, ziyaret ettiğı siteleri, sosyal medya hesaplarını, elektronik posta, kısa mesaj ve diğer yollarla yaptığı haberleşme trafiğini ve iletişimini gözetim altına almak, partnerin evine ya da işyerine gizlice girmek, huzursuz etmek, “rahat bırak” uyarılarına aldırmadan ısrarla peşinden gitmek, toplum içinde küçük düşürmek, sürekli hediye ya da çiçek almak veya göndermek, eski sevgilinin arkadaş çevresiyle iletişim kurmak ve bilgi almaya çalışmak” gibi davranışlar oluşturmaktadır (MÇKSV, 1990).

İlişki içerisinde flört şiddeti türlerinden yalnızca biri yaşanabileceğı gibi birkaç flört şiddeti türü de bir arada yaşanabilmektedir (Toplu Demirtaş, 2021). Örneğın Türkiye gibi özellikle evlilik öncesi cinsel ilişkilerin tabu sayıldığı daha muhafazakâr ülkelerde/ kültürlerde cinsel şiddetin yanı sıra psikolojik ve fiziksel şiddet türü bir arada yaşanabilmektedir. Aynı zamanda tüm şiddet türleri birbiri ile iç içe geçmiş bir şekilde de yaşanabilmektedir. Örneğın Frieze (2000) psikolojik şiddetin çoğ4 zaman fiziksel ve cinsel şiddetin habercisi ve eşlik edicisi olduğunu ifade etmiştir. Toplu Demirtaş vd. (2013), fiziksel ve cinsel şiddetin yaşandığı ancak psikolojik şiddetin yaşanmadığı bir flört

şiddetinin çok nadir olduğunu belirtmişlerdir. Follingstad ve diğerleri (1990) psikolojik şiddet türünün diğer şiddet flört şiddeti türlerine göre daha az görünür olmasına karşın etkilerinin daha derin ve yıkıcı olduğunu ifade etmişlerdir (Toplu Demirtaş, 2021).

İşlevsel Olmayan İlişki İnançları

Aşk, çoğu insanın hayatında merkezi öneme sahip bir konudur ve aşk hakkındaki inançlar, bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde romantik ilişkilere yönelik tutum ve davranışları etkilemektedir (Standley, 2022). Bireyler, romantik ilişkilerinin başlangıcında ilişkilerine yönelik birtakım inançlar taşımaktadır (Saraç, 2013). Bu inançlar bireylerin bir ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili düşünceleri, ilişkilerden beklentileri ve yaşanan olayları algılama biçimlerinden oluşmaktadır (Addis ve Bernard, 2002). Günümüzde genç yetişkinlerin romantik ilişkilerde yaşadığı en dikkat çekici konulardan biri işlevsel olmayan inançlardır. Bireylerin işlevsel olmayan inançları romantik ilişki süreçlerini etkilemektedir (Ausraite ve Zardeckaite Matulaitiene, 2019).

Tüm bireyler, devam eden romantik ilişkilerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin önceden var olan bazı temel inançlara sahiptir (Sprecher, Cate ve Levin, 1998) ve bireylerin sahip oldukları bu temel inançlar romantik ilişkilerin başlaması ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Knee, 1998). Romantik ilişkilere ilişkin inançlar, bireylerin bir ilişkinin nasıl olması gerektiğine dair düşüncelerinden, ilişkilerden beklentilerinden ve olayları nasıl algıladıklarından oluşur (Addis ve Bernard, 2002). Bu inançlar daha sonra potansiyel bir romantik partnerle ilişkiye girdiklerinde beklentilerini ve davranışlarını etkiler (Baucom ve Epstein, 1990). İlişkilerle ilgili inançlar, ilişkilerin nasıl yürüdüğü ve partnerlerin ilişkilerinin işleyişi üzerindeki rollerine yönelik “varsayımlar”, ilişkideki olay ve

durumlara ilişkin “algılar”, ilişkide ne olacağı konusundaki “beklentiler”, ilişki içerisinde partnerlerin nasıl davranması gerektiği ve ilişkinin nasıl yürümesi gerektiği konusundaki “standartlar”ı içermektedir (Sullivan & Schwebel, 1995). Romantik ilişkilere dair inançların bazıları sağlıklı, gerçekçi ve işlevsel inançlardır (Ellis, 1986). Bir ilişkiyi sağlıklı bir şekilde başlatıp devam ettirmek için ilişki inançlarının gerçekçi ve mantıklı olması son derece önemlidir (Gündoğdu, Yavuzer ve Karataş, 2018). Ancak ilişkiye dair inançlar arasında kimi zaman işlevsel olmayan inançlar da yer alabilmektedir (Beştav, 2007). Bu inançlar ilişkiye dair işlevsel olmayan ve ilişkiye zarar veren mantık dışı inançlardır. İşlevsel olmayan ilişki inançları bireylerin kendilerine ve diğerlerine; aynı zamanda sahip oldukları ilişkinin doğasına yönelik gerçekçi olmayan, abartılmış ve değişmeye dirençli inançlarıdır (Ellis, 1986).

İlişki doyumunu azaltabilen ve partnerler arasında işlevsel olmayan etkileşimleri ortaya çıkarabilen üç bilişsel fenomen kategorisi vardır. Birincisi, bireyin ilişki olayları hakkındaki bilinç akışı düşüncesini oluşturan otomatik düşüncelerdir. İlişki içerisindeki sorunların nedenlerine ilişkin yanlış atıflar, bu tür otomatik düşüncelerin başlıca biçimidir. İkincisi, bireylerin partnerlerine yönelik davranışları, partnerlerinin sonraki tepkilerinin olasılıkları hakkındaki beklentilerinden etkilenmektedir ve bu beklentiler aynı zamanda sistematik çarpıtmaya da açıktır. Üçüncüsü, bireyin yakın ilişkilerin doğası hakkındaki gerçekçi olmayan veya mantıksız inançları, partnere karşı sıkıntıya ve işlevsiz davranışsal tepkilere neden olabilmektedir (Epstein, 1986). Benzer şekilde Johnson vd. (2000), varsayımların, standartların ve algıların ilişkilerdeki sorunların gelişimine ve kalıcılığına katkıda bulunduğu düşünülen üç spesifik biliş türü olduğunu ifade etmiştir. Yanlış

varsayımlar, bireylerin ebeveynleri gibi modellerle olan yaşantılarından, kitle iletişim araçlarında gösterilen ilişkilere ve ilişki partnerlerine ilişkin gözlemlerinden, arkadaşları veya aile üyeleri gibi hayatlarındaki önemli kişilerden alınan bilgilerden kaynaklanabilmektedir (Johnson vd., 2000). İlişkiye dair yanlış varsayımlar ilişkideki sorunları algılama ve bunlarla başa çıkma konusunda olumsuz bir bilişsel yapıya katkıda bulunabilmektedir (Baucom ve Epstein, 1990). Örneğin, bir kişi her türlü anlaşmazlığın ilişkilere zarar vereceği varsayımını formüle etmiş olabilir. Anlaşmazlık olasılığını en aza indirmek amacıyla birey, bir ilişkide problemlili konularla yüzleşmekten kaçınabilir, bu da etkili problem çözme iletişiminin oluşmasını engelleyebilir (Johnson vd., 2000). Bireyin ilişkilerinin ve partnerlerinin nasıl olması gerektiğine dair inançları "standartlar" olarak ifade edilmektedir (Baucom ve Epstein, 1990). Standartlar genellikle doğruya karşı yanlışa ya da iyiye karşı kötüye ilişkin değerlendirici yargıları içermektedir. Örneğin bireyler, bir partnerin "iyi" bir ilişki partneri olarak görülebilmesi için nasıl davranması gerektiğine dair belirli inançlara sahip olma eğilimindedir. Standartlar aşırı ve gerçekçi olmadığına yakın ilişkiler için sorun oluşturabilmektedir (Beck ve diğerleri, 1979; Ellis, 1986). Bu hatalı standartlara "akıl dışı inançlar" adı verilmiştir. Özetle varsayımlar, tipik ilişkilerin ve partnerlerin nasıl olduğuna ilişkin inançlardır; standartlar, ilişkilerin ve partnerlerin nasıl olması gerektiğine ilişkin inançlardır ve algılar, kişinin kendi ilişkisinde ne olduğuna ilişkin inançlardır (Johnson vd., 2000).

Bilişsel yaklaşım, inançları akılcı veya işlevsel ve akılcı olmayan veya işlevsel olmayan olarak ikiye ayırmaktadır. Akılcı inançlar aşırı değildir, esnektir, mantıklıdır ve genellikle işlevsel davranışsal veya duygusal sonuçlara yol açmaktadır. Öte yandan, akılcı

olmayan inançlar aşırı, katı, mantıksızdır ve sıklıkla işlevsiz davranışsal veya duygusal sonuçlara yol açmaktadır (DiGiuseppe ve diğerleri, 2014; Dryden, 2009; Ellis & Dryden, 2007).

Akılcı olmayan inançlar daha çok bilişsel davranışçı terapiler kapsamında ele alınan bir kavram olup Albert Ellis ve Aaron Beck tarafından kapsamlı şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Beck'e (1964) göre bu inançlar otomatik düşünceler olarak ifade edilmektedir ve kişinin zihninde yer alan şemaların bir olay sonucu aktifleşmesi sonucu ortaya çıkan sabit düşünce kalıplarıdır. Ellis'e (1986) göre, akılcı olmayan inançlar kişinin kendisine veya karşıdakine yüklediği abartılmış, katı ve değiştirilmesi zor inançlardır.

İlişkilere yönelik bilişlerden biri olan ilişki inançları bireylerin romantik ilişkilerine yönelik algı ve beklentileri olarak tanımlanmaktadır (Epstein & Eidelson, 1981).

İşlevsel ilişki inançları ilişkilerin gerçek yönlerini yansıtmaktadır. Bu nedenle bireyin ilişki uyumunu, doyumunu ve kişisel gelişimini olumlu yönde geliştirdiği için sağlıklı olarak kabul edilmektedir (Sullivan ve Scwebel, 1995). Öte yandan işlevsel olmayan ilişki inançları, bireyin, partneri ve ilişkisi hakkındaki katı, abartılı, güçlü, mantıksız ve işlevsiz beklentileri, inançları veya düşünceleri olarak ifade edilmektedir (Sharp ve Ganong, 2000; Tikdarinejad ve Moghadam, 2017).

İşlevsel olmayan ilişki inançları, bireyin kendisine, partnerine ve ilişkinin doğasına ilişkin abartılmış, mantıklı olmayan, katı ve değişime direnen, ilişkilerde sorunlara yol açan akılcı olmayan inançlar olarak tanımlanmaktadır (Ellis, 1986). Bu inançlar kişiyi romantik ilişki içerisinde yaşanan olayları mantıksız bir şekilde yorumlamaya yönlendiren eğilimlerdir (Kurdek, 1993) ve kişinin yanlış beklentilerine dayanmaktadır.

Bilişsel davranışçı yaklaşım temelinde ele alınan işlevsel olmayan inançlar, otomatik düşünceler ve bu kavramları içine alan şemalar bireyin doğumundan itibaren çevresel yaşantılar sonucu oluşturduğu bilişsel kalıplardır (Young, 2003). Kurt ve Gündüz (2020) buradan yola çıkarak ilk doğumdan itibaren çevresel yaşantıların ve aile yaşantılarının bireylerin sonraki yıllarda davranışsal ve bilişsel tepkilerini etkilendiğini ifade etmiştir. İşlevsel olmayan ilişki inançlarının gelişmesine birçok faktör katkıda bulunabilmektedir. Genel olarak bireylerin romantik ilişkilere yönelik inançları sistematik ve resmi bir eğitim aracılığı ile gelişmemektedir. Bunun yerine bireyler çevresindeki romantik ilişkileri gözlemleyerek (Baucom ve Epstein, 1990; McDonald, 1981), medyadaki romantik ilişkilerin yansıtıldığı şekilde ve sosyal alandaki diğer faktörler aracılığı ile ilişkilere dair bilgiler edinmektedir (Sharp ve Ganong, 2000). Bu yaşantılar neticesinde bireyler ilişkilere dair birtakım inançlar geliştirmektedir. Romantik aşk neredeyse evrensel bir fenomendir ancak buna rağmen (örneğin, Buss, 2019; Sorokowski ve diğerleri, 2021) her kültürde farklı şekilde ortaya çıkmaktadır (Karandashev, 2015). Özellikle romantik aşkın ne olduğuna dair inançlar toplumsal olarak farklı anlamlara gelmektedir. Örneğin, bazı araştırmalar, daha bireyci kültürlerdeki bireylerin aşırı idealleştirilmiş romantik inançları (peri masallarına benzer şekilde) daha çok desteklediğini, kolektivist kültürlerdeki bireylerin ise tutkulu aşırı idealleştirilmiş aşkı bir yanılsama olarak algılama eğiliminde olduklarını ve ilişkinin gerçekçi/kalıcı olarak sonlanmasını beklediklerini göstermektedir (Munck ve diğerleri, 2011).

Yakın ilişkilerin doğasıyla ilgili inançların ölçümüne duyulan ihtiyaca yönelik olarak, Eidelson ve Epstein (1982) İlişki İnanç Envanteri'ni (RBI) geliştirmiş ve işlevsel olmayan

beş tür ilişki inancı belirlemişlerdir (Epstein, 1986). Bunlar; partnerler arasındaki anlaşmazlığın yıkıcı olduğu ve ilişkiye zarar verdiğini belirten “anlaşmazlık yıkıcıdır” inancı, partnerlerin açık bir şekilde iletişim kurmadan birbirlerinin düşüncelerini ve duygularını okuyabilmesini (Bradbury ve Fincham, 1993) ve birbirlerinin ihtiyaçlarını anlayabilmesini belirten (Epstein, 1986) “zihin okuma beklenir” inancı, partnerlerin kendilerini ve ilişkilerini değiştiremeyeceklerine yönelik inancı belirten “partnerler değişemez” inancı, kişinin mükemmel bir cinsel partner olması gerektiğini ifade eden “cinsel mükemmeliyetçilik” inancı ve erkeklerle kadınların temel olarak farklı kişilikleri ve ilişki ihtiyaçları olduğu için (Bradbury ve Fincham, 1993) partnerler arasındaki çatışmaların iki cinsiyetin ihtiyaçları ve kişiliklerindeki temel farklılıklardan kaynaklandığını (Epstein, 1986) belirten “cinsiyetler farklıdır” inancıdır. Özellikle ölçeğin “zihin okuma beklenir” ve “cinsel mükemmeliyetçilik” inançları mantıksız standartları değerlendirirken, “anlaşmazlık yıkıcıdır”, “partnerler değişemez” ve “cinsiyetler farklıdır” inançları hatalı varsayımları değerlendirmektedir (Baucom ve Epstein, 1990).

“Anlaşmazlık yıkıcıdır” şeklindeki işlevsel olmayan inanç, ilişkide yaşanan bir anlaşmazlık veya çatışma durumunda bu durumun yıkıcı olduğu ve ilişkiye geri döndürülemez biçimde zarar verdiğine inanmayı ifade etmektedir (Eidelson ve Epstein, 1982).

“Zihin okuma beklenir” şeklindeki işlevsel olmayan inanç, partnerlerin sözlü iletişim olmadan birbirlerinin ihtiyaçlarını veya duygularını anlaması gerektiğine inanmayı ifade etmektedir. Bir partnerin “zihnini okuyamaması” zayıf iletişime ve hayal kırıklığına yol açmaktadır (Eidelson ve Epstein, 1982). Bazı araştırmalar, bu inanca sahip kişilerin, bir

partnerin açık bir iletişim olmadan onun ihtiyaçlarını anlamada başarısız olması durumunda düşmanca ve kavgacı bir şekilde davranma eğiliminde olduğunu göstermektedir (Wright ve Roloff, 2015).

“Partnerler değişemez” şeklindeki işlevsel olmayan inanç, bir ilişkiyi iyileştirme ve davranışı değiştirme umudunu ortadan kaldırdığı için işlevsiz olarak kabul edilmektedir (Eidelson ve Epstein, 1982). Bu inanç ilişki sonuçlarının kişinin kendi davranışından ziyade şansa, duruma veya koşullara atfedildiği dış kontrol odağını ifade etmektedir (Rotter, 1966).

“Cinsiyetler farklıdır” şeklindeki işlevsel olmayan inanç, erkeklerin ve kadınların kişilikleri ve ihtiyaçları açısından çarpıcı biçimde farklı olduğunu belirtmektedir. Bu inanç partnerlerin farklı ihtiyaçlara sahip olması nedeniyle ilişkide uzlaşmanın veya bütünleşmenin imkânsız olduğu varsayımına yol açabilmektedir. Böyle bir durumda bu inanç partnerler için kabul edilebilir bir çözüme ulaşmak için daha az çaba gösterilmesini teşvik edebilmektedir (Eidelson ve Epstein, 1982). “Cinsiyetler farklıdır” inancı daha düşük ilişki doyumuyla ilişkili görülmektedir (Slavinskienė ve ŽardeckaitėMatulaitienė, 2013, Stackert ve Bursik, 2003).

“Cinsel mükemmeliyetçilik” şeklindeki işlevsel olmayan inanç, kişinin veya partnerinin mükemmel bir cinsel partner olması gerektiğine yönelik inancıdır. Bu inanç, olumsuz duyguları ortaya çıkarabilmekte ve cinsel hazzı azaltabilmektedir (Eidelson ve Epstein, 1982). Stackert ve Bursik (2003) “cinsel mükemmeliyetçilik” in erkeklerde düşük ilişki doyumu ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Öte yandan diğer araştırmalarda “cinsel mükemmeliyetçilik” inancı ile genel ilişki doyumu arasında herhangi bir bağlantı

bulunamamıştır (Slavinskienė ve Žardeckaitė-Matulaitienė, 2013). Ayrıca erkeklerin partnerlerinin cinsel açıdan mükemmel olması gerektiğine dair inancının daha güçlü olması, ilişkideki duyguların daha az ifade edilmesini öngörmektedir (Slavinskienė ve Žardeckaitė-Matulaitienė, 2013).

İşlevsel olmayan ilişki inançlarıyla Eidelson ve Epstein (1982) dışında literatürde farklı tanımlama kriterleri ifade edilmiştir. Ellis vd. (1989) ise işlevsel olmayan inançlarını talepkar doğa (olaylara veya bireylere ilişkin gerçekçi olmayan ve mutlakiyetçi beklentiler), muhtaçlık (partnerlerin sevgiyle birleşmeleri gerektiğine inanması), hoşgörüsüzlük (partnerler, ilişkilerinde yaşadıkları veya öngördükleri sorunlara dayanamayacaklarına kendilerini inandırırılar), berbatlaştırma (ilişkide sıkıntılar yaşandığında hoşgörüsüz davranmak) ve lanetlemek (partnerin duygularını insani değerinin bir aynası olarak kabul etmek) olmak üzere beş şekilde ifade etmiştir. Sprecher ve Metts (1989; 1999) romantizm ideolojisini oluşturan dört özel inanç kategorisi belirlemiştir. Bunlar “sevgi bir yol bulur (yani, gerçek sevginin her türlü engeli aşabileceğine olan inanç); “bir ve tek (yani yalnızca tek bir kişiyi gerçekten sevebileceğimize olan inanç); idealleştirme (yani gerçek aşkın mükemmel olacağına dair inanç) ve ilk görüşte aşk (yani, gerçek aşkın önceden etkileşim olmadan gerçekleşebileceğine olan inanç) şeklinde sıralanmıştır. Romans ve De Bord (1995) ilişkilere ilişkin inançları “birbirimize karşı her zaman açık ve dürüst olmalıyız, birbirimizin aklını okumalıyız, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizin özelliklerini değiştirebilmeliyiz, romantik idealizm, iyi ilişkileri sürdürmek kolay olmalı, aramızda her şey mükemmel olmalı, kişi romantik bir ilişki yaşamadan kendisiyle bütünleşemez” şeklinde sıralamıştır.

İşlevsel olmayan ilişki inançları ile ilgili bir başka sınıflama Sprecher ve Metts (1989)'in geliştirdiği Romantik İnançlar Ölçeği ile ortaya koyulmuştur. Sprecher ve Metts (1989) işlevsel olmayan ilişki inançlarını *mükemmel ilişki vardır, aşk bir yol bulur, ilk ve tek aşk inancı ve ilk görüşte aşk inancı* olmak üzere dört boyutta ele almaktadır. Mükemmel ilişki ideali, kişinin ilişkisinde her şeyin mükemmel olacağına, partnerinin tam da hayallerindeki gibi mükemmel bir partner olacağına, gerçek aşkın mükemmel olacağına ilişkin inançlarını ifade etmektedir. Bu işlevsel olmayan inanç bireylerin romantik ilişki başlamadan önce ve devam ederken hem ilişkiye hem de partnerine yönelik fazla beklentiye girmesine neden olmaktadır. Aşk bir yol bulur inancı, aşkın her türlü şeyi çözeceğine, kişinin romantik ilişkisini her türlü sorun, engel ve farklılığa rağmen yürütebileceğine olan inancıdır. Diğer bir deyişle bu inanç kişinin aşkın her sorunu çözebileceğine ve tüm sorunları çözmenin temelinde aşkın olduğunu düşünmesini kapsamaktadır. İlk ve tek aşk inancı, kişi için yalnızca bir tane gerçek aşkın olacağına ve bu aşkın da sonsuza kadar süreceğine olan inançtır. İlk görüşte aşk vardır inancı, kişinin gerçek aşkını bulduğunda bunu tanıır tanımaz hissedeceğine, anlayacağına olan inancı ifade etmektedir (Sprecher ve Metts, 1989).

Bilişsel-davranışçı yaklaşım, işlevsel olmayan inançların ilişkisel süreçlerdeki bozuklukların ortaya çıkmasında kritik faktörler olduğunu öne sürmektedir (Beck, 2005). Bilişsel yaklaşıma göre bireylerin düşünme biçimleri ve inançları romantik ilişkilerine uyum sağlamaları açısından önemli bir role sahiptir. Dolayısıyla bu yaklaşıma göre akılcı olmayan inançların sorunlu ilişkiler üzerinde önemli bir etkisi vardır. (Ellis vd.,1989;

Epstein vd., 1993). Diğer bir deyişle bilişsel yaklaşıma göre bireylerin düşünme stilleri ve inançları, yakın ilişkileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Ellis ve diğerleri, 1989).

İlişki Bağımlılığı

İlişki bağımlılığı kavramına ilk kez 1975 yılında Stanton Peele ve Adrien Brodsky tarafından yazılan “Love and Addiction” isimli kitapta yer verilmiştir. Bu alandaki ilgili araştırmaların çoğu bu kitabın yazılıp yayınlamasından sonra başlamıştır. Kitapta aşk bağımlılığı, bireylerin yakın ilişki içinde oldukları kişilerle olan ilişkilerinde bağımlı hale gelmeleri durumunda ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanmaktadır. Peele ve Brodsky (1975), aşk ilişkilerindeki bağımlılık sürecinin, kişinin uyuşturucuya bağımlı hale gelmesiyle aynı olduğunu ileri sürmüştür. Daha sonraki çalışmalar, aşk bağımlılığının diğer davranışsal veya madde bağımlılıklarıyla birçok yönünü ve özelliğini paylaştığını kanıtlamıştır (Fisher 2014; Sussman 2010, Wolfe 2000). İlişki bağımlılığı konusundaki araştırmalar yaklaşık 50 yıldan beri devam etmektedir (Redcay ve McMahon 2021). Araştırmaların bunca yıl sürdürülmesine karşın literatürde ilişki bağımlılığı kavramına ilişkin net bir tanımlama yapılmamıştır ve kavram DSM-V’e dahil edilmemiştir. İlişki bağımlılığının ortak bir tanımı olmamakla birlikte; bu konuda, içinde bulunulan ilişkinin olumsuz sonuçlarına rağmen söz konusu nesneyi veya kişiyi zorunlu olarak takip etmenin zararlı olduğu ve genellikle madde bağımlılıkları, zihinsel sağlık sorunları ve kişilik bozuklukları ile birlikte ortaya çıktığı konusunda fikir birliği sürmektedir (Redcay ve Simonetti 2018, Redcay ve McMahon 2021). Bağımlılık yapan davranışın bir madde veya kişi olması fark etmeksizin, bir takıntı nesnesini içerdiği ileri sürülmüştür (Redcay ve Simonetti 2018). İlişki bağımlılığı kuramcılar tarafından farklı şekillerde isimlendirilmiştir.

Bazı kuramcılar ilişki bağımlılığını aşk bağımlılığı olarak ele alırken bazıları ise ilişki bağımlılığı ile aşk bağımlılığını ayrı olarak ele almıştır (Griffin-Shelley 2004). Ülkemiz literatüründe ise aşk bağımlılığı da ilişki bağımlılığı içerisinde yer almaktadır (Havaçeliği 2003).

Peele ve Brodsky (1974) , bağımlı bir ilişkiyi, madde bağımlılığı gibi, “kişinin hayatla bağlantısını kesen tek taraflı kahredici bir ilişki” olarak tanımlamıştır (Costa vd., 2019). Diğer bir tanıma göre ilişki bağımlılığı kişinin romantik partnerini idealleştirilerek duygusal olarak bağımlılık geliştirmesi ve yinelenen şekilde öfori ile hayal kırıklığı döngüleri yaşamasıdır (Reynaud vd., 2010, Sussman 2010, Sussman vd., 2011). İlişki bağımlılığı arzu edilen kişi hakkındaki takıntılı düşünce kalıplarını hafifletmek için olumsuz sonuçlara rağmen başka bir kişiyle tekrar tekrar fiziksel, duygusal veya psikolojik bir yakınlık kurma çabasının aşırı bir şekilde gösterilmesidir. İlişki bağımlılığı, kumar gibi diğer davranışsal bağımlılıklara benzer bir davranışsal bağımlılıktır madde bağımlılıklarına benzer davranış ve nörobiyolojik olarak ortaya çıkmaktadır (Redcay ve Simonetti 2018). Romantik aşk ve bağımlılık belirli beyin bölgelerinin, özellikle de mezolimbik ödül sisteminin aktifleşmesiyle nörobiyolojik olarak benzer özellikler göstermektedir (Burkett ve Young, 2012). Özellikle ilişkinin başlarında sevilen kişinin varlığı kişiye büyük bir haz vermekte, daha sık ve uzun süre birlikte olma ihtiyacına yok açmaktadır. Sevilen kişi sürekli olarak düşüncelerin ve özlemin nesnesidir ve sevilen kişinin yokluğu kişinin sıkıntı yaşamasına neden olmaktadır. Bu sıkıntı ancak yeniden buluşmayla giderilebilmektedir (Fisher, Xu, Aron ve Brown, 2016). Birçok araştırmacıya göre ilişki bağımlılığı bu tür

deneyimlerin bireyin bireysel işlevselliğini ve iyi oluş halini tehlikeye atacak derecede mevcut olduğu bir durum olarak kabul edilmektedir (Earp vd., 2017).

Literatürde ilişki bağımlılığına yönelik farklı yaklaşımlar sergilenmektedir. Bu yaklaşımlardan ikisi dar ve geniş bakış açısidir. İlişki bağımlılığını dar bakış açısı ile ele alan araştırmacılar yalnızca en aşırı, zararlı aşk biçimlerini veya aşka bağlı davranışları doğası gereği potansiyel olarak bağımlılık yapıcı olarak kabul etmektedir. Dar bakış açısına göre ilişki bağımlılığı yalnızca anormal beyin sürecinin oluşmasıyla ilgili bir durumdur (Earp vd., 2017). Bu nedenle dar görüşü savunan araştırmacılar ilişki bağımlılığını davranışsal bağımlılık kümesine dahil etmektedir. Bu nedenle ilişki bağımlılığına ilişkin dar bakış açısı, yalnızca aşırı, radikal beyin süreçlerini, bağlanma davranışlarını veya sevginin tezahürlerini potansiyel olarak bağımlılığın göstergesi olarak görmesi anlamında dardır ve dolayısıyla oldukça nadir olduğunu ifade etmektedir (Earp vd., 2017). Bu anlamda ilişki bağımlılığının davranışsal bir bağımlılık olarak kategorize edilmesini sağlamak için Griffiths (2005) “Bağımlılığın Bileşenler Modeli”ni oluşturmuştur. Model belirginlik(sevilen kişiye duyulan sevgi kişinin yaşamının tek ve en önemli parçasıdır ve tüm duygu, düşünce ve davranışlar sevilen kişiye yöneliktir), hoşgörü (kişi sevilen kişiyle daha fazla zaman geçirmek istemekte ve onu düşünmekle daha fazla zaman harcamaktadır), ruh hali değişikliği (kişi duygusal sıkıntıyla başa çıkabilmek için sevilen kişinin varlığına veya onu düşünmeye ihtiyaç duymaktadır), nüksetme (kişi sevilen kişiyle geçirdiği zamanı azaltmakta veya durdurmakta ve sevilen kişiyi düşünmeyi azaltmakta veya bırakmakta zorluk yaşamaktadır), çekilme (kişi sevilen kişiyle birlikte olmadığında hayal kırıklığı, sinirlilik, kaygı, mide bulantısı, mide krampları gibi fiziksel

veya psikolojik yoksunluk belirtileri göstermektedir) ve çatışma (kişi yalnızca sevilen kişiyle olabilmek için mesleğini, eğitimini, diğer yakın olduğu insanlarla iletişimini, boş zaman aktivitelerini veya hobilerini bir kenara bırakmaktadır) olmak üzere altı temel boyuttan oluşmaktadır. Bağımlılığın bileşenler modeli, uluslararası davranışsal bağımlılık literatüründe iyi bir şekilde doğrulanmış ve geniş çapta tanınmış olmasına rağmen, duygusal bağımlılık (ilişki bağımlılığı gibi) alanında uygulanmamıştır (Costa vd., 2019).

İlişki bağımlılığını davranışsal bir bağımlılık olarak ele alan Redcay ve Simonetti (2018) ilişki bağımlılığı sınıflandırmasını dört faktörden ve on kriterden oluşturmuştur. Aşağıda tablo halinde “İlişki Bağımlılığı Kriterleri” verilmiştir.

Tablo 1

İlişki Bağımlılığı Kriterleri (Redcay ve Simonetti, 2018).

BOYUTLAR	KRİTERLER
Boyut 1: Bozulmuş Kontrol	K1: Durma İsteği Teması azaltma veya durdurma veya ilişkiyi sonlandırma arzusu: Bireyin partneriyle ilişkisini bitirmek, azaltmak ya da ilişkiyi sonlandırmak istemesi durumunda ortaya çıkar. K2: Durduramama Teması kontrol etme, azaltma veya durdurma konusundaki başarısız çabalar: Kişinin partneriyle ilişkisini sürdürmeye çalışması ancak başarısız olma durumunda ortaya çıkar. K3: Sıklık Sıklıkla meşgul olma, düşünceler veya arzu: Soru sormak, sohbet etmek, ilgilenmek, endişelenmek, ilişkiyi sürdürmek veya ilişkinin sona ermesinden önce ve belki de sonra hayal edilen bir geleceğe sahip olmak: Bireyin dikkatini sürekli olarak karşısındaki kişiye yöneltmesiyle ortaya çıkar. Bağımlı kişi diğer kişiyi arzular, onun hakkında endişelenir veya onunla meşgul olur, çoğu zaman ilişki sona ermiş olsa bile o kişiyle bir gelecek hayal eder. K4: Yoğunluk Devam etmek için yoğun istek, dürtü, dürtüsellik, ısrarcı veya kompulsif arayış- temas: Bireyin partneriyle sürekli temas halinde olma yönünde aşırı arzuları ve dürtüleri olduğunda ortaya çıkar.
Boyut 2: Yaşam Bozukluğu	K5: İçsel Sorunlar Tekrarlayan veya ısrarcı duygusal, psikolojik, sosyal, iş, okul veya evdeki kişiler arası, ailevi, finansal, önemli yükümlülüklerle ilgili veya sürekli engeller, tehlikeye atar ilişkisini neden olduğu veya yerine getiremez: başkalarının tavsiyelerini daha da kötüleştirdiği diğer sorunlara rağmen teması olduğu tekrarlayan veya sürdürme, duyuların kalıcı duyusal, arkadaşlarla tipik teması düzenleme yeteneğinin psikolojik, sosyal, azaltabilir veya azalması veya etkisiz olması: kişilerarası, ailevi, malidurdurabilir, Hobileri, ilgi Karşıdaki kişiye duyulan veya iş sorunlarına alanlarını, etkinlikleri K6: Dışsal Sorunlar Sürekli temas nedeniyle veya Başkalarının tavsiyelerine aşırı güvenme veya ilişkiyi sona erdirmek için kate almamayı ifade eder. Aile veya K7: Aşırı Güven Duyma Geri Çekilme K8: Uyumsuz Davranış Bağımlı bireyin diğer kişiyle olan temasının kapsamını ve ilgisinin yoğunluğunu gizlemek için yalan söylemesi ve anormal kabul edilen davranışlar sergilemesi (örn. düşük özsaygı, yalan, hırsızlık, çatışma, kendine zarar verme ve şiddet)

arzunun bireyin yaşamınınrağmen tüm yönlerine (okul, iş, ailesürdürmeye devamveya durdurabilir: yaşamı vb.) müdahale etmesiettiğinde ortaya çıkar.Bireyin kendi ilişkisiyle ve tehlikeye atmasıAyrıca birey kendiilgili olarak başkalarının durumunda ortaya çıkar. duygu ve duygularınıtavsiyelerine orantısız bir kontrol etmekteşekilde güvenmesi veya zorlanır. bunları dikkate almaması durumunda ortaya çıkar. Birey, ailesi veya arkadaşlarıyla normal temasını azaltabilir veya durdurabilir ve hobilere ve diğer faaliyetlere olan ilgisini kaybedebilir.

Boyut 3:
Partnerin
Davranışını
Göz ardı Etme

K9: Partnerin Sağlıksız Davranışına Rağmen İlişkinin Devam Etmesi
Kişinin partnerin duygusal, sözlü ve fiziksel taciz, manipülasyon, kıskançlık, yalan, sadakatsizlik, nerede olduğunu yanlış beyan etme veya saklama, madde bağımlılığı, mali durum gibi tekrarlayan veya ısrarcı sağlıksız veya yıkıcı davranışlarına rağmen teması sürdürmesidir. Partnerin tekrarlayan, sürekli sağlıksız veya yıkıcı davranışlarına rağmen bağımlı bireyin partneriyle teması sürdürmesi durumunda ortaya çıkar. Bu eylemler duygusal, sözlü ve fiziksel istismarı, manipülasyonu ve kıskançlığı içerebilir.

Boyut 4:
Duygu Düzensizliği

K10: Olumsuz Duyguları Önlemek/Azaltmak için Tekrarlama:
Başlangıçta temas mutluluk verir, daha sonraki aşamalarda mutluluk nadiren

elde edilir, mutluluk arayışından istenmeyen durumlardan kurtulmaya geçiş meydana gelir ya da dayanılmaz duygular yaşanır. Bireyin kendini güvensiz, yalnız, depresif, kaygılı, sıkıntılı, suçlu ya da başka herhangi bir olumsuz psikolojik durumda hissetmesi durumunda diğer kişiyle tekrar iletişime geçmeye başlamasıyla ortaya çıkar.

İlişki bağımlılığına ilişkin diğer bir görüş dar bakış açısıdır. Özellikle son yıllarda geniş bakış açısına yönelim artmaktadır. Geniş bakış açısı normal kabul edilen romantik tutkuları bile kimyasal ve davranışsal olarak bağımlılığa benzetmektedir (Earp vd., 2017). Bu yaklaşım birini sevmenin kelimenin tam anlamıyla ona bağımlı olmak anlamına geldiğini savunmaktadır (Earp vd., 2017). Burkett ve Young (2012) evrensel olarak deneyimlenen romantik ilişkilerin âşık olma aşamasından ayrılma aşamasına kadar bir tür bağımlılık olarak kabul edilebileceğini savunmuştur.

İlişki bağımlılığına yönelik diğer bir bakış açısı olgun ve olgunlaşmamış aşk perspektifinden yapılmıştır. Olgun aşk, partnerlerin karşılıklı büyümesine izin veren bir ortam oluşturan sağlıklı bir aşk türüdür. Olgunlaşmamış aşk ise uyumsuz bir sosyal ortam oluşturma eğilimindedir. Olgunlaşmamış aşk türü güç, sahiplenme, koruma, acıma ve sapkınlık olarak beş unsurdan oluşmaktadır (Sussman, 2010). Aynı zamanda takıntı, belirsizlik ve buna bağlı olarak kaygı gibi özellikleri içermektedir (Acevedo ve Aron, 2009). Olgunlaşmamış aşk kişinin günlük hayatına nüfuz ettiğinde, yinelenen kontrol dışı

davranışlar gösterildiğinde ve kişinin yaşamında olumsuz sonuçlara yol açtığında ilişki bağımlılığı olarak kabul edilmektedir (Sussman, 2010).

İlişki bağımlılığının “erken aşama, orta aşama ve geç aşama” olmak üzere üç aşaması bulunmaktadır (Lancer, 2017):

Erken Aşama. Erken aşamada partnere artan ilgi sevilen kişiyi memnun etme arzusunun olduğu herhangi bir romantik ilişkiye benzemektedir. Bireyin partnerine gösterdiği artan ilgi romantizm olarak algılanarak karşı tarafın hoşuna gitmekte ve zararsız görünmektedir. Ancak ilişki bağımlısı olan bireyin amacı partnerini kontrol altına almak olabilmektedir. Bu nedenle obsesyonlar geliştirebilmekte ve ilişkide soruna neden olan davranışlarda bulunabilmektedir. Bu sorunlara rağmen kişi bu aşamada soruna neden olan takıntılı davranışlarını reddedip normalleştirebilmekte ve rasyonelleştirebilmektedir. Bu aşamada birey sağlıklı sınırları korumakta başarısız olmakta ve arkadaşlarından veya kişisel hayatından vazgeçmektedir (Lancer, 2017).

Orta Aşama. İlk aşamadaki romantizmle eşleştirilen davranışlar artık zararlı olarak algılanmaya başlanmaktadır. İlişkide acı verici durumlar çoğalmakta ve partnerler arasında çatışma artmaktadır. İlişkide yaşanan sorunları en aza indirmek için kişi daha fazla çabalamaktadır. Bunun neticesinde kaygı, öfke, kendini suçlama, hayal kırıklığında artma ve benlik saygısında azalma görülmektedir (Beattie, 1987). Kişi ilişkiyi sürdürmek için zamanla kendinden daha fazla taviz vermekte ve bu sebeple kendine yönelik öz saygısı azalmaktadır. Öfke, hayal kırıklığı ve kırgınlık artmaktadır. Bu arada kişi, itaat ederek, manipülasyon yaparak, söylenerek veya suçlayarak partneri değiştirmeye çalışmaktadır. Aynı zamanda kişi sorunları gizleyebilmekte, ailesinden ve arkadaşlarından

uzaklaşabilmektedir. İstismar veya şiddet olsa da olmasa da kişinin ruh hali kötüleşir ve takıntı, bağımlılık, çatışma, geri çekilme veya uyum artar. Başa çıkmak için yemek yeme, diyet yapma, alışveriş yapma, çalışma veya maddeleri kötüye kullanma gibi diğer bağımlılık yapıcı davranışları kullanılabilir. Ancak yine de ilişkiye yönelik bu durum bir problem olarak görülmez (Lancer, 2017).

İleri Aşama. İlişki bağımlılığının duygu, düşünce ve davranış üzerindeki etkisi çok fazladır ve birey uyku, sindirim sorunları, eklem ve baş ağrısı, yeme bozukluğu, alerjik reaksiyonlar, kalp ağrıları gibi sağlık sorunları yaşayabilmektedir. Bireyin kontrol edici davranışları obsesyon düzeyine ulaşmıştır (Lancer, 2017). Bu durum bireyde öfke, kaygı, umutsuzluk oluşturabilmekte ve depresyona neden olabilmektedir (Beattie, 1987). Tüm bunların sonucunda bireyin öz bakımıyla birlikte öz saygısı da azalmaktadır (Lancer, 2017).

Bağımlılık özellikle bilişsel alanı (gerçekliğin çarpıtılması ve kendini kandırma mekanizmaları), duygusal alanı (yoğun terk edilme veya yalnızlık korkusu, başkalarının yanlış anlaşılması korkusu, suçluluk duygusunun tetiklenmesi), motivasyon alanını (arzuların bastırılması), sağlıklı bir ilişkinin korunması veya yeniden başlatılması) ve davranışsal (itaatkâr davranış ve sosyal ilişkilerin yoksullaşması) etkilemektedir (Amor vd., 2022).

Bilişsel Davranışçı Terapi ve Akılcı Duygusal Davranış Terapisi

Ruh sağlığı sorunlarını açıklama noktasında şimdiye kadar psikanaliz, davranışçılık gibi farklı teorik bakış açıları ortaya atılmıştır. Bunun yanı sıra ruh sağlığı sorunlarının ardındaki uyumsuz düşüncenin rolünü vurgulayan bilişsel davranışçı bakış

açısı (Hossain, 2009) insan davranışlarını açıklamada önemli bir role sahiptir (Avcı Çayır, 2023). Pennsylvania Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki bir grup psikiyatrist ve psikolog, duygudurum bozukluklarının tedavisi ve önlenmesi aşamasında önemli bir gelişme kaydetmiştir. Depresyon tedavisine yönelik geleneksel yöntemlerden memnun olmayan ve bu yöntemleri etkisiz bulan bu doktorlar, depresyon ve diğer duygusal bozukluklara tamamen yeni bir bakış açısı geliştirmiştir ve bu tedavi yöntemine “bilişsel terapi” adını vermişlerdir (Burns, 1999). Alan yazında kavramsallaştırma ve tedavideki vurguları tarafından farklılık gösteren pek çok bilişsel terapi yaklaşımı bulunmaktadır. Bunlardan biri Albert Ellis tarafından geliştirilen ve sonrasında birçok psikoterapist tarafından desteklenen Akılcı Duygusal Davranış Terapisidir (Jones, 1969). ADDT, birçok bilim insanı tarafından orijinal bilişsel-davranışçı terapi (BDT) olarak kabul edilmektedir (Froggatt, 2005). Bu nedenle bu çalışmada da Akılcı Duygusal Davranış Terapisi Bilişsel Davranışçı Terapi olarak kabul edilecek ve kullanılacaktır. Zamanla Albert Ellis 'in yaklaşımının sorgulanması üzerine Aaron Beck 1950'li yıllarda zihin sağlığı alanında önemli bir gelişme kaydederek “Bilişsel Terapi” yi geliştirmiştir (Beck, 2015).

Akılcı Duygusal Davranış Terapi 'sini geliştiren Albert Ellis, kuramını hem bir psikolojik danışma kuramı olarak hem de bir felsefe olarak geliştirmiştir (Weinrach, 2006; Akt. Avcı Çayır, 2023). Ellis kuramı oluştururken birçok görüşten etkilenmiş ve kuramını sadece psikolojik, biyolojik ve sosyolojik verilere değil, aynı zamanda bir felsefeye de dayandırmıştır (Sharf, 2012). Ellis (1980) 'in felsefi bakış açısı, kendine ve başkalarına hoşgörü, esneklik, belirsizliği kabul etme, kendini kabul etme, bilimsel düşünme ve hayata ütöpik olmayan bir bakış açısı gibi alanlarda rasyonel felsefeyi benimseyen bireylerin

minimum düzeyde duygusal rahatsızlık yaşayacaklarını varsaymaktadır (Dobson ve Dozois, 2010). Albert Ellis (1962), duygusal sıkıntının, irrasyonel ve çelişkili, kendi kendini yenilgiye uğratan inançlardan oluşan bir döngünün kabul edilmesinden kaynaklandığını savunmaktadır. Bu inançlar mantıksal ve gerçekliğe dayalı varsayımlardan uzaklaşmakta ve kendini yenilgiye uğratan davranışlara yol açmaktadır.

Bilişsel Davranışçı Terapinin (BDT) ortaya çıkmasında etkili olan Beck, birçok bozukluğun insanların kendileri, koşulları ve gelecekleri hakkında sahip oldukları olumsuz inançlar ve düşünme tarzları tarafından üretildiğini ve sürdürüldüğünü varsaymıştır. Bu olumsuz inançlar ve düşünme tarzlarını ifade eden bilişsel çarpıtmalar bireyin yeni deneyimleri nasıl yorumlayacağını etkileyerek bireyin davranış bozuklukları yaşama olasılığını artırmaktadır (Bridges ve Harnish, 2010). Bilişsel-davranışçı yaklaşımın temelinde insan bilişinin ve duygularının önemli ölçüde birbiriyle ilişkili olduğu varsayımı vardır. Aaron Beck'in bilişsel modeli, duygusal bir olayın veya rahatsızlığın doğasını anlamak için kişinin üzücü olaya veya düşünce akışına verdiği tepkinin bilişsel içeriğine odaklanması gerektiğini belirtmektedir (DeRubeis ve Beck, 1988). Bilişsel terapi, insanların düşünme şeklinin yanı sıra düşüncelerinin içeriğinin de bir ilişki içindeki uyumları üzerinde derin bir etkiye sahip olduğunu öne sürmektedir. Mantıksız düşünme, kendini engelleyen davranışlara yol açmaktadır. Bu nedenle işlevsel olmayan inançların daha zayıf uyum sağladığı görülürken, daha rasyonel, işlevsel düşünmenin daha iyi uyum sağladığı görülmektedir. Bilişsel davranışçı yaklaşım, işlevsel olmayan inançlar ya da bilişsel çarpıtmalar olarak da adlandırılan akılcı olmayan inançların bireylerin işlevsel olmayan davranışlarının ve psikolojik rahatsızlıklarının ortaya çıkmasında ve sürmesinde

önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır (Beck, 2001; Dryden, 2002). İlişki literatüründe bilişe yönelik ortaya çıkan bir yaklaşım, bireylerin ilişkileri işlevsel, sağlıklı ve tatmin edici kılan şeylerle ilgili belirli inançları, tutumları veya beklentileri ne ölçüde onayladıklarını araştırır. İlişkiler hakkındaki bu nispeten istikrarlı inançlar, kişisel deneyim yoluyla oluşturulan ve revize edilen kendine özgü yapılar olma eğilimindedir (Stackert ve Bursik, 2003).

Bilişsel Davranışçı Terapinin yakın ilişkilerle ilgili sorunlara uygulanması, hem Albert Ellis'in bilişin evlilik sorunlarında oynadığı önemli role ilişkin ilk yazılarıyla; hem de Beck 'in çiftleri tedavi ettiği klinik çalışmalarında danışanların bilişsel çarpıtmalarına odaklandığı bir süreçle birlikte önemli bir boyut kazanmıştır (Avcı Çayır, 2023).

İlişki inançları denildiğinde akla ilk gelen isimlerden biri Albert Ellis'tir. Rasyonel olmayan inanışların, duygu ve düşünceyi ve bu nedenle davranışı da etkilediğini belirten ve ilişki inançları ile evlilik sorunları arasındaki ilişkiye işaret eden Ellis, rasyonel olmayan ilişki inançlarının ilişki üzerinde ne denli büyük ölçüde etkili olabileceği konusunda yapılan çalışmalara da öncü olmuştur (Özkan, 2016). Ellis, bireylerin rasyonel olmayan ilişki inançlarının ilişkiler üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Rasyonel olmayan inançların önemli özelliği katı, sabit, ekstrem ve mantıksız olmasıdır. Rasyonel olmayan inançlara sahip bireyler ilişkide daha işlevsel olmayan davranış ve duygulara sahip olmaya eğilimindedir (Topkaya vd., 2021).

Beck anksiyete, depresyon ve panik bozukluklardaki düşünme problemlerini araştırmasının yanı sıra sıkıntılı bir ilişki içerisinde olan çiftlerle de çalışmıştır. Çiftlerin sorunlarını incelediğinde tıpkı depresif ve endişeli hastalarında olduğu gibi bu çiftlerin de

aynı tür bilişsel çarpıtmalar sergilediğini fark etmiştir. Duyguların ve beklentilerin gücünden dolayı, derin bağlılık ve eylemlere yüklenen önemli, genelde keyfi ve sembolik anlamlar nedeniyle partnerler birbirlerinin hareketlerini yanlış yorumlama eğiliminde olmaktadır. Yanlış kurulan bu iletişimin sonucunda ise partnerler çatışmayı çözmek üzerine harekete geçmek yerine birbirlerini suçlamaktadır (Beck, 1988; Akt. Avcı Çayır, 2023).

İlgili Araştırmalar

Murvartian ve diğerleri (2023), yakın partner şiddetine maruz kalmış kadınlara yönelik kamusal damgalamayı inceledikleri sistematik derleme çalışmasında 2010 ile 2021 yılları arasındaki hakemli dergileri incelemiştir. Araştırma sonucunda sosyal normların ve etnik kökenin damgalamayı artırabileceği ya da azaltabileceği, damgalamayı azaltmak için bir müdahale ve birkaç strateji belirlendiği ve en sık yaşanan sonucun flört şiddetini açıklamamak ve yardım aramamak olduğunu bildirmişlerdir.

Lelaurain ve diğerleri (2022), geçmişte flört şiddeti yaşayan kadınların ilişkilerine yükledikleri anlamları ve inançları ile ilişkiye olan inançlarının yardım arama davranışlarını nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırmaya geçmişte flört şiddeti yaşayan 19 kadın katılmıştır. Araştırma sonuçlarında şiddet deneyimine rağmen çoğu katılımcının ilişkisine dair idealize edilmiş bir inancının olduğu, bu inançların toplumsal cinsiyet rolleri ile bağlantılı olduğu ve bu nedenle ayrılmanın olumsuz etkilerinin olacağı, aşkla ilişkilendirilen anlamların (diğeri memnun etmek, fedakarlıkta bulunmak, diğeri olmadan yaşayamamak, iyiyi ve kötüyü paylaşmak, partneri olduğu gibi kabul etmek) ilişkiyi idealize ettiği bulunmuştur. Katılımcıların idealize edilen bu inançları şiddet deneyimiyle çatışmaktadır ve katılımcılar ideallerini korumak adına farklı stratejiler geliştirmiştir. Benzer

şekilde kadınların partnerlerine ve ilişkiye yüklediği anlamları araştıran Pugh ve diğerleri (2021), Çin ve Amerikalı kadın üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada kadınların neden istismarcı bir ilişkiyi sürdürdüklerini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarında hem Çinli hem de Amerikalı kadınların öğrenilmiş çaresizlik ve ilişkinin düzeleceğine ilişkin inançları nedeniyle istismarcı ilişkiye devam ettiği bulunmuştur. Amerikalı öğrencilerin ilişkinin ve partnerin düzeleceğine dair inancı, partnerin alkol ya da finansal stres nedeniyle şiddet uyguladığı ve bunun zamanla geçeceğine inancı daha fazladır. Çinli öğrenciler Amerikalı öğrencilere göre flört şiddetini suç olarak algılamamakta, erkek egemenliği ideolojisini daha fazla kabul etmektedir. Çin’de toplum istismarcı ilişkide kadını suçlu görmektedir ve bu nedenle kadınlar ilişkiyi sürdürmek için çabalamaktadır.

Carron (2020), Güney Asyalı Müslümanların, flört etmeyi yasaklayan ve bunu utanç verici olarak kurgulayan kültürel normların, kadınların flört istismarı deneyimlerini nasıl etkileyebileceğine ilişkin algılarını incelemeyi amaçlayan keşifsel bir çalışma yapmıştır. Çalışmada Müslüman olan birinci ve ikinci nesil göçmen altı kadın ve beş erkek katılımcı yer almaktadır. Araştırma sonuçlarında Güney Asya Müslüman topluluklarının Batılı flört biçimini kınadığı, onaylamadığı ve flörtü reddettiği, bekareti korumak için evlenmeden cinsel ilişkinin yaşanmaması gerektiği, flörtün aile onurunu tehdit ettiği, aileler ve toplum tarafından genç kadınların cinsel faaliyetlerine genç erkeklerinkinden daha sert tepki verildiği, toplumsal cinsiyete dayalı kültürel normların özellikle genç kadınlara yönelik potansiyel sonuçları artırdığı, daha dindar ailelerin flörtü daha az kabul ettiği bulunmuştur. Katılımcı görüşmeleri, flört etmeyi caydıran/yasaklayan ve bunu bir utanç kaynağı ve aile onuruna yönelik bir tehdit olarak inşa eden kültürel

normların, flört istismarı deneyimlerini üç şekilde etkileyebileceğini öne sürmektedir. Birincisi, bu kültürel normlar, flört ilişkilerinin aileye açıklanmasını engellemektedir çünkü ailenin olumsuz tepkisinden korkulmaktadır. Bu yüzden de kadınlar flört şiddetini ailesine açıklamamakta ve yardım istememektedir. İkincisi bu normlardan dolayı flört ilişkisinin açığa çıkması ciddi toplumsal tepkiye neden olmakta ve kadınlar yardım aramaktan korkmaktadır. Üçüncüsü, bu normlar sebebiyle kadınlar güçlü şekilde ilişki bağımlılığı geliştirmekte ve flört şiddetine maruz kalsa bile uzun süre ilişkide kalmaktadır. Çünkü kadınlar ilişkiyi bitirmenin ve flört şiddetine uğramanın kendilerine ve ailelerine utanç getireceğini ve ilişki bittiğinde artık utanç verici bir geçmişe sahip olmanın gelecekteki yakın ilişkilerini olumsuz etkileyeceğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda kadın katılımcıların yalnızca bir partnere sahip olma beklentisi vardır ve bu yüzden flört şiddetine maruz kalsalar bile ilişkiyi sürdürmek istemektedirler. Benzer şekilde Khera ve Ahluwalia (2019), Amerika'da yaşayan Güney Asyalı ailelerin heteroseksüel çocuklarının flört ve sevgililik deneyimlerini incelemiştir. Çalışmada ailelerinden gizli romantik ilişkisi olan Güney Asyalı Amerikalı bireylerin durumu "kültürel dolap" kavramı ile ele alınmış ve birçok Güney Asyalı Amerikalı birey için varlığını sürdüren "kültürel dolap" ın sonuçları tartışılmıştır. İki vaka çalışmasının yer aldığı araştırmada birçok Güney Asyalı Amerikalı bireyin romantik ilişkilerini ailelerinden sakladığı ve bunun bireyleri kültürel dolap 'a hapsettiği sonucuna varılmıştır. Kültürel dolap 'ın sonucu olarak bireyler olumsuz duygular (suçluluk, öfke, utanç) ve fizyolojik rahatsızlıklar (baş ağrısı, aşırı yeme ve aşırı uyuma) yaşamakta, zihinsel sağlık sorunları (kaygı ve depresyon belirtileri) ile mücadele etmektedir. Bu bireyler yüksek derecede strese maruz kalmakta ve kendilerini partneri ile ailesi arasında sıkışmış hissetmektedir. Ailenin ilişkisini sonlandırmasını isteyebilecekleri ihtimalinden

dolayı ilişkinin ortaya çıkma riski bireyin stresini artırmaktadır. Stres aynı zamanda çiftin arkadaşlık çevrelerinde de artabilmekte ve çiftin arkadaşları bir kişinin yanında yer alabilmektedir. Aynı şekilde bu durum partner için de kaygıya neden olmaktadır. Partner, Güney Asyalı Amerikalı aile tarafından reddedilmenin ailesel, kültürel ve dini zorunluluklardan ziyade kişisel olduğuna inanabilmektedir.

Bacchus (2017), cinsiyetle ilgili kültürel beklentilerin etnik sınırları oluşturma yollarını nasıl şekillendirdiğini anlamak için ikinci nesil Güney Asyalı Amerikalı yetişkin kadınların evlilik öncesi cinsel davranışlarını incelemiştir. Çalışmada on biri Hindu, biri Müslüman, biri Budist, ikisi Katolik ve biri Hristiyan toplamda on beş katılımcı yer almıştır. Katılımcılardan sadece biri evlidir ve katılımcıların çoğu heteroseksüeldir. Araştırma sonuçlarında katılımcıların çoğu üniversite döneminde flört ilişkilerini sürdürmekte zorluk 18 yaşadıklarını, ailelerinden uzaklaşmak ve özgür davranabilmek için farklı bir şehirde üniversite tercih ettiklerini ve özgürce tanımladıkları davranışları ailelerinden gizlediklerini, romantik ilişkilerini ailelerine sadece evlenmek niyetinde olunca açıkladıklarını ve flört döneminde ailelerinin tepkilerinden korktuklarından dolayı ilişkilerini ailelerinden gizli sürdürdüklerini, gizli sürdürdükleri flört ilişkilerini ailelerine açıkça söyleme arzusunda olduklarını ancak cesaret edemediklerini, evlilik öncesi cinsel ilişkilerini kültürel damgalanma korkusundan dolayı ailelerinden gizlediklerini bildirmişlerdir. Ayrıca Müslüman katılımcı flört etmekten korktuğunu çünkü bunun ortaya çıkması dahilinde ailesinin meslek camiasında saygınlığını kaybedeceğini ve görücü usulü olacak ilerideki evliliğini sonlandırmasına neden olacağını bildirmiştir.

Decker ve diğerkleri (2015), düşük ve orta gelirli ÷lkelerde ergen ve genç yetişkin kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti incelemeyi amaçlayan çalışmada 30 ÷lkede ergen ve genç yetişkin kadınlarla araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda ergenlerin tahminen %28'i ve genç yetişkin kadınların %29'u yaygın olarak Doğı ve Güney Afrika bölgesinde olmak üzere yaşamları boyunca fiziksel veya cinsel flört şiddeti bildirdiğı, yaşa göre şiddet kalıplarında bölgesel ve ÷lkeler arası farklılıkların olduğunu, genel olarak genç yetişkin kadınların yetişkin kadınlara göre geçen yılki flört şiddeti açısından daha yüksek risk sergilediğini ve ergenlerin de karşılaştırılabilir bir riske sahip olduğu bildirilmişlerdir.

Lau ve diğerkleri (2009) ailesinden gizli flört ilişkisi yaşayan 31 ergen bireyin flört ve cinsel tutumlarını incelemeyi amaçlayan ve alan yazında Asyalı Amerikalı ergenlerde bu konuyu inceleyen ilk araştırmalar arasında olan çalışmayı yapmıştır. Araştırma sonuçlarında ergenlerin %70'nin ailesinden gizli flört ilişkisi yaşadığını, akademik anlamda başarı sağlandığı takdirde ebeveynlerin flört ilişkisine olumlu baktığı, gizli flörtün cinsel aktivite ve diğerk riskli davranışlarla ilgili olduğu bildirilmiştir.

Bölüm 3

Yöntem

Bu araştırmanın amacı ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan ve flört şiddetine uğrayan kadınların ilişkiye devam etme nedenlerinin ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan romantik ilişki inançları bağlamında değerlendirilmesidir. Bu bölümde araştırmanın türü ve çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi, araştırmanın geçerliği ve güvenirliği, araştırmada alınan etik önlemler ve araştırmacının rolü başlıklarına yer verilmektedir.

Araştırmanın Türü

Gizli romantik ilişkisi olan genç kadınların yaşadığı flört şiddetini incelemeyi amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İlişkilerin, etkinliklerin, durumların veya materyallerin kalitesini araştıran araştırma çalışmalarına sıklıkla nitel araştırma adı verilmektedir. Bu tür araştırmalar, daha önceki metodolojilerden bütünsel açıklamaya, yani belirli bir faaliyetin veya durumun etkilerini karşılaştırmaktan ziyade, belirli bir faaliyette veya durumda olup bitenlerin ayrıntılı olarak tanımlanmasına daha fazla vurgu yapılması nedeniyle diğer desenlerden farklılık göstermektedir (Fraenkel vd., 2012).

Nitel araştırma yöntemi, bir problemi araştırmak için araştırmada yer alan insanlara ve yerlere duyarlı olan doğal ortamdaki veri koleksiyonlarını hem tümevarım hem de tümdengelimli, örüntü ve temalar kurarak veri analizlerini gerçekleştiren nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2013). Nitel araştırma gözlemcinin yerini tespit eden konumlandırılmış bir faaliyettir ve dünyayı görünür kılan bir dizi yorumlayıcı materyal

uygulamalarından oluşmaktadır. Bu uygulamalar dünyayı alan notları, röportajlar, konuşmalar, fotoğraflar, kayıtlar ve gözlemcinin kendine yazdığı notları içeren bir dizi temsiller serisine dönüştürmektedir. Bu düzeyde nitel araştırmanın dünyaya dair yorumlayıcı ve doğal bir yaklaşımı vardır. Diğer bir deyişle nitel araştırmacılar olayları doğal ortamlarında incelemekte, fenomenleri insanların olaylara verdiği anlamlar açısından anlamlandırmaya veya yorumlamaya çalışmaktadır (Denzin ve Lincoln, 2011). Buna benzer şekilde Güler ve diğerleri (2015), nitel araştırma yöntemini “insanların yaşadıkları dünyayı ve buradaki tecrübelerini nasıl algıladıkları ve nasıl yorumladıklarını analiz etmek üzere geliştirilen araştırma yaklaşımı” şeklinde ifade etmiştir. Yapılan araştırmada da ailesinden gizli romantik ilişkisi olan genç kadınların flört şiddetine ilişkin deneyimleri, ilişkiyi sürdürmeye ilişkin algıları ve işlevsel olmayan ilişki inançları nitel araştırma yöntemi ile ele alınmıştır. İnceleme neticesinde bu deneyimlerin öznel ve nesnel taraflarının ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmada fenomenolojik yaklaşım temel alınmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, birden fazla kişinin aynı fenomen, olay veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını keşfetmek amacı taşımaktadır (Creswell, 2013). Fenomenolojik yaklaşım bir kişi veya bir grup insanın bir fenomenle ilgili deneyiminin anlamını, yapısını, özünü anlamayı ve daha net hale getirmeyi amaçlamaktadır (Patton, 2002). Fenomenolojik yaklaşım, bireysel evrenin araştırılmasıdır. Fenomenolojik yaklaşımda bireyin kişisel tecrübeleri ile ilgilenilmekte, bireyin algılamaları ve olaylara yüklediği anlam incelenmektedir. Diğer bir deyişle fenomenolojik yaklaşımın temelini bireyin öznel tecrübeleri oluşturmaktadır (Baş ve Akturan, 2017). Fenomenolojik

Çalışma yürüten araştırmacılar, tek bir olgunun “temel yapısını”, o olguyu deneyimlemiş birden fazla kişiyle derinlemesine görüşmeler yaparak araştırmaktadır (Fraenkel vd., 2012).

Fenomenoloji araştırmalarında en sık kullanılan yöntem görüşmedir. Görüşme yöntemi ile araştırmaya katılan kişiler araştırmanın konusu ile ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmaktadır (Karataş, 2017). Bu araştırmada katılımcıların araştırmada ele alınan konu hakkında öznel deneyim, duygu ve düşüncelerini öğrenebilmek amacıyla görüşme yöntemi kullanılmıştır ve sonrasında söz edilen aşamalar takip edilmiştir.

Çalışma Grubu

Nitel araştırmaların doğası gereği örneklemin geniş olması gerek araştırma kaynaklarının sınırlılığı gerekse araştırmada kullanılan bilgi toplama ve analiz yöntemlerinin özelliği nedeniyle çoğu zaman mümkün değildir. Nitel araştırmalarda araştırma probleminin özelliği ve araştırmacının sahip olduğu kaynaklar örneklemin belirlenmesiyle yakından ilişkili olduğundan dolayı tüm araştırmalarda geçerli olabilecek ve uygun sayılabilecek bir örnekleme belirleme yöntemi sunulamamaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2021). Bu nedenle çalışma grubunu oluşturacak kişi sayısı net olarak ifade edilememekle birlikte kişi sayısı veri doğunluğunun sağlanması durumunda tamamlanmıştır. Veri doğunluğu (satürasyon), geniş anlamda nitel araştırmalarda veri toplamayı veya veri analizini durdurma kriteri olarak kullanılmaktadır. Toplanan veya analiz edilen verilere dayanarak, daha fazla veri toplanmasının veya analiz edilmesinin gereksiz olduğu durumlarda veri doğunluğu sağlanmaktadır (Saunders vd., 2018). Creswell (1998) fenomenolojik araştırmalarda yaklaşık 10 kişi ile çalışılması gerektiğini

ifade etmiştir (Baş ve Akturan, 2017). Creswell fenomenolojik araştırmalara dair incelemelerinde araştırmada bir kişiden (Dukes, 1984) 325 kişiye (Polkinghome, 1989) kadar örneklemin yer aldığı çalışmaların olduğunu söylemiştir. Dukes (1984) 3 ila 10 kişi ile çalışılmasını önerirken, Rimen (1986) çalışmasını 10 kişi ile yürütmüştür (Akt. Creswell, 2013). Charmaz (2011) bir olgubilim araştırmasının en az 10 kişi ile yürütülmesini önermektedir (Akt. Baltacı, 2018).

Amaçlı örnekleme yöntemi, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu anlamda, Patton'a (1987) göre amaçlı örnekleme yöntemleri çoğu durumda olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu nedenle çalışma grubunun seçilmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kartopu (zincir) örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. İki yöntemin aynı anda kullanılmasıyla daha zengin bir veri seti (Yıldırım ve Şimşek, 2021) elde edilmesi planlanmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilmesinin yanı sıra önceden hazırlanan bir ölçüt listesi de olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Mevcut araştırmada romantik ilişki yaşayan kadınların bu ilişkiyi ailesinden gizlemesi ve flört şiddetine uğramaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu nedenle araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bunların yanı sıra ölçüt örnekleme yöntemine göre dahil etme kriteri olarak "beliren yetişkinlik döneminde yani 18-25 yaşları arasında bulunmak, en az 6 ay ve daha fazla süredir flört ilişkisi yaşamak, evli veya nişanlı olmamak" belirlenmiştir. İlişki süresine karar verilirken

ilgili literatür incelenmiştir. Hariç tutma kriterleri ise kişilerin tanımlı psikopatolojilerinin/davranış bozukluklarının olmasıdır.

Araştırmada kullanılan diğer yöntem kartopu (zincir) örnekleme yöntemidir. Kartopu örnekleme yönteminin mantığında zincirleme ulaşım prensibi hakimdir (Güler vd., 2015). Bu yöntemde zengin veri elde edilebileceği düşünülen kişilere ya da durumlara odaklanılmakta ve evrene bu kişi veya durumları takip ederek ulaşılmaktadır (Creswell, 2013). Araştırmacı örnekleme girmeye uygun olan birkaç anahtar kişiyle görüşerek onlardan aynı ölçüte uyan kişiler hakkında bilgi toplamaya çalışmaktadır (Morgan ve Morgan, 2008; Akt. Baltacı, 2018). Zincirleme olarak sürdürülen bu araştırmaların sonunda veri doygunluğuna ulaşıldığı zaman araştırmanın veri toplama aşaması tamamlanmaktadır (Kerlinger ve Lee, 1999; Akt. Baltacı, 2018). Mevcut araştırmada sosyal medya kanalları ve sivil toplum kuruluşları aracılığı ile çalışma grubuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada toplamda 11 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır.

Tablo 1’de araştırmaya katılan katılımcılara ait demografik bilgiler yer almaktadır. Araştırmaya katılan toplamda 11 katılımcını her biri için bir kod verilmiştir. Katılımcıların yaşları 18 ile 25 arası değişmektedir. Yaş ortalaması 21’dir.

Tablo 2*Kişilere Ait Demografik Bilgiler*

Kod	Yaş	Eğitim Düzeyi	Meslek/Çalışma Durumu	İlişki Süresi	İlişkinin gizlendiği aile üyeleri	İlişkiden haberdar olan kişiler	Flört Şiddeti Türü	Flört Şiddeti Süresi
K1	22	Lisans Öğrencisi	Çalışmıyor	6 aydan uzun	Baba		Psikolojik	İlişkinin ilk yılından sonra
K2	18	Lise Mezunu	Çalışmıyor	6 aydan uzun	Baba		Psikolojik	Son 7-8 aydır
K3	18	Lise Mezunu	Çalışmıyor	6 aydan uzun	Anne, baba, erkek kardeş		Psikolojik	İlişkinin başından beri
K4	25	Üniversite Mezunu	Psikolog/Çalışmıyor	6 aydan uzun	Anne, baba		Psikolojik	İlişkinin ilk yılından sonra
K5	19	Lise Mezunu	Çalışmıyor	6 aydan uzun	Anne, baba	Arkadaşlar, teyze	Psikolojik	İlişkinin başından beri
K6	23	Lise Mezunu	Öğrenci/Çalışmıyor	6 aydan uzun	Baba, abi	Anne, kız kardeş, arkadaşlar	Psikolojik	Son 6 aydır
K7	20	Lise Mezunu	Çalışmıyor	6 aydan uzun	Baba, abi	Anne, kız kardeş, arkadaşlar	Psikolojik, İsrarlı Takip	İlişkinin başlamasından 3 ay sonra
K8	21	Lisans Öğrencisi	Çocuk Gelişimi/Çalışmıyor Sosyal	6 aydan uzun	Baba	Anne, arkadaşlar	Psikolojik	İlişkinin başlamasından birkaç yıl sonra
K9	22	Lisans Öğrencisi	Hizmet/Kısa Süreli Çalışıyor	6 aydan uzun	Anne, baba	Arkadaşlar	Psikolojik, Fiziksel, İsrarlı Takip	İlişkinin başından beri
K10	21	Lise Mezunu	Çalışmıyor	6 aydan uzun	Baba	Anne, arkadaşlar	Psikolojik	İlişkinin başlamasından birkaç yıl sonra
K11	23	Üniversite Öğrencisi	Eczacılık/Düzenli çalışıyor	6 aydan uzun	Baba	Anne, arkadaşlar	Psikolojik	İlişkinin başlamasından birkaç ay sonra

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle ilgili alan yazın incelenerek araştırmanın amacına ve kapsamına uygun olan veri toplama araçları hazırlanmıştır. Araştırmanın veri toplama araçları Kişisel Bilgi Formu (EK-A) ve Katılımcı Görüşme Formu (EK-B) olmak üzere iki formdan oluşmaktadır. Veri toplama araçları son şeklini aldıktan sonra veri toplama sürecine başlamadan önce Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'na sunulmuş ve ilgili izinler alınmıştır. Ardından araştırmacının veri toplama süreci boyunca takip edeceği bir görüşme protokolü (EK-C) hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu konuyla ilgili uzmanlara ulaştırılmış ve görüşleri alınmıştır. Uzman dönütleri ışığında revize edilen formlar pilot uygulamaya alınmış ve uygulama doğrultusunda son revizyon işlemi gerçekleştirilmiştir.

Görüşme Protokolü. Görüşme protokolü, veri toplama süreci boyunca araştırmacıya yol göstermesi ve katılımcılara görüşmeye başlamadan önce gerekli bilgilendirmenin yapılması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Görüşme protokolü ile araştırmanın amacına ve kapsamına uygun şekilde görüşmelere bir çerçeve çizilmiştir. Görüşme protokolü “açılış, gizli romantik ilişki yaşamak ile ilgili sorular, flört şiddeti ile ilgili sorular, işlevsel olmayan inançlar ile ilgili sorular, ilişki bağımlılığı ile ilgili sorular, özetleme, ilave bilgiler ve teşekkür” olmak üzere sekiz bölümden oluşmaktadır. Açılış bölümünde araştırmacı katılımcıya kendini tanıtmış ve görüşmenin amacını, kapsamını, gidişatını, katılımcıların haklarını, gizlilikle ilgili konuları açıklamıştır. Sonrasında romantik ilişkilerin özneliği, aslında tek doğru bir ilişkinin olmadığı gibi konularda katılımcıya bilgiler verilmiş ve görüşme esnasında sorulan sorularda kendilerini

kötü hissetmemeleri hedeflenmiştir. Araştırmada kullanılan ifadeler ve tanımlar katılımcıya kısaca açıklandıktan ve özetlendikten sonra görüşme soruları sorulmuştur. Görüşme sorularının tamamı sorulduktan sonra katılımcılara yanıtlarının dışında söylemek istedikleri bir şeyin olup olmadığı sorulmuştur. Görüşme katılımcılara deneyimlerinden, duygu ve düşüncelerinden bahsettikleri ve zamanlarını ayırdıkları için teşekkür edilerek sonlanmıştır. Araştırmacıya yol göstermesi ve katılımcılara hem araştırma hem de görüşme hakkında bilgi verilebilmesi amacıyla hazırlanan Görüşme Protokolü (EK-C) tablolar dizini kısmında yer almaktadır.

Görüşme boyunca saygının korunması için katılımcıya “siz” şeklinde hitap edilmiştir. Katılımcıya hem sorular sorulurken hem de yanıtları alınırken içten, yargılayıcı olmayan, katılımcının deneyimlerine ve görüşlerine saygı duyulduğunu belirten bir tutum sergilenmiştir. Görüşme boyunca katılımcının duygu durumu gözlenmiş ve duygusal olarak zorlandıkları kısımlarda katılımcılara anlayışla yaklaşılmıştır. Görüşmelerde veri doygunluğu 11. katılımcıyla görüşüldükten sonra sağlandığı ve benzer yanıtların verildiği görüldüğü için araştırmada toplamda 11 katılımcı yer almıştır. Katılımcılara onam formları Google Formlar üzerinden gönderilmiştir. Görüşmeler çevrimiçi platformda (Zoom) yapılmıştır. Yapılan görüşmelerin verimliliği açısından görüşmeler hem araştırmacı hem de katılımcı için kamera ve mikrofon açık bir şekilde yapılmış ve araştırmacı tarafından ses kaydı alınmıştır. En uzun süren görüşme 1 saat 23 dakika ve en kısa süren görüşme 42 dakikadır. Ortalama görüşme süresi ise 53,81 dakikadır. Görüşme detaylarına ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3

Görüşmelere İlişkin Yer ve Süreye Ait Bilgiler

Kod	Görüşme Yeri	Görüşme Süresi (dk)
K1	Çevrimiçi Platform	49 dk
K2	Çevrimiçi Platform	51 dk
K3	Çevrimiçi Platform	1 saat
K4	Çevrimiçi Platform	1 saat 15 dk
K5	Çevrimiçi Platform	1 saat
K6	Çevrimiçi Platform	45 dk
K7	Çevrimiçi Platform	47 dk
K8	Çevrimiçi Platform	1 saat 23 dk
K9	Çevrimiçi Platform	1 saat 20 dk
K10	Çevrimiçi Platform	42 dk
K11	Çevrimiçi Platform	38 dk

Görüşmeler neticesinde ortaya çıkan ham verilerin betimsel analiz ile analiz edilebilmesi için ses kayıtları bilgisayar ortamında yazıya geçirilmiştir. Görüşmeler yazıya aktarıldıktan sonra ham veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve ardından analizlere ilişkin bulgular tartışılmıştır. Betimsel analizlere ilişkin bilgiler sonraki bölümde detaylı açıklamalarla ele alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların sosyodemografik özellikleri hakkında bilgi edinmek ve araştırma konusuyla ilgili görülen özellikleri incelemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (EK-A) kullanılmıştır. Araştırma problemi ve alt problemlere yanıt aramak amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (EK-B) aracılığı ile veriler toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu katılımcıların genel profili ile ilgili bilgi sahibi olmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda katılımcılara yaş, eğitim durumu, meslek, çalışma durumu, romantik ilişkinin türü, romantik ilişkinin süresi, romantik ilişkiden haberi olan aile üyeleri, romantik ilişkinin gizlendiği aile üyeleri, ebeveynlerin medeni durumu, flört şiddeti türü, flört şiddetine uğrama süresi, flört şiddeti hakkında yardım alınıp alınmadığı, psikolojik destek alınıp alınmadığı hakkında 13 soru sorulmuştur. Mevcut form hazırlanırken ilgili alan yazın incelenmiş ve bunun neticesinde revize edilerek son şekli verilmiştir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın amacı ve kapsamı göz önüne alınarak ilgili literatürün araştırılması sonucunda araştırma verilerinin toplanması, analiz edilmesi ve katılımcıların deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi için araştırmacı tarafından Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (EK-B) hazırlanmıştır. Form hazırlanırken öncelikle araştırma konusu hakkında detaylı bir literatür taraması yapılmıştır. Sorular hazırlanırken araştırma konusu ön planda tutulmuştur. Literatür taraması sonucunda görüşme soruları “romantik ilişkiyi gizleme ile ilgili sorular”, “flört şiddeti ile ilgili sorular”, “işlevsel olmayan ilişki inançları ile

ilgili sorular” ve “ilişki bağımlılığı ile ilgili sorular” olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır. Görüşme sorularının içerik olarak araştırmanın amacıyla uyumlu olmasına, biçim olarak ise açık, net ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir.

Taslak olarak hazırlanan görüşme formu soruları nitel alanda, flört şiddeti alanında ve BDT alanında çalışan üç farklı uzmana iletilmiş ve dönüt alınmıştır. Uzman dönütleri ışığında bazı görüşme soruları çıkarılmış, bazıları değiştirilmiştir. Örneğin; “Romantik ilişkinizi gizli yaşamakla ilgili deneyimleriniz nelerdir?” sorusu “Romantik ilişkinizi gizli tutmanız sonucu başınızdan geçen bir deneyimi paylaşabilir misiniz?” şeklinde değiştirilmiştir. Yine “Flört şiddetine uğradığınızı düşündüğünüz deneyimlerden bahsedebilir misiniz?” sorusu “Flört şiddetine uğradığınız bir anı düşünün. Tam o anda aklınızdan neler geçti? Literatür flört şiddetine uğramanın kişide çelişkili duygular, düşünceler oluşturabileceğini göstermekte. Siz bu tür duygu ve düşünceler yaşadınız mı? Cevabınız evet ise, bu çelişkileri aşma konusunda kendinize neler söylediniz? Bu çelişkileri yaşarken ne hissettiniz? Bu çelişkileri aşma konusunda neler yaptınız?” şeklinde duygu, düşünce, davranış ekseninde genişletilmiştir. Uzman dönütleri ışığında görüşme formuna yeni sorular eklenmiştir (Örneğin; Flört şiddetine ilişkin hangi duyguları deneyimlediniz? Hangileri baskındı? -Üzgün, suçlu, utanmış, yalnız, öfkeli, incinmiş, kızgın, nefret dolu, korkmuş, çaresiz, kafası karışık, boyun eğmiş, güvensiz, endişeli, reddedilmiş, mahcup, yetersiz gibi-”, “Partnerinizi memnun etmek için, içinizden gelmeyen ya da doğru bulmadığınız şeyler yaptığınız olur mu?). Bazı sorularda aileden gizli flört ilişkisi yaşamak ile ilişkilendirilerek biçimsel değişiklikler yapılmıştır (Örneğin; Şiddete uğramanız ve ilişkinizi ailenizden saklamanızı birlikte düşündüğünüzde aklınıza neler gelir? Sizce bu ikisi

birbirini nasıl etkiler?”, Bu ilişkide fazla fedakârlık ettiğinizi düşünüyor musunuz? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?).

Tüm uzman dönütleri değerlendirildikten ve form revize edildikten sonra görüşme soruları son şeklini almıştır. Görüşme formunun son şeklinde toplamda 36 soru yer almaktadır. Katılımcıların görüşme esnasında soruları anlamakta zorlandıkları veya eklenmesi gerektiği düşünülen soruları düzeltmek ve eklemek adına bir kişi ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşme araştırmaya katılım kriterlerini karşılayan ilk katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan pilot görüşme sonucunda soruların açık, net ve anlaşılır olduğunun görülmesi ile sorularda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Görüşme esnasında katılımcılar bir soruyu yanıtlarken henüz sorulmayan soruları da yanıtladığında katılımcıyı sıkmamak adına tekrar aynı soru sorulmamıştır. Görüşme esnasında katılımcıların ihtiyaçları önemsenmiş ve görüşmeler bazı katılımcılarla kısa bir mola verilerek iki oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme boyunca genel olarak yarı yapılandırılmış görüşme formuna bağlı kalınmıştır.

Verilerin Analizi

Fenomenolojik araştırma deseninin kullanıldığı bu araştırma veriler BDT kuramı esas alınarak betimsel analiz yöntemi ile yapılmıştır. Nitel araştırmalarda kullanılan betimsel analiz, durumu mevcut haliyle inceleyen temel bir analiz yöntemidir. (Williams, 2007). Creswell (2012) betimsel analiz yönteminin nitel araştırmadaki kişilerin, yerlerin veya olayların ayrıntılı bir şekilde sunulmasını ifade ettiğini ve betimsel analizin amacının, sistematik olarak araştırmanın nesnesi hakkında ayrıntılı şekilde bilgi edinmek olduğunu ifade etmiştir. Betimsel analiz, şu anda meydana gelen olguyu, oluşumu, olayı

tanımlamaya çalışan bir araştırma yöntemidir (Rusianty, 2015). Betimsel analiz, araştırmada gözlemlenen bir olgunun niteliklerinin bir temele dayalı olarak tanımlanmasını ve iki veya daha fazla olgu arasındaki korelasyonun ilişkilendirilmesini içermektedir (Williams, 2007). Benzer şekilde Çelebi (2021) betimsel analizin, araştırmada elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması olduğunu ifade etmiştir. Betimsel analizde amaç, görüşme ve gözlem sonucu toplanan verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuyla buluşturulmasıdır. Çoğu betimsel analizde veriler önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılmakta, sınıflandırılan verilere ilişkin bulgular özetlenmekte ve özetler ise araştırmacının öznel birikimi ile yorumlanmaktadır (Baltacı, 2019). Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşamada betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulmaktadır. Araştırma sorularından, araştırmacının kavramsal çerçevesinden veya görüşme ve/veya gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmaktadır. Oluşturulan çerçeveden hareketle verilerin hangi kategoride veya temalarda toplanacağı, hangi temaların hangi kategorilere göre düzenleneceği ve nasıl sunulacağı belirlenir. İkinci aşamada oluşturulan tematik çerçeveye göre veriler işlenir. Daha önceden oluşturulan tematik çerçeveye göre elde edilen tüm veriler detaylı ve ayrıntılı bir şekilde okunarak düzenlenir. Detaylı bir şekilde yapılan okumalar neticesinde bazı veriler tematik çerçevenin dışında kalabilmekte veya temaların kapsadığı alan için bir önem taşımayabilir. Ayrıca bu aşamada sonrasında yazılacak olan sonuç bölümü için kullanılacak olan doğrudan alıntı ve örnekler seçilir. Üçüncü aşama bulguların tanımlanmasıdır. Bu aşamada düzenlenen veriler tanımlanmakta ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmektedir. Son aşama bulguların yorumlanmasıdır. Bu

aşamada tanımlanan bulgular açıklanmakta, ilişkilendirilmekte ve anlamlandırılmaktadır (Creswell, 2002).

Veri analizi sürecine öncelikle görüşmelerde alınan ses kaydını birebir deşifre ederek başlanmıştır. Gizliliği sağlamak adına katılımcılara ilk katılımcı K1 ve son katılımcı K11 olmak üzere isimlendirme yapılmıştır. Öncelikle katılımcı görüşmelerinden oluşan deşifreler birkaç kez dikkatle okunmuştur. Sonrasında kodlama çalışması yapılmıştır. Veri seti yeniden birkaç kez dikkatle okunarak katılımcıların özellikle üzerinde durdukları çarpıcı ifadeler ve birden fazla katılımcının tekrar eden ifadeleri not edilerek kurama dayalı kodlar, temalar, alt temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Kodlama işlemi yapılırken BDT kuramının kavramları esas alınmış ve buna uygun olarak tekrarlayan katılımcı ifadeleri not edilmiştir. Aynı zamanda tez danışmanı tarafından da bağımsız bir şekilde betimsel analiz gerçekleştirilerek analizleri yapan kişinin yalnızca araştırmacı olmamasına dikkat edilmiştir.

Araştırmanın geçerliliğini sağlamak amacıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünde görev yapmakta olan ve doktora eğitimini sürdürmekte olan nitel çalışmalara, flört şiddetine ve BDT kuramına hakim iki uzmandan dönüt alınmıştır. Analizler verilen dönütler doğrultusunda yeniden düzenlenerek tez danışmanına sunulmuş ve son hali oluşturulmuştur. Betimsel analiz yöntemi ile analiz edilen veriler araştırmanın “Bulgular, Yorumlar ve Tartışma” bölümünde sunulmuş ve alan yazın bilgileri doğrultusunda tartışılmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Bilimsel bir çalışmanın kabul edilebilmesi için belli bir düzeyde geçerli ve güvenilir olması gerekmektedir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma deseninin, kullanılan veri analizinin geçerliliği ve güvenilirliği araştırmanın inandırıcılığını ve kabul görme derecesini etkilemektedir. Nicel araştırmaların aksine nitel araştırmalar için kesin bir geçerlik ve güvenilirlik tespiti yapmak mümkün değildir (Baltacı, 2019).

Geçerlik, araştırma sonuçlarının doğruluğunu veya problemi çözme becerisini ifade etmektedir. Nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının araştırma problemini mümkün olduğu kadar tarafsız bir şekilde çözme derecesidir. Bu nedenle nitel araştırmada elde edilen verilerin gerçekte var olan durumu yansıtmaya derecesi önem taşımaktadır (Baltacı, 2019). Güvenirlik ise belirli bir ölçme aracının her ölçümde benzer sonuçlar vermesidir. Diğer bir ifadeyle güvenirlik farklı araştırmacılar tarafından farklı katılımcı gruplarında yapılan ölçümlerin her defasında aynı sonuçları verme olasılığıdır (Arslan, 2022).

Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenilirlik kavramları nitel araştırmalarda inandırıcılık olarak ele alınmaktadır. Bu doğrultuda nitel araştırmalarda inandırıcılık (iç geçerlik), aktarılabilirlik (dış geçerlik) ve güvenilebilirlik kavramlarından bahsedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği için alınan önlemler bu kavramlar özelinde açıklanmıştır.

Araştırmanın inandırıcılığı. İnandırıcılık (iç geçerlik) araştırma bulgularının gerçeklikle ne derece örtüştüğü ile ilgilidir. İnandırıcılık araştırmanın güven duyulabilirliğini sağlamanın en önemli kısmıdır (Lincoln ve Guba, 1985:290). Bu araştırmada inanırılığı sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Nitel alana, BDT kuramına ve flört şiddetine hakim olan üç uzmandan yarı yapılandırılmış görüşme soruları için uzman

görüşü alınmıştır. Ayrıca verilerin analizinde yine nitel alana, BDT kuramına ve flört şiddetine hakim olan iki uzmandan görüş alınmıştır. Tez danışmanı araştırmanın konusunun belirlenmesinden verilerin yorumlanmasına kadar tüm aşamalarda çalışmayı eleştirel bir bakış açısı ile incelemiş ve araştırmacıya birçok farklı noktada katkı sağlamıştır.

Araştırmanın aktarılabilirliği. Nicel araştırmalarda genelleştirme kavramı ön plana çıkarken nitel araştırmalarda bu kavrama eşdeğer olarak aktarılabilirlik kavramı öne çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Ancak nicel araştırmaların aksine nitel araştırmaların genelleştirme gibi bir amacı yoktur (Arslan, 2022). Aktarılabilirlik, elde edilen bulguların benzer gruplara, bağlamlara ve şartlara uygulanabilme derecesidir (Teddle ve Tashakkori, 2020). Araştırmanın aktarılabilirliğini sağlamak amacıyla çalışma grubu araştırmanın amaçlarına uygun olacak şekilde belirlenmiştir. Diğer bir deyişle amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Aynı zamanda yine aktarılabilirliği sağlamak amacıyla bulgular kısmında katılımcı ifadeleri doğrudan eklenmiştir. Bu sayede hem geneli yansıtabilecek olay ve olgulara hem de öznel bilgi ve deneyimlere ulaşmak hedeflenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Araştırmanın güvenilebilirliği. Araştırmanın güvenilebilirliğini sağlamak amacıyla katılımcılarla yapılan görüşmelerden ses kaydının birebir yazıya dökülmesiyle hazırlanan deşifreler çalışmanın sınırlarına uygun şekilde tarafsız olarak analiz edilmiştir. Aynı zamanda yine araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla hem yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken hem de elde edilen bulgular analiz edilirken uzman

görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca tez danışmanı araştırmacı ile eş zamanlı betimsel analiz yapmıştır.

Araştırmada Alınan Etik Önlemler

Katılımcıların, araştırmacıların ve kurumların araştırma sürecinde herhangi bir şekilde zarar görmelerini önlemek adına araştırma etiğinin gözetilerek araştırmanın sürdürülmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına ayrıca dikkat edilmelidir (Creswell, 2021). Özellikle nitel araştırmalar katılımcıların yaşamlarına özgü duygu, düşünce ve deneyimlerini incelemeleri nedeniyle özellikle etik önlemlerin alınması son derece önemlidir. Bu nedenle araştırma süreci yürütülürken etik ilkelere bağlılık konusunda titiz davranılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada kullanılacak görüşme formu hazırlanırken katılımcıları kötü ve rahatsız hissettirecek ifade ve sorulardan kaçınılmıştır. Araştırmanın veri toplama aşamasında ortaya çıkabilecek etik sorunları önlemek amacıyla hazırlanan görüşme formu ve kişisel bilgi formu öncelikle Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'na sunulmuş ve komisyon tarafından görüşme sorularının etik olduğuna dair gerekli izinler alınmıştır. Etik ilkelere uygunluk konusunda izinler alındıktan sonra katılımcılarla görüşmelere başlanmıştır.

Katılımcılarla yalnızca çevrimiçi görüşmeler yapılmıştır. Görüşme esnasında katılımcıların mahremiyetini korumaya ayrıca özen gösterilmiştir. Araştırmacı görüşmeleri kimsenin sesini duyamayacağı ve yalnız olduğu bir ortamda gerçekleştirmiştir. Aynı şekilde katılımcıların da yalnız olduklarını ve duyulmayacakları bir yerde olduklarını teyit etmiştir. Görüşme günü ve saati katılımcılarla ortak bir karar alınarak belirlenmiştir.

Görüşmelere başlanmadan önce araştırmada yer alan kavramlar hakkında her katılımcıya kısaca bilgi verilmiştir. Görüşme başında katılımcıların yorulmaları halinde molalar verilebileceği, istedikleri zaman görüşmeden çekilebilecekleri, ses kaydının onlara sorulmadan başlatılmayacağı, kendilerini rahatsız hissetmeleri halinde belirtmelerinin görüşmeyi durdurmak için yeterli olacağı, iletişim bilgilerinin ve kimlik bilgilerinin yalnızca araştırmacı tarafından bilineceği ve özenle korunacağı hakkında muhakkak bilgilendirme yapılmıştır.

Araştırma kapsamında her katılımcıya kod verilerek katılımcıların kimliğini ortaya çıkarak bilgiler gizlenmiştir. Katılımcıların paylaşımlarında yer alan isimler değiştirilerek anonimleştirilmiştir. Toplanan veriler kimlik bilgilerini içermeyecek şekilde anonimleştirilerek şifreli bir cihazda kaydedilmiş ve saklanmıştır. Görüşme sorularının tamamlanması neticesinde yapılan analizlerde uzman görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma süreci boyunca tez danışmanı ile sürekli iletişim halinde kalınarak her adımda tez danışmanının onayı alınmıştır.

Araştırmacının Rolü

Nitel çalışmalarda araştırmanın kurgulanmasında, veri toplama, analiz ve bulguları raporlaştırma, yorumlama sürecinde araştırmacının rolü son derece önemlidir (Fink, 2000). Araştırmanın bu kısmında araştırmacının araştırmayı nasıl tasarladığı ve yürüttüğü hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Araştırmacı araştırma sürecine başlamadan önce gerekli etik önlemleri alarak araştırmayı tasarlamıştır. Aynı şekilde araştırma süreci başlamadan önce etik izinler alınmıştır. Araştırma süreci boyunca veri toplama araçlarının hazırlanmasından görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve analiz edip raporlaştırılması süreci

de dahil olmak üzere tüm araştırma boyunca etik ilkelere bağlı kalmaya çalışmıştır. Görüşme esnasında katılımcılara “siz” olarak hitap etmiş ve aradaki saygıyı korumaya çalışmıştır. Görüşme sorularında katılımcıların cevapları dikkatle dinlenerek katılımcıların farklı yerlerde yanıtladığı sorular tekrara düşmemek adına yeniden sorulmamıştır. Aynı zamanda görüşme sırasında katılımcıların ruh hali dikkatle takip edilerek anlatırken zorlandıkları konularda jest ve mimiklerle, sözlerle katılımcılara destek olunmaya çalışılmıştır. Katılımcılar flört şiddetine uğrayan bir grupta yer almalarından dolayı özellikle bazı soruları yanıtlarken utandıklarını belirtmiş ve yanıtlamakta güçlük çekmişlerdir. Araştırmacı her katılımcıya sözleriyle, jest ve mimikleriyle, onları anladığını gösteren bakışlarıyla yargılanmadıklarını ve anlayışa dayalı dinlendiklerini göstermeye çalışmıştır. Özellikle yargılayıcı, eleştirel ifadelerden kaçınılmıştır. Görüşme sonunda ruh hallerinin nasıl olduğu sorulmuş araştırmaya katılım gösterdikleri ve tüm bunları anlatma cesareti gösterdikleri için ayrıca tebrik ve teşekkür edilmiştir.

Araştırmacının herhangi bir romantik ilişkisinin olmaması yapılan görüşmelerde katılımcıların paylaşımlarına daha objektif yaklaşmasını sağlamıştır. Diğer bir ifadeyle araştırmacının romantik anlamda ve flört şiddetine uğramak anlamında bir yaşantısı ve önyargısı yoktur. Aynı zamanda araştırmacı katılımcılarla ilk kez görüşme esnasında tanışmıştır ve daha öncesinde günlük hayatta hiçbir bağlantısı yoktur. Dolayısıyla katılımcıları dinlerken objektif ve tarafsız yaklaşmıştır. Araştırmacı daha önce 3. Uluslararası Küresel Dünyada Kadın Kongresi'ne katılarak “Türkiye'deki Tez Çalışmalarında Hazırlanan Kadına Yönelik Şiddet Önleme Programları: Bir Gözden Geçirme Çalışması” isimli bir bildiri çalışması sunmuştur (1-3 Kasım 2022). Ayrıca

“Kadına Yönelik Cinsel Şiddet ve Adli Süreçler” isimli seminere katılmıştır. Aynı zamanda araştırmacının tez danışmanı çift ilişkileri alanında doktora yapmaktadır. Tüm araştırma süreci boyunca tez danışmanı araştırmacıya romantik ilişkiler ve flört şiddeti konusunda ışık tutmuştur. Tüm bunların neticesinde araştırmacı çalışmayı titizlikle tasarlamaya ve yürütmeye çalışmıştır.

Bölüm 4

Bulgular, Yorumlar ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde beliren yetişkinlik döneminde ailesinden gizli romantik ilişkisi olan beliren yetişkinlik dönemindeki kadınların flört şiddetine rağmen ilişkiye devam etme motivasyonlarına ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar BDT kuramı perspektifinde ele alınmaktadır.

Araştırmanın Bulguları

Araştırmada katılımcıların paylaşımları BDT kuramı çerçevesinde değerlendirilmiş ve Romantik İlişkiyi Aileden Gizlemek, Flört Şiddeti, İşlevsel Olmayan İlişki İnançları ve İlişki Bağımlılığı olmak üzere dört tema oluşturulmuştur. Dört temaya ilişkin BDT kuramı esas alınarak alt temalar oluşturulmuştur. Mevcut temalara ve temaların alt temalarına, katılımcıların ifadelerine ve yorumlara ilişkin detaylı bilgi aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4

Betimsel Analiz Sonucu Elde Edilen Temalar-Alt Temalar

Temalar	Alt Temalar
Romantik İlişkiyi Aileden Gizlemek	Gizlemeye İlişkin Deneyimler ve Gizliliğin Duygusal Yüğü
	İlişkiyi Gizlemek ile İlgili Felaketleştirmeler
	İlişkiyi Gizlemek İle İlgili Aşırı Genellemeler
	İlişkiyi Gizlemek İle İlgili Kişiselleştirme
	İlişkiyi Gizlemenin İlişkiye Olumsuz Etkileri
	Sınırlı Sosyal Destek
	Resmi Kurumlardan Gelen Sınırlı Destek

		Psikolojik şiddet
		Fiziksel Şiddet
		Dijital Şiddet
		Israrlı Takip
Flört Şiddeti		Şiddetin Farkındalığı ve Davranışlar
		Aileden Gizleme ve Şiddet İlişkisi
		İlişkiyi Sürdüren İşlevsiz Otomatik Düşünce Biçimleri
		Flört Şiddetinin Sonuçları
		Mükemmel İlişki İdeali
		Aşk Her Şeyi Çözer İnancı
		İlk ve Tek Aşk İnancı
İşlevsel İnançları	Olmayan İlişki	İlk Görüşte Aşk İnancı
		İlişkiyi İyileştirme Umudu ve Partnerin Zamanla Değişeceği İnancı
		Anlaşmazlık Kötüdür İnancı
		Boyut 1: Bozulmuş kontrol
		Boyut 2: Yaşam bozukluğu
İlişki bağımlılığı		Boyut: Partnerin davranışını göz ardı etme
		Boyut 4: Duygu düzensizliği

Romantik İlişkiyi Aileden Gizlemek Temasına Ait Bulgular

Romantik ilişkiyi aileden gizlemek temasında katılımcıların romantik ilişkilerini ailelerinden ve çevrelerindeki kişilerden gizli yaşamalarına ilişkin deneyimleri sekiz alt temada incelenmiştir. Genel itibari ile katılımcılar romantik ilişkilerini; ailelerinin verecekleri tepkiden korktukları, ailelerinin onları kısıtlayacaklarını düşündükleri, toplumsal cinsiyet normları nedeniyle yargılanacaklarını düşündükleri, ilişkilerini açıklarlarsa evlenmek zorunda olacaklarını düşündükleri, geleneksel aile yapıları nedeniyle özellikle babalarına en son söylemenin doğru olacağını düşündükleri için gizlemektedir.

Gizlemeye ilişkin deneyimler ve gizliliğin duygusal yükü alt temasına ait bulgular. Bu kısımda ele alınan bulgular katılımcıların ilişkilerini ve partnerlerini ailelerinden ve çevrelerinden gizlerken hem kendilerinin hem de ilişkilerinden haberdar olan yakınlarının zorlandıkları deneyimleri incelemektedir. Katılımcılar ilişkiyi gizlemenin özellikle duygusal olarak da zorlayıcı olduğunu ifade etmiştir. İlişkiyi gizli yaşamak katılımcıları yalan söylemeye itmekte ve ilişkinin ortaya çıkmasından tedirgin olmak gibi duygusal yükleri beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda bu şekilde ilişkiyi yürütmek yakınları için de zaman zaman zorlayıcı olmaktadır. Özellikle K8 ve K9 ilişkilerini saklarken hem kendilerinin hem de bazı aile üyelerinin zorlayıcı durumlarla karşı karşıya kaldıklarını ifade etmiştir.

“Mesela dışarı falan çıkarken annem tabiki biliyor ve beni idare ediyor. Babama yakın arkadaşım var Selin, ona gideceğimi falan söylüyorum. Bir de odamın her yeri çiçek, her yeri hediyeler falan. Babam da normalde benim odama girmez. Ama odama gelip bir şey isteyecek oluyor veya bir şey gösterecek oluyor falan. Böyle durumlarda zangır zangır

titriyorum ya sorarsa diye. Ya da bazen sevgilim pat diye diyor ki sana çiçek gönderdim. Biz artık annemle dokuz doğruyoruz balkonda beklemekten, camlarda beklemekten. Babam da emekli bi de.” K8

Yukarıdaki ifadelerin aksine aynı zamanda K8 ilişkisini babasından gizlemenin duygusal yükünü çok fazla taşımadığını belirtmiştir.

“Açıkçası etkilemiyor. Annem olsa etkilerdi çünkü ben her şeyi anneme anlatmayı çok seven biriyim. Ama babam annem kadar aramaz, sormaz ben eve gelince sorar ne yaptın, neredeydin diye. Onun için annem bilmeseydi bana çok rahatsız hissettirebilirdi ama annem bildiği için babamın bilmemesi beni hiç etkilemiyor.” K8

Bu ifadelerde görüldüğü üzere K8 için annesi koruyucu faktördür. Aynı şekilde K5 için teyzesi ve K10 için annesiyle ablası ilişkiyi gizlemek ile ilgili koruyucu bir faktördür. Özellikle bu üç katılımcı için evde destek alabilecekleri kişilerin olması ilişkiyi gizlemenin duygusal yükünü hafifletmektedir. Ancak K6'nın durumunda ablası her ne kadar destek olsa da babasından kaynaklı evdeki gerilimin önüne geçilememektedir. Bu nedenle K6 için ablasının desteği bir dereceye kadar koruyucu olabilmektedir.

“Bir keresinde ben fotokopi için çıkmıştım, sevgilim aradı ve onu da göreyim diye düşündüm. Eve bir saat falan geç döndüm. Ablam beni idare etmiş ama babam şüphelenmiş. O gün anlamış gibi davrandı, ters davrandı, bağırdı falan. Birkaç gün ben dışarı çıkamadım çünkü çok net bir gerginlik yarattı evde.” K6

İlişkiyi gizlemek ile ilgili felaketleştirmeler alt temasına ait bulgular.

Katılımcılar ilişkilerinin öğrenilmesi sonucunda özellikle ailesinin kısıtlayıcı ve kontrol edici

tavırlarına maruz kalacaklarını düşünmektedir. Katılımcılar için ailesinin ve çevresinin ilişkilerini öğrenmesi partneriyle daha kısıtlı zaman geçirmek, daha fazla yargılanmak, daha fazla kontrol edilmek ve sorgulanmak anlamına gelmektedir.

“Babam öğrenirse üniversite sınavına hazırlandığım için şu anda böyle bir şey olmasını istemez. Babam fiziksel şiddet uygulayan bir insan değil ama psikolojik şiddeti kullanır. Bu yüzden beni inanılmaz suçlu hissettirir ve sanki hayatımda yolunda gitmeyen örneğin ders çalışmamak vs tüm durumların sevgilimin yüzünden olduğunu savunur. Muhtemelen öğrenir öğrenmez kesinlikle telefonumu kontrol eder ve “bir daha onunla görüşmeni istemiyorum” der. Dışarı çıkmam ve girmem daha sıkı olur. En çok böyle düşününce telefonuma girip sevgilimle olan mesajlarımı okuyacak olmasından çok korkuyorum. Sonuçta mesajlarda kötü bir şey olmasa da bir baba bunları okumamalı, görmemeli. Bir de babamla aramın bozuk olmasından korkuyorum. Evde yaşayan iki kişinin arası bozuk olunca evde gerçekten çok kötü bir ortam oluyor. Bu yüzden o ortamdan da, babamın bana kızgın, kırgın davranmasından da baya korkuyorum.” K5

Görüldüğü üzere K5 kısıtlayıcı ve kontrol edici davranışlara maruz kalacak olmanın yanı sıra babası ile kurdukları duygusal ilişkinin zedelenmesinden de endişe etmektedir. Benzer şekilde K9 da babasıyla arasında gelişen güven bağının zedelenmesinden son derece endişe duymaktadır.

“Öncelikle babamın uzun bir süre benimle konuşmayacağını düşünüyorum. Hatta “sen dışarıda üniversite okuyorsun, böyle şeylerle mi uğraşıyorsun” der, belki okulumdan bile şüphe duyacağı bir dönem yaşarım kesinlikle. Annem aradan çekilir, “ben bilmiyordum,

görmedim, duymadım” oynar. Abimin de çok umursayacağını düşünmüyorum, arkamda durmaz ama en büyük sorunu babamdan yaşıyorum. Babamın bu hayatta en güvendiği kilit noktası ben olduğum için onun için çok büyük bir güven sarsıntısı olur. Babamın güveninin kırılması benim için en büyük korku. Çünkü o güveni inşa etmek benim çok uzun zamanımı aldı. Yaklaşık 20 yılımı aldı. Son 3 yıldır bana tam olarak güveniyor diyebilirim. Ve o güveni sıfıra indirmek, yanımda kimsenin olmaması... İlişkimi duyduğu zaman yanımda olmayacağını biliyorum. Ama geri kalan sorunlarda da ya da hayatımın bir noktasında yanımda olamayacağını düşünmek benim için çok büyük bir sorun.” K9

Aynı zamanda K9 için ilişkisinin öğrenilmesi hayatındaki sorunlarla baş başa kalması, yalnız kalması anlamına gelmektedir. Çünkü diğer aile üyelerinin zor durumda kalmamak adına K9 ve babası arasına girmeyeceklerini düşünmektedir. K9’un bu düşüncesine bakıldığında özellikle babasının yeniden güvenini kaybederse artık başka şansının kalmaması ihtimalinin onu bu düşünceye sevk ettiği düşünülebilir. K9 bu güvenin yerle bir olmasının artık hayattaki zorluklara karşı dayanaksız kalacağı anlamına geldiğini düşünmektedir. Babasının ondan şüphe duyması neredeyse hayatının tüm alanları ile ilişkili bir sorundur. K11 de benzer ifadelerle yer vermiştir.

“Eğer öğrenirlerse bir kısıtlama olur. Mesela eve geç geldim diyelim, hemen ona bağlayacaklar. Çok görüşmesem bile, doğruyu söylesem bile ona yorarlara. Ya da benim okul hayatımı etkileyeceğini düşünüp bana bir şekilde engel olurlar. Her şeyin ona bağlanması, engel olmaya çalışılması beni korkutur.” K11

Yukarıdaki ifadelerden de görüldüğü üzere katılımcılar özellikle psikolojik şiddet yaşamalarının daha olası olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde K6 da özellikle babasının hem kendine hem de diğer aile üyelerine psikolojik şiddet uygulayabileceğini ifade etmiştir.

“Babam başımızdan ayrılmaz yani iyice her yaptığımızı kontrol edip hiçbir yere göndermeyecek şekilde. Tatile bile gidemeyiz, işe bile kendi bırakıp alır yani öyle söyleyim. Velisiyle giden küçük çocuk gibi. Yani babamın evde fırtına çıkarmasından korkarım. Sadece bana değil ablama da cehennem hayatı yaşatır. Bir kere eşyalara yönelik bir şiddeti kesin olur. Evden gidebilir bir süre, annemi üzebilir. Bize el kaldırmasa bile duygusal olarak dövmekten beter eder. Annemi tersler, çünkü o kızlarını yetiştiremedi olarak algılar ve öyle de davranır. Evlilikleri sıkıntıya girer.” K6

K6 için de özellikle babasının ilişkisini öğrenmesi kısıtlanmak ve kontrol edilmek demektir. Ancak bu kısıtlayıcı ve kontrol edici davranışların hem annesine hem de ablasına da uygulanacağını düşünmektedir. Ayrıca K6 için ilişkisinin öğrenilmesi anne ve babasının evliliklerini bile bozma derecesinde ciddi bir durumdur. Burada özellikle toplumsal cinsiyet normlarının büyük bir etkisi olduğu düşünülebilir. Çünkü geleneksel aile yapısında özellikle kız çocuklarının onaylanmayan davranışlarını üstlenme rolü anneye atfedilmiştir.

Katılımcılar ilişkilerinin öğrenilmesi durumunda işlerin ciddiye bineceğini, daha fazla kısıtlanıp kontrol edileceklerini, özellikle aileleri ile kurdukları güven bağının zedeleneceğini, aileleri ile ilişkilerinin bozulacağını düşünmektedir.

“Eğer öğrenirlerse bir kısıtlama olur. Mesela eve geç geldim diyelim, hemen ona bağlayacaklar. Çok görüşmesem bile, doğruyu söylesem bile ona yorarlardı. Ya da benim okul hayatımı etkileyeceğini düşünüp bana bir şekilde engel olurlardı. Her şeyin ona bağlanması, engel olmaya çalışılması beni korkutur.” K11

Bazı katılımcıların (K3, K9) daha önce böyle bir deneyim yaşamalarından dolayı önceki deneyimlerden yola çıktığı görülmüştür. Ancak diğer katılımcılar daha önce böyle bir deneyim yaşamamıştır. Yine de farklı deneyimlerden ve ailesinin kişilik özelliklerini bilmelerinden yola çıkmışlardır. Yine de K11’in her konuda partneri nedeniyle kısıtlanacağını düşünmesi geleceği okumak bilişsel çarpıtması olarak da yorumlanabilir.

Katılımcılar özellikle romantik ilişkilerini ailelerinin öğrenmesi durumunda neler yaşanabileceği hakkında felaketleştirme yapmaktadır. Bu nedenle onlar için ilişkiyi saklamak bir mecburiyettir. İlişkiyi gizlemek ve ilişkiyi sürdürmeye çalışmak arasında bağlantı olduğu söylenebilir.

“Geleneksel Türk aile yapısı kafasındayız, yani işte baba en son duyar falan. Bu yüzden babamın bilmesine gerek yok diye düşünüyoruz. Annem biliyor zaten, görüşeceğimde anneme söylüyorum. Onun haberi oluyor. Biraz da ataerkil aile yapısından mıdır bilmiyorum ama baba üst seviyede bir figür gibi ya, ona söylersem sanki bir anda ciddiye biner gibi geliyor. Bir de açıkçası ne gerek var diyorum, babalar en son duyar bence. Bu yüzden söylemiyorum.” K8

“Çünkü bu kültürde büyümüş bir aileye sahibim. Ben kız çocuklarının ya da kadınlarının ilişkisi olmasını normal karşılamayan bir toplumda büyüdüm. Benim

büyüdüğüm yerde çok normal karşılanmazdı böyle durumlar. Bu nedenle ilişkiyi saklamak zorundayım.” K9

K9'un daha önceki ifadeleri de göz önüne alındığında özellikle ilişkisini saklamak ve ilişkiyi sürdürmek arasında önemli bir bağlantı vardır. K9 ilişkisinin öğrenildiği senaryoda şu anki yaşadığı flört şiddetinden daha fazla zorluk yaşayacağı hakkında felaketleştirme yapmaktadır. Bu nedenle özellikle K9 için ilişkiyi sürdürmesine neden olan otomatik düşüncelerden bahsedilebilir.

İlişkiyi gizlemek ile ilgili aşırı genellemeler alt temasına ait bulgular. Gizli bir ilişki içerisinde olmak tüm katılımcılar için sürekli tedirginlik duymakla ilişkilendirilmiştir. Bu tedirginliğin kaynağı ailenin ilişkiyi öğrenmesinden duyulan endişe kadar özellikle çevrenin duymasından da endişe etmektir. Bazı katılımcılar için bir partneri olduğunun duyulması ailesinin itibarını zedeleyebilecek bir durumdur.

“Ailemin tanıdıkları dindar olan kişiler olduğu için onların bilmesini istemezdim. Bu çevre ilişkiyi öğrenirse anne babamın itibarı, çevresine karşı olan düşüncesi değişir. Anne babam çevresinin kendilerine olan düşüncelerinin değişeceğini düşünürler. Çünkü İslam açısından böyle şeyleri önemseyen insanlar. Bunlar yaşanabilir. Aileme olan bakış açısının değişmesinden korkarım.” K2

Görüldüğü üzere K2'nin ifadeleri ilişkisinin öğrenilmesiyle beraber içerisinde oldukları çevrenin ailesine ilişkin düşüncelerinin tamamen bozulacağı yönündedir. Özellikle muhafazakar bir çevrenin içerisinde olmanın bu düşünceye katkısı önemlidir. K2

bu olay üzerinden aslında kendisinin ve ailesinin yargılanacağını, itibarları adına önemli bir kayıp yaşayacaklarını düşünmektedir.

Toplumsal cinsiyet normlarının genellemeler üzerinde önemli bir etkisi vardır. Katılımcıların bazıları özellikle romantik ilişkiler konusunda erkeklerin kadınlara göre daha avantajlı bir konumda olduğunu düşünmektedir.

“Ben ülkemizde bir erkeğin asla kızların bu durumunu anlayabileceğini düşünmüyorum. Çünkü kötü bir olsa da olmasa da sen dışarı çıkarken yalan söylemek zorundasın ve ben bu yalanı söylediğim zaman kendimi inanılmaz kötü hissediyorum. Ve bunu çoğu zaman sevgilime bunun içimde kötü bir his oluşturduğunu, kötü bir şey yapmasak bile sadece gezsek bile evden yalan söyleyerek çıktığım için kendimi kötü hissettiğimi söylüyorum. Ona bunu anlayamayacağını söylüyorum. Kendisi tabiki bu konuda son derece rahat ülkemizdeki her erkek gibi. Erkek olarak evden çıkıyorum deyip çıkıyor. Ben ise sürekli evden çıkmak için bahaneler uydurmak zorundayım, yalan söylemek zorundayım. Üstüne bir de sınava hazırlandığım için yoğun bir dönemdeyim. Yoğun bir dönemimin arasında hem buna vakit bulmak hem de babamı idare edebilmek hem de sevgilimi idare etmek beni zorluyor. Benim bu sıkışık durumumu sevgilimin anlayamayacak olması beni rahatsız ediyor.” K5

Görüldüğü üzere K5 romantik ilişkiler konusunda yalnızca kadınlara özgü zorlukların olduğunu ve erkeklerin bunu hiçbir zaman anlayamayacaklarını düşünmektedir. Aynı zamanda erkeklerin kadınların yapmaya mecbur olduğu şeyler konusunda son

derece rahat oldukları için bu konularda empati kuramayacaklarının vurgusunu yapmaktadır.

İlişkiyi gizlemek ile ilgili kişiselleştirme alt temasına ait bulgular. Katılımcıların bazıları ilişkisinin öğrenilmesinin sonucunda tüm aile dinamiğinin olumsuz etkileneceğinden endişe duymaktadır. Romantik ilişkisinin öğrenilmesi özellikle K6 için anne babasının evliliğini zedeleyecek, anne ve ablasının hayatını zorlaştıracak bir durumdur. K6 tüm bu olası ihtimallerin kaynağını kendisi ve romantik ilişkisi olarak görmektedir.

“Sadece bana değil ablama da cehennem hayatı yaşatır. Bir kere eşyalara yönelik bir şiddeti kesin olur. Evden gidebilir bir süre, annemi üzebilir. Bize el kaldırmasa bile duygusal olarak dövmekten beter eder. Annemi tersler, çünkü o kızlarını yetiştiremedi olarak algılar ve öyle de davranır. Evlilikleri sıkıntıya girer.” K6

İlişkiyi gizlemenin ilişkiye olumsuz etkileri alt temasına ait bulgular. Katılımcılar ilişkiyi gizlemenin ilişki dinamiklerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Katılımcılar için ilişkiyi gizlemek kaygı ve stres kaynağıdır ve bu durum ilişkilerine de olumsuz yansımaktadır. İlişkiyi gizlemek partnerler arasındaki rahat iletişimi bozmakta ve beraber geçirdikleri zamanın kalitesini düşürmektedir.

“Ben sürekli babam görürse, babam duyarsa diye yaşadığım için sevgilim de artık alarm durumunda. El ele tutuşmayız mesela. Akşamları görüşemeyiz. Bunlar onu bazen bunaltıyor. Bana artık başka sevgili bulucam gibi kötü şakalar yapıyor. Şaka ama tabi altında çirkin anlamlar da var. Bir keresinde de sen benle eğlenmediğin için ben

eğlencemi bir şekilde tatmin edicem gibi tuhaf bir laf etti mesela. Tehditvari, böyle tam tarif edemediğim manipulatif bir yanı var. Bunu sanki biraz bana mâl ediyor. Ben sanki gizlemek istiyorum ve sonsuza kadar böyle gidelim istiyormuşum gibi. Sonuçta benle olmak istiyorsa evlenebiliriz, bunu biliyor. Ama o konuyu da hiç açmıyor ve kaçınıyor. Bir de ben şey hissediyorum, sanki evlilik baskısı gibi algılıyor bence bu durumları. Ve ben sanki evlilik için yalvaran taraf gibi algılanmaktan rahatsız oluyorum. Halbuki ben de istemeyebilirim günün birinde.” K6

Görüldüğü üzere K6 bir yandan ilişkisini gizlemek diğer yandan evlenmeyi çok isteyen taraf olarak görülmemek arasında sıkışıklık yaşamaktadır. K6'ya göre bu durumun sonlanmasının tek yolu evlenmektir. Ancak evlenmeyi çok isteyen tarafta da yer almamaktadır. Benzer şekilde K5 için de hem üniversite sınavına hazırlanmak hem de babası ve partneri arasındaki dengeyi kurmaya çalışmak oldukça bunaltıcıdır. K6 ile benzer şekilde o da bu durum içerisinde kendini sıkışmış hissetmektedir. Aynı zamanda partnerinin bu zorlayıcı durumu anlayamayacak olması K5 için ilişkilerinde yalnız ve anlaşılmamış hissetmek demektir. Benzer şekilde K6 da partneri tarafından anlaşılmadığını hissetmektedir.

Sınırlı sosyal destek alt temasına ait bulgular. İlişkiyi aileden gizlemek sosyal desteği büyük oranda engellemektedir. Özellikle katılımcıların flört şiddetine uğradığı düşünüldüğünde sosyal desteğin neredeyse yok denecek kadar az olması katılımcıların yalnızlık duygularını artırmakta ve flört şiddetine rağmen ilişkiyi sürdürmelerine neden olmaktadır. Sosyal desteğin azlığı nedeniyle katılımcılar flört şiddetiyle tek başlarına mücadele etmeye çalışırken en fazla çaresizliğe vurgu yaptılar.

“Destek almadım. Çünkü ailemden gizliyorum. Aileme psikoloğa gitmek istiyorum desem ne derdim olduğunu irdeleyecekler. Flört şiddeti durumu yaşıyorum çok kötüyüm diyemeyeceğim için yardım alamam.” K3

“İlişkimi gizli tuttuğum için aileme yaşadığım zorbalıkları, zorlukları anlatamıyorum. Ya da başımda düşündüğüm sorular olduğu zaman fikir almak istediğim bir aile üyesine ulaşamıyorum, destek göremiyorum. İlişkimde ayrılmak istediğim zaman ya da ayrılmayı düşündüğüm zaman daha sonrasında acaba başıma bir şey gelir mi, bu süreç içerisinde ailem yanımda durur mu bilemediğim için gizlemek zorundayım. Bu zorlukları yaşıyorum.”

K9

Görüldüğü üzere K9 için flört şiddetine katlanmak bir mecburiyettir. Aynı zamanda ayrılma kararını alsa bile ailesinin onu koruyacağından veya ona destek olacağından da emin değildir. Dolayısıyla K9 flört şiddetine katlanmaktan başka bir çözüm yolu olmadığını düşünmektedir ve bu durumun onu çaresiz bıraktığı söylenebilir.

Öte yandan katılımcıların neredeyse tamamı K11 gibi arkadaşlarından destek aldıklarını ve onlardan fikir aldıklarını belirtmiştir. Diğerlerinin aksine K11 partnerinin itibarını zedelememek adına arkadaşlarıyla da sınırlı paylaşımlarda bulunmuştur. Ancak diğer katılımcılar arkadaşları ile partnerleri hakkında her şeyi konuştuklarını ifade etmiştir.

“Herhangi bir yardım almadım. Arkadaşıma danışıp onlardan yardım aldığım oldu. Fakat yapmış olduğum hareket benim kendi içimden gelen bir hareketti. Yardım almadım çünkü başka insanların hayatıma karışmasını istemedim. Hem de bu çocuğu kötü görsünler istemedim.” K11

Resmi kurumlardan gelen sınırlı destek alt temasına ait bulgular.

Katılımcılardan yalnızca bir tanesi fiziksel şiddet yaşamasının ardından resmi kurumlara başvurmuştur. Ancak resmi kurumdan sonuç alamamak katılımcının daha büyük bir çaresizlik ve korku yaşamasına neden olmuştur. Resmi kurumdan sonuç alamayan K9'un ciddi bir çaresizlik ve yalnızlık yaşadığı görülmüştür.

“Evet, danışman hocama bu durumu danıştım ve neler yapabileceğimi sordum. Bir de şey olayı vardı, ayrılırsan intihar ederim diyordu. Danışman hocam benimle konuştu bitirmek istediğimde ne yapmam gerektiğiyle ilgili. Ufak bir yardımdı açıkçası. Ancak bir kuruma vs. başvurmadım. Çünkü ailem bilmediği için bir yere başvurmak benim için büyük bir sıkıntı. Her başvurumun sonucunda mahkemeden evime bir belge gelebilir veya başka bir şey olabilir... Bu olayı öğrenirseler belki bu boyuta göre daha az bir sorun üretir bilmiyorum. Belki daha farklı olabilir... Şikayet etmeyi düşündüm karakola ama eli kolu çok uzun bir insan olduğu için beni karakoldan geri döndürdüler. Oradan da yardım alamadım. Hatta ben karakola gitmeden onlara haberim gitmişti. Bu yüzden geri gönderildim. Karakolda maalesef günümüzde arabuluculuk yapıyorlar. Böyle durumlarda o başıma sardığı insan gibi eli kolu uzun birileri olunca maalesef şikayet bile oluşturamadım.” K9

K9'un ifadesinde de görüldüğü gibi ailesinin ilişkisinden haberdar olmaması resmi kurumlardan destek alamamasının sebeplerinden biridir. Ancak tüm risklere rağmen yine de resmi kurumlara başvurmak ve buradan da sonuç alamamak K9 için yıkıcı bir etkiye sahiptir. K9'un tüm bunları anlatırken hala daha risk altında olması nedeniyle ciddi bir tedirginlik yaşadığı gözlenmiştir.

Flört Şiddeti Temasına Ait Bulgular

Flört şiddeti temasında katılımcıların flört şiddeti deneyimleri sekiz alt tema altında ve yedi kategoride incelenmiştir. Katılımcılar psikolojik şiddet, dijital şiddet, fiziksel şiddet ve ısrarlı takip olmak üzere dört şiddet türüyle ilgili paylaşımlarda bulunmuşlardır. Neredeyse tüm katılımcılar (K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K11) kıskançlık ile ilişkili şiddete uğradıklarını bildirmiştir. Kıskançlık durumu ile ilgili özellikle psikolojik, sosyal ve dijital şiddet davranışlarına maruz kalmışlardır. Yalnızca bir katılımcı (K9) bahsedilen tüm şiddet türlerine uğramıştır.

Psikolojik şiddet alt temasına ait bulgular. Bu kısımda psikolojik şiddetle ilişkili olduğu için sözel şiddet, manipülasyon ve kontrol edici davranışlardan da bahsedilmiştir.

Psikolojik şiddet alt boyutu katılımcıların en fazla etkilendiği şiddet türünü kapsamaktadır. Katılımcıların en fazla paylaştığı deneyimler kıskançlıkla ilgili olarak yaşadıkları psikolojik şiddet deneyimleridir.

“Mesela bir gün otobüsteyim. Aşırı yorgun olduğum bir gündü. Otobüste de oturulacak sadece bir tane basamak gibi bir yer var. biz yoldayız, normal bir şekilde gidiyoruz. Bende kulaklık var, gözlerim kapalı çünkü çok yorgunum. Sonra biri benim omzuma dokundu. Baktım iki tane erkek kulaklığını çıkarır mısın diyor. Bana dediler ki tam karşındaki tekli koltukta oturan adamı göstererek sana biraz tuhaf bakıyor dikkatli ol. Teşekkür ettim onlara. Sonra ben inanılmaz korktum ve sevgilimi aradım. O da bana "sen neden biri sana dokununca kulaklığını çıkarıyorsun?" Dedim ki "ben burada bunu yaşadım. Ve ben burada tehlike altında olabilirim. Korkuyorum ve seni arıyorum ama

senin bana dediklerine bak..." Burada gerçekten ondan inanılmaz uzaklaştım. Kendimi o kadar soğumuş hissettim ki... Ama bir türlü bitiremedim onunla ilişkiyi ama o bitirdi. Çünkü ben yanlış bir şey yapmışım..." K8

Benzer şekilde katılımcıların neredeyse tamamı kıskançlık nedeniyle yaşadıkları psikolojik şiddet anlarında partnerlerinden duygusal olarak uzaklaştıklarını, güvenlerinin sarsıldığını ve en fazla bunalmış hissettiklerini belirtmişlerdir.

Partnerinin isteklerini yerine getirmedeği zamanlarda yalnızca bir katılımcı (K4) küsme ve cezalandırma davranışına maruz kalmıştır.

"Bir şey ile ilgili talebi olduğunda örneğin onun için kitap okumamı istemişti mesela bir birimize telefonda kitap okuyorduk. Ben çok yorgun olduğumu, o gün bunu yapmak istemediğimi söylemiştim. O da benimle iletişimi kesip ve küserek kenara çekilip bana kendisini kapatmıştı. Bu beni kendimi cezalandırılmış hissettirmişti. O an onun o talebini yerine getiremediğim için beni cezalandırıyor gibi hissetmişim ve bunu söylemişim, ona anlatmışım." K4

Diğer katılımcıların aksine K6 partnerini kıskandığı ve bunu dile getirdiği için psikolojik şiddete uğradığını ifade etmiştir.

"Bir keresinde bensiz tatile gitti, arkadaşlarıyla. Kızlı erkekli. Bu çok içime oturmıştu. Ben de istedim ki o da gitmesin bensiz. Kıskandım sonuçta. Ben yokum ve çok çekici bir ortam. Bunu söylediğimde aramız bozuldu, bana söylemediğini bırakmadı ve ayrılma noktasına geldik. Kendimi bağınaz, kıskanç, kontrolcü ve iğrenç biri gibi hissettirdi." K6

Katılımcıların neredeyse tamamı karşı cins arkadaşları sebebiyle partnerleriyle sorun yaşamışlardır. Bu boyutta özellikle kıskançlık ve partneri kontrol edici davranışlar ön plana çıkmaktadır.

“Erkek arkadaş konusunda da çok tartıştık biz. İlişkimin başlangıcında benim erkeklerle aram iyi olmasa da bir tane yakın erkek arkadaşım vardı. Onu sevgilim yüzünden hayatımdan tamamen çıkarmak zorunda kaldım. Yakın arkadaşımı hayatımdan çıkarmam konusunda çok tartıştık. Ve sonuç olarak arkadaşımı hayatımdan çıkardım. Çok da üzülerek istemeyerek çıkardım hayatımdan. Arkadaşıma da yalnızca sevgilim istediği için onu hayatımdan çıkardığımı ve çok da üzüldüğümü söyledim. Ama muhtemelen sevgilimin bu kadar hükmü altına girmeme bozuldu ve sonrasında zaten kendisi benden uzaklaştı benim birşey yapmama gerek kalmadan. Bu şekilde hayatımdan çıkmış oldu.”

K5

Katılımcıların neredeyse tamamı bu durumdan yalnızca kendilerinin değil çevresindeki yakın bulduğu kişilerin de olumsuz etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla bu durum katılımcıların yakın çevresiyle ilişkisini de olumsuz etkilemektedir.

“İlk senelerde ben baskın olduğum için herhangi bir sosyal veya psikolojik olarak bir şiddete uğramadım. Ama daha sonrasında çok fazla kıskançlık, kıyafete karışma, arkadaşlarımla veya kuzenlerimle görüştüğüm zaman sürekli karşı taraftan kaygı hissediyorum. Ben bir yere gittiğim zaman sanki kötü bir şey yapıyormuşum gibi mesela işte şu saatten sonra dışarı çıkma, yanınızda kim var gibi sürekli bir baskı altında hissediyorum. Bundan da yanımdakiler de etkileniyordu. “Bizden mi kaynaklanıyor, acaba

bize karşı mı bir sorunu var” gibi düşünüyorlar. Bu yüzden benim yakın arkadaşlarımla da ilişkim zedeleniyor. Onlar beni anlıyor aslında ama beni anlamadıkları noktalar da oluyor. Aslında her zaman güvensel bir sorunumuz yok ama kendisinin düşünce yapısı farklı.” K1

Psikolojik flört şiddeti aynı zamanda bazı katılımcıların (K4) iş hayatını da etkilemektedir. Ancak K4 bu istekler kendi istekleri ile örtüştüğü için yerine getirmekte zorlanmamıştır.

“İş arkadaşlarım açısından erkeklerle mümkünse çalışmamı istemiyor, erkek danışan almamı istemiyor bunlarla ilgili istekleri var.” K4

Diğer katılımcıların aksine K9 sosyal olarak daha fazla zorluk yaşamaktadır. K9'un fiziksel şiddet de yaşadığı göz önüne alındığında hem kendisi hem de çevresi adına endişe duyduğu görülmektedir. Özellikle sosyal desteğe çok ihtiyaç duyduğu zamanlarda riskli bir hayat yaşamasının neticesinde bazı yakın arkadaşları hayatından çıkmıştır. Bu durum K9 için sarsıcı bir deneyim olduğu kadar onu yalnızlaştıran bir durumdur. Aynı zamanda ısrarlı takip yaşandığı dönemde K9'un tüm sosyal destek kaynakları bir anda ortadan kalkmış ve akran zorbalığına uğramıştır. Tüm bunların neticesinde K9 için yalnız olma duygusu ön plana çıkmış ve hayatındaki zorluklarla baş etme gücü daha da azalmıştır.

“Bütün arkadaşlarım üzerinden yargılanıyorum. “Onunla görüşme, buraya gitme, şunu yapma... Bazı arkadaşlarım hayatımın çok kaoslu olduğunu söyleyerek arkadaşlığını bitirdi. Şu anda halen görüşmüyorum. Ve yaşadığım tüm zorlukları halen kimseye anlatamıyorum. Çünkü zaten elimde üç dört tane arkadaşım var ve biri hayatımın kaoslu

olduğunu söyleyerek arkadaşlığını bitirmesi benim için daha fazla anlaşılamamak, duygularımı daha çok bastırmak anlamına geliyor. Ben çok büyük bir akran zorbalığına da uğradım. Özellikle ara vermek istediğim dönem içerisinde sınıf arkadaşlarıma arayıp işte “beni aldattı, o şöyle şöyle bir insan” diyerek bana iftira atması sınıf arkadaşlarım tarafından da akran zorbalığına uğramama sebep oldu. Daha sonra biz barışınca insanlar “bunlar ne yapıyor hiç anlamıyoruz, nasıl devam edebiliyorlar, aldattıysa nasıl devam edebilirler midesiz demek ki” gibi tepkiler gösterdiler.” K9

Diğer katılımcıların aksine kısıtlayan ve kontrol eden kıskançlık davranışlarını K10 sevgiyle ve sahiplenme duygusuyla ilişkilendirmiştir. Bu nedenle bunun kıskançlık olarak adlandırmamakta ve bu durumun flört şiddeti olmadığını düşünmektedir.

“Ya aslında bu benim için bir şiddet değil. Birazcık ben bunu sevgilimi bildiğim için bu sahiplenme gibi geliyor bana. Hani bunu bana zaten çok hissettiriyor da. Ama hani flört şiddetine uğradığımı pek düşünmüyorum. Kıskançlık bunun içine girdiği için buna pek cevap veremiyorum ama bilmiyorum yani.” K10

Katılımcılardan bir tanesi maddi olarak partnerinden destek almaktadır (K9). Ancak bu yardım K9 için onun tabiri ile yalnızca bir “minnet hırkası”dır. K9 partneri tarafından psikolojik olarak ekonomik şiddete uğramasının yanı sıra ailesinin de psikolojik şiddetine uğramaktadır.

“Öncelikle benim sırtımda çok büyük bir yük olan ekonomik şiddetten başlamak istiyorum. Ben depremzedeydim. Büyük bir felaket yaşadım ve deprem sürecinden sonra benim ailem çok fazla yanımda olamadı. Yeri geldiğinde okul hayatımda bazı masrafları

karşılayamadığım zaman diliminde bana ekonomik olarak yardım etti. Ama tamamen kendi rızasıyla oldu. Bunu yaptıktan sonra bir minnet hırkası giydirdi bana. Ve bu minnet hırkasını sadece kendisiyle değil ailesiyle beraber giydirdi. Ben aynı zamanda ailesinin de zorbalığına uğruyorum bu durumdan dolayı. İşte “benim oğlum sana yardım etti, senin üzerinde emeğimiz var...” gibi. “Ama bunu ben istemedim, kendiniz yaptınız...” demek isterdim. Ve en ufak bir şey olduğunda bu ekonomik kavramı önüme sürüyor. “Sen bunu yapıyorsun ama ben sana bu yardımı yapıyorum, ne saçmalıyorsun” diyor. Ve yeri geldiği zaman ben ona borç alarak aldığımı ve ona geri ödeyeceğimi söylüyorum. Tamam diyor ve ben o parayı kuruşu kuruşuna aynı şekilde geri ödüyorum. Ve kabul ediyor verdiğim parayı. Aslında paraya düşkün olduğu kadar bir yandan o hırkayı giydirmeyi de çok güzel başarıyor. Büyük bir manipülasyon gücüne sahip.” K9

Sözel şiddet. Psikolojik şiddet kategorisinde yer alan sözel şiddet türü katılımcılardan yalnızca K2 ve K6’nın yaşadığı bir durumdur. K2’nin yaşadığı durumda partneri değer ve görüşlerine hakarete varan söylemlerde bulunmuştur. K6 ise doğrudan aşağılamalara ve ağır küfürlerle maruz kalmıştır.

“Yani sevgilimin en sevmediğim yönü küfredmesi. Bazen bir şeye sinirlendiğinde küfrediyor, bağırıyor ve aşağılıyor beni. Git başka birini bul da gör gününü anlamına gelen bir sürü küfür.” K6

Manipülasyon ve kontrol edici davranışlar. Katılımcılar özellikle partnerlerinin manipülatif ve kısıtlayıcı, kontrol edici davranışlarına ilişkin yoğun bir bunalmışlık yaşamaktadır. K3 ve K8’in deneyimleri arasındaki benzerlik dikkat çekicidir. Özellikle sözel

olarak bir beklentinin aksine K3 ve K8'in partnerleri katılımcılara örtük bir şekilde isteklerini empoze etmiştir. K3 ve K8 ilişkinin ilk başlarında bu durumu fark edemediklerini ancak fark ettiklerinde de çok geç olduğunu belirtmiştir.

“Biz daha yeni yeni tanışırken o bir şeyleri belli etmişti. Mesela biz konuşalı aradan bir ay falan geçmişti, sevgilim hesabındaki kızları çıkardı. Halbuki benim asla böyle bir isteğim olmamıştı. Benden de bunu beklediğini anladım. Veya bana “ben ilişkide o kadar sadık olacağım ki kavga çıkacak” falan diyordu. Aslında bu “ben ne yaparsam senden de bunu bekleyeceğim ve bu yüzden kavga çıkacak” demekmiş. Yeni fark ettim. Belki o zamanlar onun kafa yapısını fark edip kendimi geri çekseydim ya da ona “bak ben senden bunları beklemiyorum, bu ilişkide benden beklediğin şeyleri yapmayacağım” deseydim belki de bu noktada olmazdık veya her şey daha farklı olabilirdi diye düşünüyorum bazen.” K3

“Biz ilişkiye ilk başladığımızda onun etrafında hiç kız yoktu. Bence normalde herkesin istediği bir şeydir bu ama bir garip geldi. Ben bunu sorguladım bir yerden sonra. Bir de kendisi benim erkek arkadaşlarımı istemiyor ya, artık sorguladım senin hiç kız arkadaşın yok mu falan diye. Olmadığını çünkü bunu tasvip etmediğini, kız arkadaşları ile ilişkisini kestiğini söyledi. Sonra doğal olarak bu bana da yüklendi. O yaptığı için benim de yapmam gereken bir şeymiş gibi oldu. Sonra ben de yaptım, okay yine sorun yok.” K8

Fiziksel şiddet alt temasına ait bulgular. Fiziksel şiddet alt boyutunda yalnızca bir katılımcının (K9) paylaşımına ver verilmiştir. K9 ayrılmak istediği partnerinden ısrarlı takip yaşadığı dönemde fiziksel şiddete de uğramıştır.

“Direkt kendisinden değil de dolaylı yoldan fiziksel şiddete de uğradım. Ben bu ara verme kararı aldığım dönemde “beni aldattı” diyerek ve bunu tüm sınıf arkadaşlarımı arayarak, herkese söyleyerek yaptı. Aldattı dediği insan da kendi arkadaşlarından biriydi. Kendi arkadaşına da söylediğinde arkadaşı böyle bir şey yapmadığını söyledi. Ve kendi arkadaşının annesine küfürler yağdırdığı için o da “bunun intikamını senden değil senin kız arkadaşından alacağım” diyor. Ve bu durumu ona yaşatarak anlamasını sağlayacağını düşündü. Onun fiziksel şiddetine maruz kaldım, dolaylı bir yolla oldu. Ortam olarak dışarıda çok تنها bir yerdeydik. Bunu yaşadığım zaman hiçbir şekilde ondan şiddet gördüğümü kanıtlayamadım. Hatta şu an ben hala bana fiziksel şiddet uygulayan kişi tarafından takip ediliyorum. Bazen yolda beni gördüğü zaman arabasını önüme çekip el frenini kaldırıp peşime takılabiliyor. Gördüğü her yerde ya da çevresinden biri varsa evime kadar takip ediyor veya ettiriyor. Böyle sorunlar da yaşadım...” K9

Dijital şiddet alt temasına ait bulgular. Dijital şiddet alt teması kıskançlık ile ilişkili davranışları kapsamaktadır. Katılımcılar özellikle partnerlerinin sosyal medya platformlarındaki gönderi, mesaj, beğeni ve hareketlerini takip ettiğini; bazı fotoğraflarını kaldırmalarını talep ettiklerini belirtmiştir.

“Sosyal medya konusunda çok tartıştık. Takipleştiğim insanları çıkarmamı isterdi veya neden takip ettiğimi sorardı. Veya “bu videoyu niye beğendin” gibi karıştırdı. Belki kulağa basit gelebilir ama bu kavgaları ben yaşadığım için bana hiç basit gelmiyor. Mesela örneğin mezuniyetim çok güzel geçti, fotoğraf atıyorum. Fotoğrafta yanımda bir çocuk duruyordu. Hemen “sen bu çocukla konuştun mu, dans mı ettiniz neden yanında?” diye sordu. Ben onun güvenini kuracak bir şeyi asla yapmadım ama çok güvensiz biri. Her gün,

ayrıldığıımız dönem bile benim sosyal medya hesaplarımı kontrol eder. Bunu zaten ben görüyorum ve kendisi de bana söylüyor. Sadece Tiktok değil Spotify'a kadar bakıyor. Spotify'da biri benim çalma listelerimi kaydetmiş mi, Instagram takipçim artmış mı, herhangi bir gönderiyi falan kaldırdım mı sürekli kontrol eder. Bu hem onun için hem de benim için yorucu bir şey.” K3

“Sosyal medya kullandığım süre içerisinde onu takip etme, hesaplarımın kendisinde olması ve görmesi, yeri geldiğinde benim whatsapp'ımı kendisine bağlaması ve mesajları görmesi, okuması...” K9

Israrlı takip alt temasına ait bulgular. Israrlı takip flört şiddetine yalnızca iki katılımcı (K9 ve K10) uğramıştır. K10 için ısrarlı takip durumu daha zararsız bir boyuttadır ve ayrılmak istediği partneri yalnızca ara ara bulunduğu ortamlarda kendini göstermektedir. Ancak ısrarlı takip durumu K9 için psikolojik ve sosyal şiddeti de içerisinde barındıran bir süreç olmuştur. Her iki katılımcı da ısrarlı takip durumuna dayanamayarak partnerleriyle yeniden ilişkiyi sürdürmeye devam etmişlerdir. Ancak K9 ve K10'un ilişkiyi yeniden sürdürmeye karar verme motivasyonları aynı değildir. K10 partneriyle kurduğu duygusal bağın devam etmesi neticesinde partnerine bir şans daha vermek istemiştir. Ancak K9 için ilişkiyi yeniden sürdürmek bir zorunluluktur.

“Bir dönem ara vermeyi düşündüm ama o süreç içerisinde çok fazla üstüme geldi. O dönem arkadaşlarımla beni takip etti, ailemle tehdit etti, aramakla ya da söylemekle ailem üzerinden tehditler aldım. En çok arkadaşlarım üzerinden bana ulaşmaya çalıştı. Ama o süreçten sonra zaten geri barıştım, barışmak zorunda kaldım. İsteğim dışında

değildi ve sevdiğim için de birlikte değilim. Bu sadece benim için bir zorunluluktan ve hala daha bir zorunluluk... O ısrarlı takibin hiç bitmediği dönemde onun yüzünden sosyal medyayı kapattım. Hala kullanmıyorum. Çünkü tekrar ara verme veya ayrılma gibi bir düşüncem olduğu zaman bana yine o şekilde yaklaşımda bulunacak. Bu yüzden hiç açmama taraftarıyım. Ayrıca ben hala bana fiziksel şiddet uygulayan kişi tarafından takip ediliyorum. Bazen yolda beni gördüğü zaman arabasını önüme çekip el frenini kaldırıp peşime takılabiliyor. Gördüğü her yerde ya da çevresinden biri varsa evime kadar takip ediyor veya ettiriyor.” K9

Şiddet farkındalığı ve davranışlar alt temasına ait bulgular. Katılımcıların tamamı ilişkinin ilk zamanlarında şiddete uğradıklarının farkında değildir. Katılımcıların tamamı zamanla uğradıkları şiddeti fark ettikten sonra partnerleriyle bu konuda konuşarak anlaşmayı denemişlerdir.

“Baktım bu durum saçma olmaya başladı. Gereksiz ve saçma olmaya başladı. Gidip akıl alamayacağım derecede saçma şeyler olmaya başladı. Ve kimsenin de sevgilime cehpe almasını da istemiyorum, ona yargılayarak yaklaşımlarını istemiyorum çünkü onu çok seviyorum. Ben unuturum... Ben yarın öbür gün unuturum ama en yakın arkadaşım bunu unutmaz. Ya da ben gidip anneme anlatsam ondan da aynı şekilde. O yüzden bu dereceye geldiğinde dedim ki demekki burada yolunda gitmeyen bir şeyler var. Orada anladım bunun sağlıklı bir şey olmadığını.” K8

Diğer katılımcıların aksine bazı katılımcılar ise şiddete uğradıklarını fark etseler de herhangi bir davranışta bulunmamıştır. Neredeyse tüm katılımcılar flört şiddetiyle baş

etme ve çözüm bulma adına sözlü olarak yaşanılan durum hakkında partneriyle konuşmaya ve bir uzlaşıya varmaya çalışmıştır. Bunun yanı sıra partneri manipüle etmeye çalışan katılımcılar da vardır (K5). Ancak neredeyse tüm katılımcıların flört şiddetinin geçmesini beklediği ve bu süreçte özellikle sabırlı davrandıkları görülmektedir.

“Ben tatlı dille konuştum hep ve bunun önlemesini istiyordum. Üzüntümü çok fazla belli edip gösteriyordum. Tatlı dille konuşmayı deniyordum.” K1

“Ben yaşıma genç olduğu için onu yoğururum ve kendi istediğim şekli veririm diye düşünüyorum. Bu konularda hararetli tartışma ortamı geçtikten sonra ona hep kendi fikirlerimi daha düzgün açıklamaya çalışıyorum, daha yapıcı olmaya çalışıyorum, ortak bir noktaya ulaşmaya çalışıyorum. Bu konuyu sanki ahiretlik bir konuymuş durumundan çıkarıp sanki basit bir konuymuş gibi göstererek kendi bakış açımı empoze etmeye çalışıyorum. Bu şekilde değişeceğini görüyorum. Bence bir ışık var bu konuda. Ben hiçbir erkekle görüşmeyip bir kavanoz içinde yaşarsam ortadan kalkar. Bu yüzden ben hiçbir zaman ortadan kalkacağını düşünmüyorum. Belki ben bu süreçte onu kendi düşüncelerimle yoğurabilirsem sonlanabilir, bilmiyorum...” K5

Aileden gizleme ve şiddet ilişkisi alt temasına ait bulgular. Flört şiddetinin devam etmesindeki önemli faktörlerden birinin ilişkinin aileden gizlenmesi olduğu görülmüştür. Katılımcılar ilişkilerini ailelerine açıklayamadığı için flört şiddetine ilişkin toleranslarında artma yaşanmıştır ve kendilerini bu duruma katlanmaya mecbur hissetmişlerdir. Öte yandan bazı katılımcılar ilişkiyi bitirme kararı aldıklarında partnerleri tarafından ailesine ilişkinin söylenmesi hakkında tehdit edilmiştir. İlişkinin aileden

gizlenmesi sebebiyle bazı katılımcılar flört şiddetine rağmen kendilerini partlerlerine çok daha yakın hissetmiştir. Bu da flört şiddetine karşı bir davranışa geçmeyi zorlaştırmıştır.

“Bir yandan babamdan gizliyorum, diğer yandan sevgilimle daha çok vakit geçiriyorum. Bu yüzden sevgilime daha çok içimi açıyorum, ona daha yakın hissediyorum. Ona daha yakın olmak ailemle olan ilişkim açısından bence yanlış bir hareket oldu.” K2

“Ben küçük yerde yaşıyorum. Ve bizim burada bir kızın abisi olması vs çok önemlidir. Benim bir abim yok. Ve sevgilimde bence bunu bilmenin rahatlığı var. Benim de babama hiçbir şey söylemeyeceğimi biliyor. Sanki şöyle hissediyorum bana o nedenle rahat davranıyor, rahattan kastım fevri, saygısız. Küfretmesi mesela. Telefonumu yere atmıştı bir keresinde. Bir abim olsa ve paylaşabilsem kesinlikle müsaade etmezdi bunlara. Bence o da abimden çekiniyor olurdu. İşte gizli ilişki yaşamak şu anlamda kötü, babamdan destek isteyemem çünkü asıl sakladığım kişi o. Babam bir şey olsa bana arka çıkamaz bu yüzden. Halbuki mesela bir arkadaşımın babası vardı üniversiteden arkadaşım, onlar arkadaş gibiydi. Öyle babam olsa anlatırdım belki, fikir alırdım. Ya da belki sevgilimi karşısına alır, delikanlı kızım la güzel konuş vs öğüt verirdi. Tam öyle demese bile tatlı bi ayar verirdi böyle. Bence toplumumuzda erkekler, babadan abiden çekiniyor. Biz kadınlar ilişkiyi gizlediğimizde bundan yararlanamıyoruz. Evlenince de artık çok geç oluyor. Müdahale etseler de nasılsa benle evlendi artık gidemez havalalarına girer erkekler. Bu türden saygısız davranışlarda gizli ilişkinin, erkeğin bunu bilmesinin çok payı var.” K6

“Aklıma tam olarak şu geliyor, yani ailemin daha fazla yanımda olmaması demek, reddedilmek demek, evlatlıktan belki de reddedilmek... Bu ikisini düşündüğüm zaman

daha çok gizlemek geliyor aklıma. Çünkü bir yanda flört şiddeti var bir yanda ailemden gizlediğim bir konu var. Ve daha fazla gizlemem gerekiyormuş gibi bir sorumluluk, yük hissediyorum. Diğer yandan her iki tarafı idare etmem demek. Daha çok baskı daha çok yük daha çok sorumluluk daha çok alttan almak... Bu ikisi kesinlikle birbiriyle bağlantılı ve birbirlerini etkiliyor. Çünkü bir yandan flört şiddetine uğradığım için diğer yandan ailemden gizlemem tamamen iç içe, bir zincir halkası gibiler. Birbirlerini devam ettiren bir parça gibiler... Daha fazla üstüme gelebiliyor. Çünkü bırakamayacağımı, bıraktıktan sonra aileme saracağını ve bununla beni korkutacağını çok iyi bildiği için beni çok büyük etkiliyor. Susmamı sağlıyor, bastırılmamı sağlıyor. Olumlu bir şey söyleyemem çünkü tamamen olumsuzluk abidesi... Yani ailemin bilmemesi, saklı kalması ve bunun bilincinde olması benim için ilişki içinde çok güçlü kalmaya çalışmak demek, ilişki içerisinde dinamik olmam demek, bir sorun karşısında “tamam, evet, sen haklısın” demek zorunda kalmak ama aslında asla haklı değil. Ve devam ettirmeye çalışmak büyük bir sorun.” K9

İlişkiyi sürdüren işlevsiz otomatik düşünce biçimleri alt temasına ait bulgular. Bu alt temada katılımcıların ilişkiyi sürdürmelerine sebep olabilecek üç otomatik düşünceye yer verilmiştir.

Aşırı genellemeler. Flört şiddetine uğramak katılımcıların diğer erkeklere olan güvenini kaybetmelerine sebep olmuştur. Özellikle başka bir ilişkiye girme ihtimali veya bir başkasına yeniden güvenmek onlar için artık zorlayıcıdır. Bu noktada katılımcıların partnerlerinden yola çıkarak diğer erkeklere olan güvenlerini kaybetmeleri, diğer erkeklerin de güvenilir olmayacakları düşüncelerinin aşırı genelleme bilişsel çarpıtmasına ait olduğu söylenebilir.

“İçimde güven sorunları yaşadım, o insana karşı şöyle düşündüm “beni seven biri bile böyleyse demek ki başkaları nasıldır...” K2

“İlk başta çok güzel geliyor diyorsun ki ya gerçekten hani acaba benim ilerdeki yani eşim olabilecek mi diye düşünüyorsun diyorsun ki hani hayat arkadaşım mı falan ama sonradan bir anda hani gerçeği görünce değiştiğini görünce yani orda bir duruyorsun. Yani bu duygular çok geçti. Gerçekten çok üzücü bir durum. Ve bir daha birine güvenemiyorsun.” K7

Öte yandan K9'un aynı zamanda erkekler hakkında farklı aşırı genellemeleri de vardır.

“Yapamam... Çünkü belli bir yaştan sonra insanları değiştirmek, eğitmek çok zor. Hele bir erkek kafası zaten değişmeyi asla kabul etmez. Kendisi değişmeye çalışsa tamam ama tek başına olsa tamam ben onu değiştirebilirim. Ama ben sadece sanki onunla bir ilişki yaşamıyorum da ailesiyle de yaşıyorum. Sanki ilişki iki kişi arasında değil de on kişi arasında döndüğü için onu değiştirmem mümkün değil. Hiçbir çözüm yok... Tedavi bile olsa komple tüm sülalesinin tedavi olması gerekiyor.” K9

Şiddetin normalleştirilmesi. Katılımcıların ilişkiyi sürdürme motivasyonları incelendiğinde şiddeti normalleştirmenin önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Bu durum katılımcılar için aynı zamanda şiddetle başa çıkma mekanizmalarındandır. Katılımcıların yaşadıkları durumdan memnun olmadığı ancak partnerlerini de bırakamadıkları göz önüne alındığında flört şiddetini normalleştirerek baş ettikleri söylenebilir. Katılımcılar özellikle kıskançlık durumunu sevgiye yorma eğilimindedir. Partnerlerinin kıskanç ve kısıtlayıcı davranışları onlar için sevginin bir işaretidir.

“Beni sevdiği için öyle davrandığını düşündüm.” K10

“Ya aslında bu benim için bir şiddet değil. Birazcık ben bunu sevgilimi bildiğim için bu sahiplenme gibi geliyor bana. Hani bunu bana zaten çok hissettiriyor da. Ama hani flört şiddetine uğradığımı pek düşünmüyorum. O zaten hani kıyafetime karıştığı için bende direkt giymek istemedim hani aklımdan pek de bir şey geçmedi açıkçası. Yani beni sevdiği için öyle davrandığını düşündüm. Ama çelişkili olarak açıkçası evet ilk üzüldüm ama sonra mutluluk yaşadım üzüntüye girmedim mutlu oldum.” K10

Bazı katılımcılar için romantik ilişkinin kendisi kıskançlık davranışlarını kapsamaktadır. K3’ün ifadeleri incelendiğinde romantik ilişkinin doğasında kıskançlık ve kısıtlayıcı davranışların olmasının normal olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda K3’un bu ifadelerinin aşırı genelleme bilişsel çarpıtması kategorisine de girdiği söylenebilir.

“Bence böyle bir ilişkisi olan herkes bunu yaşar.” K3

Öte yandan özellikle bazı katılımcıların anne babalarında gördüğü ilişki tarzı nedeniyle flört şiddetini normalleştirdikleri görülmüştür. K9’un bu yöndeki ifadeleri dikkat çekicidir.

“Aslında ben annem olmaktan çok korkardım. Ve annem olduğumu fark ettim... Annemle babamın ilişkisinde fiziksel dışında tüm şiddet türleri var ve hatta keşke boşansalar dediğim çok olmuştur. Tüm bu yaşanan şiddetleri normalleştirdiğim için ben böyle bir ilişkinin içerisinde mahsur kaldım. İlerletmemem gerekiyor ama ilerletmek zorundayım. Çünkü annem de böyle yapardı. İlerletmemesi gerekiyor ama ilerletiyor. Ben de ilerletmek zorundayım, yaşamak için de zorundayım.” K9

Kişiselleştirme, kendini suçlama. Katılımcıların flört şiddetine uğramakla ilgili hatayı kendilerinde aradıkları görülmüştür. Katılımcılar özellikle flört şiddetini erken fark etmek ve durdurmak konusunda hatalı olduklarını, en baştan bunu başarmaları gerektiğini düşünmektedir.

“Ben bu ilişkiye başladığım zaman boşluktaydım. Çünkü üniversiteye yeni başlamıştım, ne yapacağımı bilmiyordum, bazı sorunlarım vardı okula adapte olamıyordum. Eğer o boşluk zamanında kendimi idare edebilseydim, düşüncelerime hâkim olabilseydim bu ilişkiye başlamazdım. En büyük pişmanlığım bu. Hadi diyelim başladım, görmemiş olabilirim çünkü bu ilişkiye başladığımda ben de küçük bir yaşıyordum. Ama bu ara verme döneminde keşke iradeli davransaydım. Birilerini korumaya çalışarak gizlemektense aslında kendimi korumaya çalışsaydım belki de bu noktada olmayacaktım. Benim için en büyük keşke budur. Çünkü o zaman iradeli davranmadığım için şu an hala kendimi korumak zorundayım, şu an hala yaşamaya çalışmak zorundayım. Mesela insanlarla konuşurken onların hep gelecek planları var. Benim için plan “bir hafta daha ömrümü nasıl uzatabilirim, nasıl bir hafta daha yaşayabilirim, bir hafta daha nasıl hayatta kalabilirim?” Keşkem bu, o süreçte iradeli davranabilseydim... Mesela abime söyleyebilirdim, keşke abime söyleseydim de yanımda olsaydı... Sonucu ne olursa olsun evet belki ailem karşı çıkabilirdi, nasıl bu ilişkiye girdin diyebilirlerdi ama keşke onlara söyleseydim. Çünkü bu konu o zamanlarda bitebilirdi. Çok utanıyorum ondan. Aynı zamanda hayatıma böyle birini aldığım için kendimden de utanıyorum.” K9

Öte yandan katılımcılar bazen partnerlerine haksızlık ettiğini düşünmektedir. Partnerlerinin iyi özelliklerini düşündüklerinde flört şiddeti durumunu tolere edemedikleri için ona haksızlık ettiklerini düşünerek kendilerini suçlamışlardır.

“Hem bir de kendinizi de sorguluyorsunuz belki de psikolojik şiddet olduğundan.

Acaba ben bir yanlış mı yaptım, abartılacak bir mesele değil mi, burada ben bir hata mı yaptım işte ya da ne bileyim mesela onun o ihtiyacını karşılamalı mıydım, ona verici olmalıydım yani benden talebini karşılamayı mıydım, ondan esirgelediğim için ben aslında onu ihmal ediyorum gibi...” K4

“Bazen de şu ana kadar hayatımdaki en iyi ilişkinin bu olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden bunu düşününce acaba haksızlık mı ediyorum, tolere edebilir miydim diye düşünüyordum. Onun bana getirdiği güzel şeyleri düşünüp devede bile kulak var diyerek tolere edebilir miyim, ben mi çok abartıyorum, acaba suç bende mi diye düşünüyordum. Bu yüzden bu tartışmalardan sonra suçluluk hissediyordum. “Acaba giymeyimiversem, görüşmeyimiversem” diye düşünüyordum. Ama bu duygulara da çok kanmamaya çalışıyorum. Bu ilişkimin en başında olan şeylerdi.” K5

Flört şiddetinin sonuçları alt temasına ait bulgular. Flört şiddeti hem kişiyi hem de ilişkiyi olumsuz etkileyen bir durumdur. Bu nedenle flört şiddetinin sonuçları birey ve ilişki bağlamında iki kategoride incelenmiştir.

Şiddetin bireye olumsuz etkileri. Flört şiddetinin birey üzerindeki en önemli olumsuz sonucu çelişkili düşünce ve duygular yaşatmasıdır. Katılımcıların neredeyse tamamı flört şiddetine uğradıkları anları düşündüğünde çelişkili duygu ve düşünceler yaşamıştır. Katılımcılar partnerlerini sevmek ve ondan soğumak arasında; partnerlerinin sadece iyi özelliklerini görmeye çalışıp flört şiddetini tolere etmek ile durdurmak arasında kalmıştır.

“O an hem sevgilime haksızlık ettiğimi düşünüyorum hem de kendi karakterimden ödün vermek istemiyorum. Hem büyütme istemiyorum hem de büyütmeceğim derken birinin hükmü altına girmek istemiyorum. Gerçekten şu anda yaşadığım en iyi ilişkiyi yaşıyorum. Bu yüzden güzel şeyleri düşünüyorum. Kısa süreli bir suçluluk hissediyorum. Ama genel olarak ben gerçekten haklı olduğumu düşünüyorum. “Ben haklıyım ve arkasında duracağım” gibi bir şey oluyor.” K5

Aynı zamanda katılımcılar flört şiddeti yaşadıklarını partnerlerine ifade etmek ve susmak arasında kalmıştır. K5’in ifadelerinde de görüldüğü gibi flört şiddetini partnere ifade etmek olası bir tartışma oluşturacağı için katılımcı kendini ilişkiyi zedeleyen kişi olarak görmektedir. Bu konuda kendini suçlama otomatik düşüncesinin de etkisinden söz edilebilir.

“Çelişkili düşünceler yaşadım. Çünkü aslında karşınızda sevdiğiniz bir insan var ve sevildiğinizi de hissettiğiniz bir insan var. Bir yandan hem kendi ihtiyaçlarınız var hem karşıdaki insanın ihtiyaçları var. İkisini de gözetmeye çalışıyorsunuz ama bir yandan da sınırlarınızın ihlal edildiğini hissediyorsunuz. Özellikle böyle konularda bir yandan ona söylemeye çalışıyorsunuz ama bir yandan hâlâ onu da gözetiyorsunuz. Hem bir de kendinizi de sorguluyorsunuz belki de psikolojik şiddet olduğundan.” K4

Şiddetin ilişkiye olumsuz etkileri. Katılımcıların ifadeleri incelendiğinde flört şiddetinin ilişki dinamiklerini bozduğu ve ilişkiyi olumsuz etkilediği görülmüştür. Katılımcıların partnerlerine duydukları güven ve sevgi bağı zedelenirken aynı zamanda partnerlerine olan bakış açıları da değişimler olmuştur. Yaşanan flört şiddetini çözmek adına katılımcıların genelde partnerleriyle bu konu hakkında konuşmaya çalışmıştır. Bu

durum her defasında tartışma çıkmasına neden olmuştur. Ancak her defasında flört şiddetinin yaşanması ve tartışmalardan bir sonuç alınamaması katılımcıları anlaşılmamış hissettirmiştir. Bunun neticesinde ilişkide tahammülsüzlük duygusu ön plana çıkmıştır. Tüm bu duygu ve düşüncelerin romantik ilişkiyi olumsuz etkilediği söylenebilir.

“İlişkideki sevgi bağını etkiledi. Günlük hayattaki flörtöz konuşmalar, beraber vakit geçirmeler etkilendi. İki insanın birbirine olan güveni, bağlılığı, sevgisi her şeyi zedelendi.”

K2

“Benim ona güvenim çok azaldı. Bunu da söylemeye başladım. Sen böyle olursan ileride nasıl olur gibisinden. Bu onu daha da sinirlendiriyor. Hasta değilim gibi tepkiler veriyor. İlişkimiz daha da geriliyor maalesef.” K6

Yalnızca bir katılımcı için flört şiddeti ilişkiyi iyileştirmelerine ve partneri ile aralarındaki bağı güçlendirmelerine olanak tanımıştır. Katılımcı için partneri ile sorunların üstesinden gelmek ve bazı uzlaşılara varmak ilişkilerinin ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir.

“Bunun değişebileceğini ve iyileşebilen bir şey olduğunu görmek aslında olumlu etkiledi. Çünkü özellikle psikolojik şiddetin daha soyut ve biraz daha kendi örüntülerimiz ile alakalı olduğunun ve işte ya da sahip olduğumuz anne babamızın ilişkisinden modelle dediğimiz baş etme tarzlarıyla ilgili olduğunun farkındaydım. Önemli olan bence bir şeylerin değiştirilebilmesi, dönüşebilmesi. Önemli olan rahatsızlığımı ifade edebilmem, o anda onu söyleyebilmem diye düşünüyorum. Aslında bunu yapabildiğim için kendimi iyi hissediyorum. “Bunu söyledim işte, o tartışma esnasında söyledim veya sonra söyledim, kendimi bu konuda aciz hissetmiyorum” diye kendime söylüyorum. Bunları dile

getirdiğimde onun bunlara artık daha fazla dikkat ediyor olması bence olumlu yönde bir katkı sağladı.” K4

İşlevsel olmayan ilişki inançları temasına ait bulgular

İşlevsel olmayan ilişki inançları temasında katılımcıların partnerlerine ve romantik ilişkilere yönelik işlevsel olmayan düşünce biçimleri Sprecher ve Metts'in 1989 yılında geliştirdiği Romantik İnançlar Ölçeği sınıflaması kapsamında ele alınmıştır. Ancak katılımcıların Epstein ve Eidelson (1981)'in geliştirdiği İlişki İnanç Envanteri'nde yer alan “anlaşmazlık yaşamak kötü bir şeydir” inancını sürdürdüğü görülmüştür. Bu durumun sağlıklı bir romantik ilişkiyi olumsuz etkilediği düşünüldüğü için bulgulara bu düşünce biçimine de yer verilmiştir. Aynı zamanda katılımcıların flört şiddetine rağmen ilişkiyi sürdürmelerinin önemli bir sebebinin ilişkiyi iyileştirme umudu ve partnerin zamanla değişeceğine olan inanç olduğu görülmüştür. Bu nedenle araştırmanın başında bu inancı incelemek hedeflenmese de katılımcıların bu yöndeki söylemlerinin önemli olduğunun görülmesi üzerine bu düşünceler de bulgulara eklenmiştir. İşlevsel olmayan ilişki inançları teması altı alt temadan oluşmaktadır.

Mükemmel ilişki ideali alt temasına ait bulgular. Katılımcıların ideal ilişki tanımları incelendiğinde bu tanımların toplumsal normlar, toplumsal cinsiyet rolleri, içerisinde bulundukları kültür, gözlemledikleri ilişkiler ve kendi ilişkileri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Özellikle flört şiddetine uğramanın katılımcıların ideal ilişki tanımları üzerinde son derece etkili olduğu söylenebilir. Katılımcıların birçoğu ilişkide özellikle “saygı” ve “anlayış” kavramına sıkça vurgu yapmıştır (K1, K2, K3, K8, K9, K10). Aynı katılımcılar partnerleri tarafından kıskanç ve kısıtlayıcı, kontrol edici davranışlara maruz kalmaktadır.

Bu nedenle uğradıkları şiddet ve deneyimledikleri ilişkinin ideal ilişki tanımlarını etkilediği söylenebilir.

Katılımcıların ideal ilişki tanımlarının toplumsal normlar ve toplumsal cinsiyet rollerinden etkilendiği gözlenmiştir. Özellikle Türkiye’de erkeklere atfedilen çözüm bulma, güç, otorite gibi rollerin ve kadınlara atfedilen anaç olma, toparlayıcı ve yapıcı olma, nazlı olma gibi rollerin ideal ilişki tanımlarıyla bağlantılı olduğu söylenebilir. Özellikle K9 ve K11’in ifadeleri bu ilişkiyi doğrudan yansıtmaktadır.

“Bir sorun karşısında benim yaptığım davranışın ya da söylediğim şeyin altında yatanı görmeli. İlişki ben dilinden değil biz dilinden ibaret olmalı. Ben hayatımın her noktasını paylaşmak, anlatmak isterim. Bu yok sayılmamalı, göz çevrilmemeli.” K9

“Bence romantik bir ilişki kızın çocuk gibi hissettiği bir ilişki olması lazım. Yani böyle bütün derdi, sıkıntıyı bırakıp o anı yaşaması lazım. İyi hissetmesi lazım. Aslında nasıl davranıldığından, ne söylenildiğinden çok önemli olan karşıya hissettirdikleri asıl romantik olan olay. İlişkide iki kişi de kendini huzurlu hissetmeli.” K11

Öte yandan ideal ilişki tanımı yaparken sağlıklı ve işlevsel düşünce yapısında olan bazı katılımcılar da vardır.

“Aslında bence dünya üzerinde her yönden mükemmel bir ilişki yoktur. Ama soruyu cevaplayacak olursam kesinlikle anlayışa ihtiyacımız var. Örneğin karşıdaki bir şeye sinirleniyorsa durup onu anlamaya çalışmak gerek. Şu anda bu durum biraz bizde var ama daha çok olsaydı ve zamanında da olsaydı daha mükemmel olurdu.” K3

Katılımcıların birçoğu (K1, K2, K3, K5, K7, K8) mükemmel bir ilişkinin daha fazla saygı ve anlayış ile olabileceğini ifade etmiştir. Aynı katılımcıların ilişkilerini mükemmel görme eğiliminde olmadıkları ve aslında mükemmel bir ilişkinin varlığına sorgulayıcı

yaklaştıkları görülmüştür. Katılımcıların mükemmel yakın bir ilişkiyi saygı ve anlayış temelinde tanımlamasının uğradıkları flört şiddetiyle ilgisi olduğu düşünülebilir. Özellikle partnerlerinin kısıtlayıcı ve kontrol edici davranışları düşünüldüğünde bu katılımcılar ilişki içerisinde en fazla yalnız ve anlaşılmamış hissetmişlerdir. Dolayısıyla en temelde saygı ve anlayış ihtiyacının karşılanması onlar için mükemmel olmasa da mükemmel yakın bir ilişki demektir. Romantik ilişkilerinde en çok bunların karşılanmasına ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde çoğunluğun toplumsal cinsiyet rollerini kabul ettiği görülmüştür (K2, K5, K6, K7, K8, K10). Genel itibari ile katılımcılar romantik ilişki içerisinde erkeklerin koruyucu, baskın, sahiplenici, sorunları çözen bir role sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Öte yandan kadınların romantik ilişki içerisinde anaç, yapıcı, toparlayıcı bir role sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

“Bir erkeğin ilişkiye sahip çıkması gerekir, kadına anlayışla ve sevgi dolu yaklaşması gerekir. Zaten gerçek bir ilişkide bir erkek kadını incitecek bir şey yapamaz. Ne bir kırıcı laf ne bir söz asla olmaz. Bunlar en önemlisi. Erkeğin içinde merhamet duygusu olmalı bir ilişki içinde. Kadın açısından düşünürsek kadın zaten sevildiği birine karşı çok saygılı ve sadakatli olur. İlişki içinde her kadın bu şekilde olmalı ki sağlıklı ve ikili bir ilişki olabilsin. Kadının sevgisini hissettirebilmesi gerekiyor, sadakatli olması gerekiyor.”

K2

“Ben erkeğin her zaman daha koruyucu ve baskın olması tarafındayım. Yani koruyucu anlamında baskın olmalı, ilişkiyi koruma görevini daha çok erkek üstlenmeli. Kadının da ilişkilerde daha anaç, yapıcı olmalı. Ama tabiki karşıdaki kişi de iletişime açık olmalı, biz yapıcıyız diye de karşıdaki insan yıkıcı olmamalı. Ben niyeysen yapıcı olmayı

kadınlara daha çok yakıştırıyorum. “Yuvayı dışı kuş yapar” tarzı bir inancım var benim. Kadının daha ince detaylarla ilgilenmesi gerektiğini, daha içeriden çalışmalar yapması gerektiğini; erkeğin ise bu özveriye saygı duyup bu ilişkiyi gerçekten benimsemesi ve koruması gerektiğini düşünüyorum.” K5

“Bir ilişkide kadının rolleri daha çok yani prenses gibi yani kadın dediğin prenses olur yani erkeğinden ilgi bekler ilgi verir cicim olur bir erkeğinde o ilgiyi görüp şımartmaması gerekir.Yani gerçekten dünyadaki tek kızmış gibi hissettirmesi gerekir bence rolü budur bana göre.” K7

Bazı katılımcılar toplumsal cinsiyet rollerine karşı çıkıp eşitliğe vurgu yapsa da ilişki içerisinde partnerinin toplumsal cinsiyet rollerini benimseyen davranışlarını kabul etmiştir. K4 için ilişki içerisinde kadın ve erkeğin bir rolü yoktur. Ancak partnerinin otorite kurma ihtiyacına saygı duyarak ilişkide karar verme kontrolünün partnerinde olmasına izin vermektedir. Aynı zamanda K4 için kendi sınırları ihlal edilmedikçe erkek koruyucu ve otoriter bir role sahiptir. K4 için toplumsal cinsiyet rolleri ile örtüşen bir şekilde ilişkide kadın olmak ihtiyaçları gözetmek konusunda (niye öğün atlamamak gerektiği ya da sağlıklı beslenmeyi tavsiye etmek gibi veya uyku düzeni gibi şeylere dikkat et diyebilmek gibi) daha hassas olmak, anaç davranışlar sergilemektir. Öte yandan K1, K3, K9, K11’in toplumsal cinsiyet rollerini kabul etmediği gözlenmiştir.

Bazı katılımcılar toplumsal cinsiyet rollerini ve dolayısıyla romantik ilişkilerde cinsiyetlere atfedilen rolleri doğrudan reddetmektedir. Her iki cinsiyetin de eşit olduğunu savunan bu katılımcılar için herhangi bir rol tanımı yoktur.

“Bence roller eşittir. Her iki tarafın da sorumlulukları, rolleri vardır. İlişkide birinin diğerinden daha fazla sorumluluğunun olduğunu ve farklı rollerinin olduğunu

düşünmüyorum. Her iki taraf da eşittir ve her iki taraf da sorumluluk altında bence. Benim için kadın erkek rolü yoktur ilişkide.” K9

Aşk bir yol bulur inancı kategorisine ait bulgular. Katılımcıların birçoğu (K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K11) için aşk her sorunu çözmeye yetmez ve sınırlı bir etkiye sahiptir. Aşkın her şeyi çözmeye yetmeyeceğini ifade eden katılımcılar için romantik ilişkide karşılıklı çaba, fedakarlık, anlayış kavramlarının önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Bazı katılımcılar (K1 ve K3) için flört şiddetine uğramak bu konudaki düşüncelerinin değişmesine neden olmuştur. K1 ve K3 romantik ilişkilerinin başlarında aşkın her şeyi çözeceği inancını taşıdıklarını ancak romantik ilişkileri devam ettikçe aslında aşkın hiçbir şeyi çözmeye yetmeyeceğini öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Yukarıdaki katılımcıların aksine K6 ve K10 aşkın her sorunu çözmeye gücünün yettiğini ve her şeyin temeli olduğunu düşünmektedir. Onlar için bu inancın ilişkilerini sürdürmek konusunda önemli bir motivasyon kaynağı olduğu söylenebilir. K6 ve K10 için aşk olduğu sürece her durum halledilebilir ve her şeyin üstesinden gelmek için aşk yeterlidir.

“Aşk her şeyi çözer buna kesinlikle inanıyorum. Aşk olmayınca olmuyor. Gizli ilişki ile ilgisini kuramadım. Belki şu olabilir. Görücü usulü evlenseydim o zaman gizlemem de gerekmezdi. Ablam mesela öyle bir evliliği bekliyor. O açıdan kafası rahat. Ben aşık olduğum için, kendi ilişkiyi kendim bulduğum için saklamak zorundayım.” K6

İlk ve tek aşk inancı alt temasına ait bulgular. İlk ve tek aşk işlevsel olmayan ilişki inancı kişilerin kendileri için tek bir gerçek aşkın olacağına ve bunun sonsuza dek

süreceğine ilişkin inancıdır. Bu inancın “ruh eşi” kavramı ile örtüştüğü ve bu şekilde ifade edildiğinde daha anlaşılır olduğunun görülmesi nedeniyle katılımcılarla yapılan görüşmelerde “ilk ve tek aşk” yerine “ruh eşi” kavramı kullanılmıştır. Katılımcıların neredeyse tamamı (K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11) insanlar için bir ruh eşi olduğuna inanmaktadır. Ancak bazı katılımcılar partnerlerinin onların ruh eşi olduğunu düşünürken bazıları ruh eşi olmadıklarını düşünmektedir. Özellikle K6 için partneri kesinlikle onun ruh eşidir.

“İnanırım çünkü çok benzerlik olur iki insanda, çok fazla aynı şeyler vardır. Yüzleri bile benziyordur, tam olarak ruh eşi diyebiliriz öyle kişilere.” K2

“Karşıma çıkan insanların sebebi olduğunu düşünüyorum. O yüzden de hani gerçekten de bazen duygusal ihtiyaçlarımla ilgili öyle noktalara dokunuyor ki başka biri olmaz yani başka biri her şeyiyle bunları karşılayamazdı diyorum, benim mesela bu yaralarımı iyileştiremezdi. Ama o benim eşim ya da herşeyiyle tam anlamıyla o aradığım insan gibi bir durum yok.” K4

“ İnanırım ama bence ruh eşinden bir tane yok, bir sürü var. Sen yalnızca birine denk geliyormuşsun gibi düşünürüm. Ama gerçekten bazılarının da birbirleri için yapboz parçası gibi olduğunu düşünüyorum, inanmak istiyorum.” K5

Neredeyse tüm katılımcılar ruh eşinin olduğu düşüncesine katılmaktadır. Ancak bazı katılımcılar için bu düşünce yapısı geçerli değildir.

“Yani aslında inanmıyorum. İnsanların sonradan birbirleriyle vakit geçirdikçe ruh eşi gibi şekillendiklerini düşünüyorum. Belki bizde de öyle olmuştur. Mesela bir şeyi aynı düşününce sürekli “ohaaa biz ruh eşiyiz işte gördün mü?” gibi muhabbetler geçiyor,

şakalaşıyoruz. Ama mesela bu da birbirimizle vakit geçirdikçe, birbirimizi sevdikçe gelişti.

Sonuçta ilk tanıştığımızda ruh eşi değildik.” K3

İlk görüşte aşk inancı kategorisine ait bulgular. Katılımcıların neredeyse tamamının ruh eşinin var olduğuna inanmasına rağmen aynı katılımcıların ilk görüşte aşkın var olduğu inancına katılmadığı görülmüştür (K2, K3, K4, K5, K8, K9). Bu katılımcılar için aşk partneri tanıdıkça gelişen bir duygudur ve bu yüzden zamanla oluşmaktadır. Bazı katılımcılar ise bu konuda çelişkili ifadelerde bulunmuştur. İlk görüşte aşkın olmadığını veya kararsız kaldıklarını söylemelerine rağmen K1, K2, K10, K11 partnerlerini ilk gördükleri zaman gerçek aşkları olduğunu hissetmiştir. Diğer katılımcıların aksine K6 hem bu inancı taşımaktadır hem de partnerini ilk gördüğünde gerçek aşkı hissettiğini ifade etmiştir.

“Kesinlikle ilk görüşte aşk var ve biz oyuz. Ruh eşine inanıyorum. Sevgilim bence öyle benim için.” K6

Özellikle ilk görüşte aşk düşüncesi çoğu katılımcının katılmadığı bir düşüncedir. İlk görüşte aşk düşüncesi bazı katılımcılar için mit gibidir.

“İlk görüşte hoşlantı olur, konuşursunuz falan. Sevilebilir biriye zaten hoşlantı devam eder. İlk görüşte aşk yoktur ama ilk görüşte hoşlantı vardır.” K3

İlişkiyi iyileştirme umudu ve partnerin zamanla değişeceği inancı kategorisine ait bulgular. Katılımcıların flört şiddetine dayanma toleransını artıran en önemli sebeplerden birinin partnerin değişeceğine olan inanç olduğu görülmüştür. Katılımcıların tamamı zamanla partnerin değişeceğine ve ilişkilerinin iyileşeceğine

inanmaktadır. Özellikle katılımcıların neredeyse tamamının kıskanç ve kontrol edici davranışlara uğradığı düşünüldüğünde zamanla partneri ona güvenirse, evlenince kıskanacak bir durum kalmazsa, partnerini kıskandıracak şeyler yapmazlarsa ve partneri onlara güvenirse flört şiddetinin biteceğini düşündükleri görülmüştür.

“Çok fazla etkilendiğim zamanlar oldu açıkçası ama zamanla düzelebileceğini düşündüm.” K1

“Bu konuyu sanki ahiretlik bir konuymuş durumundan çıkarıp sanki basit bir konuymuş gibi göstererek kendi bakış açımı empoze etmeye çalışıyorum. Bu şekilde değişeceğini görüyorum. Bence bir ışık var bu konuda.” K5

Katılımcıların partnerlerinin değişeceğine ve flört şiddetinin bir gün son bulacağına yönelik inançlarının flört şiddetini tolere etmeyi beraberinde getirdiği görülmüştür. Genel olarak katılımcılar partnerlerine duydukları yoğun bağ, partnerlerinin değişeceğine olan inanç, ilişkide belli sorunlar kalkarsa durumun değişeceğine inanç nedenleriyle daha toleranslı davranmaktadır. Ayrıca romantik ilişkilerini ailelerinden gizlemenin de fedakârlık eğilimi ve tolere etme üzerinde etkili olduğu gözlenmiştir.

“Evet onu tolere ediyorum. Ailemden gizlememle şöyle bir ilişkisi var, aileme çok içimi açamamışım, yakın hissedememişim bu yüzden sevgilime daha büyük bir yakınlığım var. Bir yandan babamdan gizliyorum, diğer yandan sevgilimle daha çok vakit geçiriyorum. Onun davranışlarını tolere etmek kendimi yetersiz hissettiriyor. Kendime saygısızlık yapıyormuş gibi hissediyorum. Çünkü karşı taraf beni üzüyor, kırıyor ama ben onu sevdiğim ve ona bağlılık duyduğum için alttan alıyorum. Bunlar bu yüzden benim onurumu ve gururumu etkileyen olaylar. Genelde bağırarak konuşur, beni bastırarak üste çıkararak

konusur. Böyle durumlarda “her zaman benim istediklerimi yapmak zorundasın” gibi bir tavır sergiliyor. Bununla bağlantısı olduğunu düşünüyorum.” K2

“Onun için doğru bulmadığım şeyler yaptığım oldu, burada pek açıklamak istemiyorum. Partnerimi kıramadığım ama sonunda kendimden utandığım şeylerdi. Hatırlamak da pek istemiyorum. Gizli ilişki yürütmenin payı vardı çünkü evli olsak zaten utanacağım şeyler olmazdı bunlar. Ya da hayır derken de çekinmezdim ne oluruz diye, evliyizdir çünkü artık. İşte böyle gizli yaşayınca çok utandım, tuhaf oldum. Kendimi eşini aldatan adamlar gibi, ikinci bir hayatı var gibi iki yüzlü gibi hissediyorum. Yani yalancı gibi. Psikolojimi bozuyor bazen. Flört şiddeti ise dediğim gibi, partnerim istediklerini yapmadığımda soğuk çekiyor, ayrılık moduna giriyor ve bazen üstü kapalı tehdit ediyor beni. O nedenle bence ona hayır diyemiyorum. Memnun olmazsa dünyanın sonu gibi hissettiriyor.” K6

“Tolere etmek zorundayım. Her zaman tolere ediyorum. Alanıma, arkadaşlarıma müdahale ettiği zaman “tamam evet haklısın, görüşmeyeyim veya görüşmüyorum” demek zorunda kalıyorum. Bunun temel sebebi de zaten ailemden ilişkiyi gizlemem. Ailem bilmediği için her davranışımı bastırıyorum, her davranışımı gizliyorum, her davranışına tamam demek zorundayım. Demezsem, karşı çıkarsam zaten daha önce yaşadığım bir durum var öldürölmeyle alakalı, bunu düşünüyorum. Bu yüzden her davranışını bastırmak, tolere etmek, alttan almak zorundayım. Bu konuda ailemi de çok suçluyorum. Benim için suçlular çünkü kızı olmak benim suçum değildi, yaptığım şey de benim suçum değildi. Yaşadığım durum da yanlış değildi. Tam tersine bana yaşatılanların hepsi yanlış. Ve arkamda kimseyi görememek tamamen ailemle ilgili. Sürekli birilerinin dediklerine tamam demek beni yetersiz hissettiriyor ve hiçmişim gibi hissettiriyor. Çünkü birisi zaten benim

hayatıma yön veriyor, hayatım için karar veriyor, düşünmeme gerek yok. Karar verme hakkım zaten yok. Beni tam olarak böyle etkiliyor.” K9

Bazı katılımcılar için fedakârlık karşılıklı olmalıdır. Özellikle katılımcılar partnerleri için hiçbir şeyi tolere etmeyeceklerini ve yaptıkları fedakarlığın neticesinde bir karşılık görmezlerse yapmaya devam etmeyeceklerini belirtmiştir.

Anlaşmazlık kötüdür inancı alt temasına ait bulgular. Katılımcıların neredeyse tamamı ilişkide tartışma çıkmasını ilişki dinamiklerini olumsuz etkileyen ve partneriyle arasındaki bağı zedeleyen bir durum olarak algılamaktadır. Dolayısıyla bir anlaşmazlık çıkmaması için tolerans göstermenin iyi olacağı düşüncesinin mevcut olduğu söylenebilir. Bu nedenle bu durumun flört şiddetine sabretme, dayanma, idare etme, sessiz kalma konusunda katılımcıların daha toleranslı olmasına neden olduğu söylenebilir.

“Yani örneğin ben bir şeyi istemiyorum ama ona istediğimi söylüyorum çünkü karşıdan fazla tepki alacağımı ya da beni psikolojik olarak olumsuz etkileyeceğini düşündüğüm için o an tartışma yaşamamak için böyle yapıyorum.” K1

“Evet bazen içimden gelmeyen şeyleri o istiyor diye yaptığım oluyor. Çünkü bir kavga veya sorun çıkmasın diye yapıyorum.” K3

“Benim sosyal medya hesabım olduğu zamanlarda benden bazı fotoğraflarımı kaldırmamı istemişti. Sosyal medya benim için çok önemli değil. Bu yüzden tartışma çıkmasındansa belli fotoğrafları kaldırdım ve erkek takipçilerimi hesabımdan çıkardım.”

K5

“O esnada sanki bu rahatsızlığımı söylersem bir şeyler daha kötü olacak, ilişkiye daha çok zarar verecek, aramız daha çok bozulacak gibi kaygılarımız olabiliyor. Bazen bunları dile getiremiyoruz.” K9

İlişki bağımlılığı Temasına Ait Bulgular

İlişki bağımlılığı temasında katılımcıların ilişki bağımlılığı durumları incelenirken Redcay ve Simonetti (2018) İlişki Bağımlılığı Kriterleri sınıflamasına bağlı kalınmıştır. İlişki bağımlılığını davranışsal bir bağımlılık olarak ele alan Redcay ve Simonetti (2018)'nin ilişki bağımlılığı sınıflandırması dört boyuttan ve on kriterden oluşmaktadır.

Boyut 1: Bozulmuş kontrol alt temasına ait bulgular. Bozulmuş kontrol boyutu durma isteği, durduramama, sıklık ve yoğunluk olmak üzere dört kriterden oluşmaktadır. Durma isteği; bireyin partneri ile ilişkisini bitirmek, azaltmak ya da ilişkiyi sonlandırmak istemesi durumunda ortaya çıkar. Ancak kişi partnerine duyduğu yoğun duygusal bağ nedeniyle ilişkiyi sonlandıramaz. Katılımcıların bazıları (K6) benzer şekilde partneri ne yaparsa yapsın ondan vazgeçemediğini çünkü onu çok sevdiğini belirtmiştir.

Partnerle kurulan yoğun bağ ilişki bağımlılığının önemli bir boyutudur. Katılımcıların birçoğunun partneri ile yoğun bir bağ kurduğu gözlenmiştir. Katılımcılar için partnerinin yokluğu dayanılmazdır. Bu nedenle bazı katılımcılar yalnız başına vakit geçirmektense her şeyi partnerleri ile yapmayı tercih etmektedir. Ayrıca partnerlerine ulaşamamak bazı katılımcılar için katlanılmaz bir durumdur. Bu durum sıklık kriteri kapsamında değerlendirilmiştir. Katılımcıların birçoğunun sıklık kriterini karşıladığı söylenebilir.

“Çok paniklerim. Birkaç saat ulaşamamak benim için çok büyük bir şey çünkü o her zaman oradadır ve hazırdır bana cevap vermeye. Birkaç saat bile değil bir saat bile ulaşamazsam “neredesin” diye üst üste aramaya başlarım. Aslında genelde uyuyordur falan... Bir şey olmamıştır ama yine de ben baya endişelenirim.” K5

“Başının etini yerim ulaşamazsam. O da bunu biliyor. Bazen bu yüzden de kızıyor bağırıyor bana. Sevgilim çok sık soğuk yapar bana. Bu yeter artık üstüme düşme bıktıyorum demek. Ama işte dayanamıyorum napayım, daha da üstüne gidiyorum.. Sanki ben kabul edersem daha da soğuyacak gibi geliyor. Açıklıyorum da beni böyle kabul et diye. Ama etmiyor. Sen başkası olsa şimdiye çoktan bıktırmıştın diyor. Bakma ben sabırlıyım diyor. Çok üzülüyorum. Aslında genelde reddedici bir havası var. Soğuk yapar, çok yüz vermez mesela. Çok çok nadiren böyle şımartıcı davranır hatta o anlarda ne yaptı acaba bir haltı mı yedi diye düşünüyorum afedersiniz...” K6

“Ona birkaç saat ulaşamadığımda sinirleniyorum ve endişeleniyorum. Mesela evde olduğunu biliyorum oyun oynayacağını da bana haber ediyor. Ama ona yazında 10 dk boyunca tek tik olunca falan halbuki 10 dk olmasına rağmen geriliyorum, hemen neredesin diye arıyorum.” K8

Yalnızca bir katılımcı (K5) partnerine yoğun ilgi göstermenin abartılı olduğunu düşünmektedir. Ancak bu noktada K5’in çelişen ifadelerinin olduğu gözlenmiştir. Partnere duyulan yoğun bağ her zaman partnere erişme arzusu ile yakından ilişkilidir. K5’in diğer ifadelerine bakıldığı zaman partnerinden kısa süre bile olsa ve partnerinin ne yaptığından haberdar olsa dahi haber alamamak büyük bir sorundur.

“Ben hiçbir partnerime yoğun bir ilgi gösterdiğimi düşünmüyorum. Ama yoğun ilgi bana bazen sıkıntılı bir şeymiş gibi geliyor. Doğal ve akışta bir şeymiş gibi gelmiyor.

Ortada takıntıya yakın bir mevzu varmış gibi, abartılı hareketler olarak gözümde canlanıyor. Sanki sevginin dışında anormal bir durum varmış gibi düşünüyorum yoğun ilgi deyince.” K5

Katılımcıların birçoğu için partnere yoğun ilgi göstermek normal bir durum değildir (K2, K3, K5, K7, K9, K10, K11). Bazı katılımcılar için ise (K1, K4) partnere yoğun ilgi göstermek partnere sevildiğini ve değerli olduğunu gösterir. Dolayısıyla bu katılımcılar için partnere yoğun bir ilgi göstermek normal ve iyi bir şeydir. K1 ve K4 için yoğunluk kriterinin karşılandığı söylenebilir.

Katılımcıların birçoğu (K1, K3, K4, K5, K10, K11) partnerlerinin onlara gösterdiği ilgi düzeyinin yeterli olduğunu ifade etmiştir. Hatta K11 için partnerinin gösterdiği ilgi düzeyi ona fazla bile gelmektedir. Ancak bazı katılımcılar için (K2, K6, K7, K8) partnerlerinin ilgi düzeyi yeterli değildir. Bu katılımcıların bu durumdan memnun olmadıkları gözlenmiştir.

“Ben ona yoğun ilgi gösteririm, memnunum da. Ama o bana göstermez ve bazen böyle soğuk çeker, nazlıdır. Ben bunu söyleyince de kızar ve sorun çıkarma der. O benim ilgimden memnum ama ben tam değilim. Belki de ben biraz fazlasını istiyorum. Beni sevdiğini sık sık gösterebilirsin gibi. Bazen tatminsiz olabiliyorum. Onu yoruyorum sanırım.” K6

“Bence onu çok sevdiğim anlamına gelir. Ben 24 saat o insana ilgi gösterebilecek biriyim. Fazla ilgi asla beni sıkmaz hatta canıma minnet. Gösterdiği ilgi düzeyi bana yeterli gelmiyor. Çünkü bana 24 saatin bir dakikasında bile ilgi göstermese diğerlerinde ilgi gösterse o bir dakikada niye ilgi göstermedin derim. Yani bana yeterli gelebilecek bir ilgi düzeyi yok. İlgiden hiç sıkılmam. Ve muhtemelen onun ilgisi yeterlidir. Başka biri benim yerimde olsa çok iyi, normal karşılar gösterilen ilgiyi. Ama ben ilgi bağımlısı bir insanım. O

da benim gösterdiğim ilgiyi çok buluyor açıkçası. Hatta bu ilgi değil darlamak diyor. Bu konuda farklı insanları biraz.” K8

Görüldüğü üzere K6 ve K8 için yoğun ilgi istedikleri ve sevdikleri bir ilgi gösterme şeklidir. Bu nedenle partnerlerinin gösterdiği ilgi düzeyi onlar için yeterli değildir. Bunların yanı sıra kendilerinin ilgi gösterme düzeyi partnerleri için fazla olabilmektedir. K6 ve K8 için ilişki bağımlılığının yoğunluk kriterlerini kapsayan davranışlar sergiledikleri söylenebilir.

Yalnızca bir katılımcı (K9) için ilgi göstermek veya kendine ilgi gösterilmesi tamamen anlamsız bir durumdur. K9 flört şiddetine uğradığı için aslında partnerine ne ilgi göstermek istediğini ne de onun gösterdiği ilgi düzeyiyle ilgilendiğini belirtmiştir. Çünkü K9 için ilişkiyi sürdürmek bir mecburiyetten fazlası değildir.

İlişkinin sonlanması veya terk edilme korkusuyla ilişkili olan bozulmuş kontrol boyutu kriterlerinden olan durduramama kişinin fedakarlık eğilimini ve toleransını artırmaktadır. Çünkü birey romantik ilişkisinin sürmesini çok fazla arzulamaktadır.

“Çok üzülürüm gerçekten hani toparlanmam vakit alır ama bir şekilde de toparlanırsanız yani. Bir şekilde de kendim için devam etmenin yolunu bulurum ama ilk süreç çok zor geçer. Muhtemelen itmemesi için çok çabalarım, yapabiliyorsam bazı fedakarlıklarda bulunurum. Eğer ben bitirmek istediysem bu kadar çabalamam tabii ki.” K4

Öte yandan yalnızca iki katılımcı için (K2 ve K5) ilişkinin sonlanması veya terk edilmek çok büyük bir olumsuzluk değildir. K2 ve K5 belli bir derece üzüleceklerini ancak bu durumun onları çok da yıkıma uğratmayacağını belirtmiştir. K2 flört şiddetine uğramak artık ona katlanılmaz geldiği için böyle düşünmektedir ve zaten partnerinden ayrılmak fikrini değerlendirdiği bir süreçtedir. K5 ise birden fazla romantik ilişki yaşadığı için artık bu

konularda onun tabiriyle “piştiğini” belirtmiştir. Dolayısıyla birden fazla kez romantik ilişki yaşadığı ve birden fazla kez ayrılık deneyimi yaşadığı için sürecin nasıl ilerleyeceğini bildiği ve hazırlıklı olduğu söylenebilir.

Yalnızca bir katılımcı (K9) için durum oldukça farklılık göstermektedir. K9 romantik ilişkisini öldürülme korkusu yaşadığı için sürdürmektedir. Dolayısıyla ilişkinin sonlanması onun yaşamı için tehlike oluşturan bir durumdur. Bu nedenle K9 ilişkisinin sonlanmasından çok korkmaktadır. Bu nedenle partnerinin isteklerini her defasında yerine getirmektedir ve oldukça toleranslı davranmaktadır. Aynı zamanda istemediği halde ilişkide kalmak için birçok fedakarlık yapmaktadır. Ancak terk edilmeye ilgili düşünceleri aynı yönde değildir. Diğer katılımcıların aksine K9 terk edilmeyi çok istemektedir. Çünkü ilişkiyi sonlandıracak kişi olması neredeyse imkansızdır ve partnerinin bunu yapması onun için kurtuluş demektir.

Boyut 2: Yaşam bozukluğu alt temasına ait bulgular. Yaşam bozukluğu faktörü kişinin yaşamıyla ilgili farklı sorunlar yaşamasına rağmen partnerini bırakmak istememesi ve romantik ilişkiyi sürdürmeye devam etmesidir. Katılımcıların birçoğu için partnerleri yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Ancak yalnızca bazı katılımcılar kendileri için önemli olan aile, iş, kariyer, eğitim gibi önemli konularda partnerini daha ön sıraya koymuştur. Bu katılımcıların yaşam bozukluğu faktöründen içsel ve dışsal sorunlar kriterlerini karşıladığı söylenebilir.

“O hayatımın merkezinde ve onu merkeze koyduğum için kendimi çok kısıtladığım oldu. Bir tek ona yoğunlaştığım için ilişkimle ilgili üzülürsem hep üzgün oluyorum, sinirlenirsem hep sinirli oluyorum çünkü hayatımın merkezinde önemli bir yeri var. Bu

yüzden moralimin çok etkilendiği oluyor. Ailem, kariyerim, eğitim veya önemli olan diğer konular partnerimden sonra geliyor diyebiliriz.” K2

“Hayatımın merkezinde olmasından bazen çok memnunum. Aşığım, mutluyum. Ama benden uzaklaşınca ya da kavga ettiğimizde keşke böyle olmasaydı diyorum. Aşırı mutsuz oluyorum. O anlarda keşke ben de hayatında başka şeylere odaklanabilen biri olsam diyorum. Kesinlikle partnerim her şeyden önce gelir. Çelişki yaşamıyorum.” K6

Katılımcıların neredeyse tamamı uğradıkları flört şiddeti hakkında yalnızca arkadaşları ile konuşmaktadır. Ancak yine bu katılımcıların tamamı arkadaşlarının görüş ve tavsiyelerini partnerlerine duydukları yoğun bağ nedeniyle göz ardı etmektedir. Bu katılımcıların aşırı güven duyma veya geri çekilme kriterini karşıladıkları söylenebilir.

“Ben sevgim devam ettiği için onların fikirlerini umursamamaya çalıştım. Ama aslında onların doğru söylediğini uzun zaman sonra anladım.” K2

Boyut 3: Partnerin davranışını göz ardı etme alt temasına ait bulgular. İlişki bağımlılığı sınıflandırmasının üçüncü faktörünü oluşturan partnerin davranışını göz ardı etme, kişinin partnerinin olumsuz yönlerini tolere ederek göz ardı etmesidir. Bu faktörde partnerin sağlıksız davranışına rağmen ilişkinin devam etmesi kriteri yer almaktadır. Bu kritere uygun olarak bazı katılımcılar için partnerleri ne yaparsa yapsın vazgeçilmezdir.

“O ne yaparsa yapsın ben gidemiyorum, onsuz yapamayacağımı hissediyorum. O da bunu bir parça kullanıyor sanki. Bu tür ayıp laflarına rağmen onu sevmeye devam ediyorum çünkü, o da farkında. Onun sürekli ciddi ilişkiden kaçan bir hali var ve bunu kullanıyor gibi geliyor bana, ben kimselere bağlanamam havalarında. Özetle şunu diyebilirim, ona bu kadar aşkı olmasam, bu kadar gelecekteki eşim gibi gelmese

çekebileceğim bir karakter değil. Aileme karşı da bu kadar tiyatro çevirebileceğim biri olmazdı.” K6

Boyut 4: Duygu düzensizliği alt temasına ait bulgular. İlişkinin başlarında bireyler mutluluk, heyecan gibi olumlu duygular hissetse de özellikle flört şiddetinin yaşanmasıyla beraber bu duygular yerini daha olumsuz duygulara bırakmaktadır. Katılımcıların şiddete ilişkin en baskın duygularının üzüntü, öfke, hayal kırıklığı, ihanet, iğrenme, özgüven düşüklüğü, güven kaybı, korku, yalnızlık ve utanç olduğu görülmüştür. Bu duyguların yaşanmasının akabinde katılımcıların bazıları ilişkiyi sonlandırmıştır. Ancak bu sefer de kendilerini yalnız, depresif hissetmişlerdir. Bunun sonucunda partnerleri ile yeniden iletişime geçerek ilişkiyi sürdürmüşlerdir. Katılımcıların bu faktörde yer alan olumsuz duyguları önlemek/azaltmak için tekrarlama kriterini karşıladıkları söylenebilir.

“Depresyona girerim herhalde. Sebebine de bağlı aslında ama çok üzülürüm. Büyük ihtimalle kimseyle görüşmek istemem. Terk edilmeyeyle ilgili olarak yaşadığım zamandan örnek vereyim: Başa çıkmaya çalıştım ama çıkamadım...” K1

Katılımcıların bazıları partnerlerinden kısa bir süre ayrıldığı bir dönem yaşamıştır. Ancak bu ayrılık dönemi katılımcılar için çok zor geçmiş ve en nihayetinde partnerleri ile yeniden ilişkiyi sürdürmüşlerdir. Partneri ile bir dönem ayrılık yaşayan ve bu kararı sürdürmede başarısız olan katılımcıların olumsuz duyguları önlemek/azaltmak için tekrarlama kriterini karşıladıkları kriterlerinin karşıladığı söylenebilir.

“Bir ara ayrılık dönemimiz olmuştu. Kendi kendime “ben bunları niye yaşıyorum, bitsin gitsin” diye düşünerek ayrıldım. Ayrıldığım gün o kadar rahattım ki. Hatta arkadaşım ile konuşurken laf arasında söyler gibi “biz ayrıldık bu arada” demiştim. Aradan

iki üç gün geçince o kadar kötüleştim ki... Aslında bu bir yas süreci biliyorum. Ama çok kötüleştim, iştahım kesildi, boşa yaşıyormuş gibi hissettim. Zaten sonrasında ikimiz de kötü olduğumuz için barıştık. Ayrılık sürecinde kötü olduğumu görünce onun bırakmasından da çok korkmaya başladım.” K3

Aykırı Kodlar

Katılımcıların birçoğu ilişkilerini ailelerinden gizlemek ve şiddet kavramları arasında hiçbir ilişki kurmamıştır. Aynı zamanda bazı katılımcılar flört şiddetini normalleştirme eğiliminden son derece uzaktır ve yaşadıklarının normal olmadığını savunmaktadırlar. Özellikle flört şiddeti yaşamak bazı katılımcılar için aslında aşkın hiçbir şeyi çözmediğini görmelerini sağlamıştır. Gerçekte mükemmel bir ilişkinin varlığına inanmayan ve her ilişkinin kendine özgü sorunlarının olduğunu savunan katılımcıların sayısı pek de az değildir.

K9: “Aşk veya sevgi bu sorunu çözemez. Ona göre aşk ve sevgi bu demek ve bunlar her sorunu çözebilir. Ama yaşadığım durum bana aşk ve sevginin hiçbir şeyi çözemediğini öğretti.”

K1: “Mesela çevremde de bazıları bu kısıtlayıcı davranışları kabul ediyor hatta hoşlarına gidiyor ama ben böyle değilim. Beni kısıtlayan davranışlarının doğru olmadığını düşünüyorum.”

K5: “En başından beri ona bunun normal bir şey olmadığını söyledim. “Bir tane erkek arkadaşım var, ona karışman normal değil. Kıyafetime karışman normal değil” vs diye söylüyorum, hala daha söylüyorum. Ben hala kendimi haklı görüyorum ve bu durumun anormal olduğunu düşünüyorum.”

Araştırma Bulgularının Tartışılması

Araştırmanın bu bölümünde nitel araştırmalarda kullanılan betimsel analiz sonucu elde edilen temalar ve alt temalara yönelik bulguların araştırmanın alt problemlerine yönelik tartışılmasına yer verilmiştir.

Romantik İlişkiyi Aileden Gizlemeye Yönelik Bulguların Tartışılması

Ailesinden gizli romantik ilişkisi olan beliren yetişkinlik dönemindeki kadınların flört şiddetine uğramasına rağmen ilişkiyi sürdürme motivasyonlarını BDT kuramı perspektifinde ve işlevsel olmayan ilişki inançları ile ilişki bağımlılığı bağlamında incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın birinci alt problemini romantik ilişkiyi gizlemekle ilgili görüş ve deneyimler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların romantik ilişkilerini gizlemelerindeki en önemli neden kültürel normlar ve toplumsal cinsiyet rolleridir. Türkiye’de özellikle flört ilişkisine karşı olumsuz bir tavır sergilenmektedir. Benzer şekilde Güney Asya gibi muhafazakar ülkelerde de flört ilişkisine olumsuz bakıldığı ve hatta yargılandığı görülmüştür (Carron, 2020). Bu nedenle kadınlar ilişkilerini açıklamak konusunda endişe yaşamaktadır. Carron (2020)’un araştırmasındaki sonuçlara benzer şekilde bu araştırmada da kadınlar kültürel normlar nedeniyle ailelerinin verecekleri tepkiden korktukları için ilişkilerini gizlemek zorunda olduklarını düşünmektedir. Katılımcıların ilişkilerini gizleme nedenlerinden bir diğeri toplumsal cinsiyet rolleridir. Türkiye ile benzer muhafazakar özelliklere sahip toplumlarda namus kavramı özellikle kadınlar üzerinden dikte edilmektedir (Carron, 2020; Bacchus, 2017). Muhafazakar toplumlarda evlilik öncesi romantik ilişki aileler tarafından hoş karşılanmamakta ve olası bir ayrılık durumunda kadınlar daha fazla yargılanmayla karşılaşmaktadır (Lelaurain vd, 2022; Carron, 2020; Bacchus, 2017).

Khera ve Ahluwalia (2019) yürüttükleri çalışmada ailesinden gizli romantik ilişkisi olan bireylerin yaşadığı durumu “kültürel dolap” olarak adlandırmaktadır. Kültürel dolap ’ın sonucu olarak bireyler olumsuz duygular (suçluluk, öfke, utanç) ve fizyolojik rahatsızlıklar (baş ağrısı, aşırı yeme ve aşırı uyuma) yaşamakta, zihinsel sağlık sorunları (kaygı ve depresyon belirtileri) ile mücadele etmektedir. Bu bireyler yüksek derecede strese maruz kalmakta ve kendilerini partneri ile ailesi arasında sıkışmış hissetmektedir. Ailenin ilişkisini sonlandırmasını isteyebilecekleri ihtimalinden dolayı ilişkinin ortaya çıkma riski bireyin stresini artırmaktadır. Aynı şekilde bu durum partner için de kaygıya neden olmaktadır. Aynı durumun araştırmadaki katılımcılar için de geçerli olduğu söylenebilir. Katılımcılar romantik ilişkilerini gizlerken zorlayıcı deneyimlere maruz kalmasının yanı sıra duygusal bir yük de taşımaktadır. Khera ve Ahluwalia (2019)’nın araştırmasındaki sonuçlarla benzer şekilde bu araştırmada da katılımcılar suçluluk, utanç gibi duyguları baskın bir şekilde hissetmektedir. Katılımcılar için özellikle ailelerine yalan söylemek, onlardan gizli davranışlarda bulunmak kendilerini yalancı gibi hissetmelerine neden olmakta ve suçluluk hissetmektedirler. Aynı zamanda katılımcıların hissettiği en baskın duygu kaygı ve strestir. İlişkinin her an öğrenilecek olma ihtimali katılımcıları tedirgin etmektedir. Ayrıca literatürle uyumlu bir şekilde katılımcılar için ilişkilerini gizlemek ailesi ve partneri arasında sıkışmışlık yaşamasına neden olmaktadır. Bu durum kişi için oldukça büyük bir duygusal yüküdür (Khera ve Ahluwalia, 2019).

Katılımcıların romantik ilişkilerini ailelerinin öğrenmesi durumunda BDT kuramının belirttiği felaketleştirme, aşırı genelleme, kişiselleştirme bilişsel çarpıtmalarının olduğu görülmüştür. Ailenin ilişkiyi öğrenmesi neredeyse tamamen olumsuzluklarla ilişkilidir. Lelaurain vd. (2022)’nin yürüttüğü çalışmada da benzer şekilde katılımcılar ilişkilerinin

ortaya çıkmasının çok fazla olumsuz etkisinin olacağını düşünmektedir. Romantik ilişkiyi gizli yaşamak daha önce de belirtildiği gibi duygusal yükü de beraberinde getirmekte ve birtakım olumsuz duygulara neden olmaktadır. Bu nedenle bu durum hem kişiyi hem de romantik ilişkiyi olumsuz etkileyen bir durumdur.

Romantik ilişkiyi aileden gizlemenin en büyük zorluğu sınırlı sosyal ve psikolojik destek alanlarına sahip olmaktır. Katılımcıların flört şiddetine de uğradığı göz önüne alındığında özellikle destek alanlarının kısıtlı olmasının önemli bir sorun olduğu söylenebilir. Flört şiddetine uğrayan kadınların çoğunluğu bunu bir sırdaşına anlatmakta ve bu kişi çoğunlukla bir arkadaş (%80), kız kardeş (%47) veya anne (%43)'dir (Mahlstedt & Keeny, 1993). Mevcut araştırmada da katılımcılar yaşadıkları flört şiddetini yalnızca arkadaşlarına, ablalarına ve anneleriyle paylaşmıştır. Flört şiddetine uğrayan ancak ilişkisini ailesinden gizleyen birçok kadın için flört şiddetine katlanmak ve ilişkiyi sürdürmeye çalışmak arasında bir bağlantı vardır (Carron, 2020). Yardım alma kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle partner de kişinin destek alamayacağını bilmektedir ve bu durum flört şiddetinin artarak devam etmesine neden olmaktadır.

Flört Şiddetine Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmanın diğer alt problemi katılımcıların flört şiddetine ilişkin görüş ve deneyimleridir. Bu araştırmada cinsel şiddet dışında tüm şiddet türleri hakkında bulgulara yer verilmiştir. Katılımcılar en fazla psikolojik şiddete uğramışlardır. Her iki cinsiyet de şiddeti başlattığını ve partnerinden şiddet gördüğünü bildirirse de, erkeklerin partnerlerini yaralamak, manipüle etmek, korkutmak ve kontrol etmek için şiddet kullanma olasılıkları kadınlara göre çok daha fazladır (Bookwala vd., 1992; Makepeace, 1986). Araştırmanın bulguları da benzer şekildedir. Katılımcılar özellikle manipülasyon ve kontrol edici

davranışlarla karşı karşıyadır. Dijital şiddet boyutu da partnerin kıskanç davranışları nedeniyle yaşanmıştır. Katılımcıların birçoğu bu şiddet alanlarını ilişkilerini ailelerinden gizlemeleri ile ilişkilendirmemiştir. Özellikle partnerlerinin kıskançlık adı altında sergilediği bu davranışlar bazı katılımcılar için sevginin bir göstergesidir. Öte yandan fiziksel şiddete ve psikolojik şiddetin içerisinde yer alan sözel şiddete uğrayan katılımcılar için ilişkiyi gizlemek ve flört şiddetine uğramak arasında bağlantı vardır. Partnerleri ilişkiyi ailelerinden gizlediğini bildikleri için istedikleri kadar ileriye gitmektedir. Aynı zamanda partnerler kişinin sınırlı destek alanları olduğunu bildikleri için herhangi bir yardım alamayacaklarının da bilincindedir. Bu nedenle aileden ilişkiyi gizlemek ve flört şiddetine uğramak durumlarının birbirleri ile bağlantılı olduğu düşünülebilir.

Flört şiddeti birçok olumsuz duyguyu ve durumu beraberinde getirmektedir. Flört şiddetine uğrayan bireyler genellikle öfke ve ardından korku, kaygı, üzüntü duygularını bildirmektedir ve psikolojik olarak sorun yaşama riskleri önemli ölçüde yüksektir (Lewis ve William, 2001). Araştırmada literatürle uyumlu olarak katılımcılar flört şiddetiyle ilgili olumsuz duygular hissetmektedir. Flört şiddetine ilişkin yaşanan en baskın duygu öfke, hayal kırıklığı, ve tahammülsüzlüktür. Katılımcılar şiddetle baş edebilmek için partnerler ile defalarca konuşmuştur. Ancak her defasında bu konuşmaların tartışmaya sonlanması ve flört şiddetinin devam etmesi katılımcılarda bu duygulara sebep olmuştur. Bu durumda şiddeti normalleştirmek yaşanan şiddetle ilgili baş edebilme ve ilişkiyi sürdürme kaynakları arasındadır. Katılımcıların birçoğunun özellikle kıskançlık adı altında uygulanan şiddeti sevginin bir göstergesi olarak normalleştirme eğilimindedir. Şiddetin normalleştirilmesinin en fazla kıskançlık konusunda olduğu görülmüştür. Kıskançlığın doğal olduğuna yönelik inanç kıskançlıkla ilişkili davranışları sevginin bir göstergesi olarak normalleştirmektedir.

Katılımcıların neredeyse tamamı bu inanç sebebiyle ilişkinin ilk başlarında flört şiddetine uğradığını fark etmemiştir. Ancak katılımcıların tabiri ile “kısıtlayıcı” davranışların sürmesiyle beraber bir şeylerin yolunda gitmediği görülmüştür. Literatüre bakıldığında flört şiddetini uzun süre fark edememenin aslında travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkili olarak bir duygusal uyuşma belirtisi olduğu ifade edilmektedir. Duygusal uyuşma belirtisi, kadının şiddet olasılığını tespit etme ve buna göre tepki verme yeteneğini engelleyebilir (Messman-Moore ve Long, 2003). Ayrıca flört şiddetinin bir sonucu olarak kişi, psikolojik olarak çoğu zaman içinde bulunduğu durum karşısında kendini güçsüz ve çaresiz hissetmiştir (Cogle ve ark., 2009). Bu duygular motivasyon ve enerjinin düşük olmasına neden olacak ve kadının şiddetin oluşmasına yol açabilecek potansiyel durumları tespit edememesine ve bunlardan kaçınamamasına yol açmaktadır (Cogle vd., 2009). Aynı durumların mevcut araştırmadaki katılımcılarda da olduğu söylenebilir.

BDT kuramı perspektifinde incelendiğinde katılımcıların flört şiddetine uğramakla ilgili aşırı genelleme ve kişiselleştirme bilişsel çarpıtmalarını kullandığı görülmüştür. Katılımcılar flört şiddeti yaşaması nedeniyle yalnızca partnerlerine değil diğer erkeklere karşı da güven kaybı yaşamıştır. Bu noktada yalnızca partnerlerinden yola çıkarak tüm erkekleri aynı varsaymak aşırı genelleme bilişsel çarpıtması olarak değerlendirilebilir. Öte yandan bazı katılımcılar flört şiddetine uğradıkları için kendilerini suçlamakta ve erken fark etmeleri gerektiğini veya partnerlerine haksızlık ettiklerini düşünmektedir. Bu düşüncelerin kişiselleştirme bilişsel çarpıtması içerisinde yer aldığı söylenebilir.

Romantik İlişkiyi Sürdürme Motivasyonlarına Yönelik Bulguların Tartışılması

Araştırmanın diğer bir alt problemi flört şiddetine rağmen ilişkiyi sürdürme motivasyonlarıdır. Bu alt problemde katılımcıların romantik ilişkilerini sürdürme

motivasyonları işlevsel olmayan ilişki inançları ve ilişki bağımlılığı bağlamında incelenmiştir. Katılımcıların işlevsel olmayan ilişki inançları Sprecher ve Metts (1989)'in ilişki inançları sınıflandırması çerçevesinde incelenmiştir. Aynı zamanda araştırmada Epstein ve Eidelson (1981)'in geliştirdiği İlişki İnanç Envanterinde yer alan “anlaşmazlık yaşamak yıkıcı bir şeydir” inancının gözlenmesiyle beraber bu inanca da yer verilmiştir. Katılımcıların flört şiddetine rağmen ilişkiyi sürdürmelerinin önemli bir sebebinin ilişkiyi iyileştirme umudu ve partnerin zamanla değişeceğine olan inanç olduğu görülmüştür. Bu nedenle araştırmanın başında bu inancı incelemek hedeflenmese de katılımcıların bu yöndeki söylemlerinin önemli olduğunun görülmesi üzerine bu düşünceler de bulgulara eklenmiştir.

Sprecher ve Metts (1989)'in ilişki inançları sınıflandırmasında “mükemmel ilişki ideali, aşk bir yol bulur, ilk ve tek aşk, ilk görüşte aşk” olmak üzere toplamda dört inanç vardır. Mükemmel ilişki ideali, kişinin ilişkisinde her şeyin mükemmel olacağına, partnerinin tam da hayallerindeki gibi mükemmel bir partner olacağına, gerçek aşkın mükemmel olacağına ilişkin inançlarını ifade etmektedir (Sprecher ve Metts, 1989). Bu işlevsel olmayan inanç bireylerin romantik ilişki başlamadan önce ve devam ederken hem ilişkiye hem de partnerine yönelik fazla beklentiye girmesine neden olmaktadır. Ancak bireyler bu beklentilerin gerçek hayatta bir karşılığını göremediğinde ilişkiyi sonlandırabilmektedir (Küçükarslan ve Gizir, 2013). Katılımcıların neredeyse tamamının kültürel normlar ve toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkili olarak ilişki içerisinde partnerlerinden belli rollere uymasını bekledikleri görülmüştür. Katılımcıların ideal ilişki tanımlamalarında özellikle toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi doğrudan gözlenmektedir. Bu nedenle katılımcıların ideal ilişki tanımlamalarının kültürel normlardan ve toplumsal cinsiyet

rollerinden bağımsız olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Lelaurain vd. (2022) şiddet deneyimine rağmen çoğu katılımcının ilişkisine dair idealize edilmiş bir inancının olduğu, bu inançların toplumsal cinsiyet rolleri ile bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada romantik ilişkide kadına ve erkeğe atfedilen roller incelendiğinde erkeklerden güçlü, otorite sahibi, koruyucu, baskın, sahiplenici, sorunları çözen olması beklenmektedir. Kadınlara atfedilen roller incelendiğinde romantik ilişki içerisinde kadınların anaç, toparlayıcı ve yapıcı, nazlı olması beklenmektedir. Katılımcıların ideal ilişki tanımlamalarında bu rollerin uyulmasının beklendiği söylenebilir.

Sprecher ve Metts (1989)'in ilişki inançları sınıflandırmasındaki diğer inanç "aşk bir yol bulur" inancıdır. Aşk bir yol bulur inancı, aşkın her türlü şeyi çözeceğine, kişinin romantik ilişkisini her türlü sorun, engel ve farklılığa rağmen yürütebileceğine olan inancıdır (Sprecher ve Metts, 1989). Bu araştırmada işlevsel olmayan bu inancın katılımcılar tarafından desteklenmediği ortaya konulmuştur. Araştırma bulguları bu noktada ilgili literatürle farklılık göstermektedir. İlgili literatür incelendiğinde işlevsel olmayan ilişki inançları ile flört şiddeti arasında pozitif ilişki olduğu ifade edilmektedir (Kaya, 2023; Şenol vd., 2022; Bahadır Yılmaz ve Şahin, 2021; Sánchez-Hernández, 2020; Gündoğdu vd., 2018; Hamamcı ve Güçray, 2015; Kaygusuz, 2013). Ancak araştırmada flört şiddetinin yaşanması nedeniyle işlevsel olmayan bu inancın katılımcıların neredeyse tamamında geçerli olmadığı gözlenmiştir. Özellikle romantik deneyimler, gerçek ilişkilerde idealist beklentilerin nadiren karşılanması nedeniyle romantik inançlarda değişikliğe yol açabilmektedir (Frazier ve Esterly, 1990). Bir ilişkinin ilk zamanlarında, partnerler birbirlerini idealleştirme, hataları erdeme dönüştürme ve partnerlerine, partnerlerinin kendisi hakkında düşündüğünden daha olumlu bakma eğilimindedirler

(Knee, 1998). Ancak ilişki devam ettikçe bunlarda azalma olduğu görülmektedir. Bu noktada literatürle uyumlu olarak ilişkinin süresi önem taşımaktadır. Katılımcılar ilişkinin başlarında böyle düşündüklerini ancak özellikle flört şiddetinin yoğunluğunun artmasıyla beraber yalnızca aşkın tek başına hiçbir anlam ifade etmediğini düşünmektedir. İşlevsel olmayan ilişki inançları ilişki doyumunu azaltmakta (Bradbury ve Fincham, 1988; Kurdek, 1991; Larson ve Holman, 1994; Sabatelli, 1988) ve kişinin romantik idealleri sürdürmesinin mümkün olmadığını fark etmeleriyle beraber hayal kırıklığı ve tahammülsüzlük yaşamalarına neden olmaktadır (Segrin ve Nabi, 2002; Adamczyk vd., 2015). Bu nedenle bu inancın desteklenmemesinin katılımcıların flört şiddetine uğramasıyla ilişkisi olduğu söylenebilir. Katılımcılar ilişkinin başında ilişki ideallerinin olması ancak ilişki devam ettikçe bunların karşılanmadığını görmesi sonucunda literatür ile uyumlu olarak hayal kırıklığı bildirmiştir. Bu hayal kırıklığı neticesinde artık aşkın her şeyi çözeceğine ve muhakkak bir yol bulacağına inanmamaları beklendiktir. Buradan hareketle flört şiddetine uğramanın ve ilişki süresinin aşk bir yol bulur işlevsel olmayan inancını zayıflattığı söylenebilir.

Sınıflandırmada yer alan diğer inanç “ilk ve tek aşk” inancıdır. İlk ve tek aşk inancı, kişi için yalnızca bir tane gerçek aşkın olacağına ve bu aşkın da sonsuza kadar süreceğine olan inançtır (Sprecher ve Metts, 1989). Bu inancın “ruh eşi” kavramıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu araştırmada bu inanç katılımcıların neredeyse tamamının desteklediği ve inandıkları bir inançtır. Ancak mevcut partnerlerinin ruh eşleri olup olmadığı konusunda farklı görüşler ifade etmişlerdir. Katılımcıların birçoğu için mevcut partnerleri aslında onların ruh eşleri değildir. Burada bir çelişki yaşandığı görülmüştür. Bu çelişkinin kaynağının ise flört şiddeti olduğu düşünülmektedir. Flört şiddeti

yaşamak katılımcıların partnerlerine karşı hayal kırıklığı yaşamasına neden olmuştur. Öte yandan kişinin partnerinin 'tek' olduğuna ve sevginin her türlü engeli aşabileceğine inanması, zor zamanlarda daha derin ve daha tatmin edici bir ilişki geliştirmek için ısrar etme olasılığını artırabilmektedir. Bu nedenle kişi zararlı bir ilişkide daha uzun süre kalmayı da isteyebilir (Standley, 2022). Katılımcıların flört şiddeti yaşamasına rağmen ilişkiyi sürdürmelerinin bir nedeninin de bu olduğu düşünülebilir.

Ruh eşinin var olduğuna olan inanç ilişkideki sorunlarla başa çıkma mekanizmasını olumsuz etkilemektedir (Hall, 2006). Bunun sebepleri incelendiğinde ruh eşinin varlığına inanmanın partnerler arasında mükemmel bir uyum olması gerektiği anlamına geldiği görülmüştür. Bu mükemmel uyumun varlığına olan inanç nedeniyle bireyler ilişkide anlaşmazlık yaşamaları durumunda hayal kırıklığı yaşayabilmektedir (Franiuk vd., 2002). Öte yandan tek bir gerçek aşkın varlığına inanmak partnerlerin kıskançlığını bağlılığın ve tutkunun bir işareti olarak yorumlanmasına neden olmaktadır (Ben-Ze'ev, 2010). Katılımcıların birçoğu ilişkinin ilk zamanlarında partnerinin kıskanç davranışlarını normal karşılamıştır. Ancak ilişki ilerledikçe ve kıskanç davranışların artmasıyla beraber bu davranışların normal olmadığına ve durdurulması gerektiğine karar vermişlerdir. Ancak bazı katılımcılar ilişki ilerlese de partnerinin kıskanç davranışlarının sevgiyle ve ruh eşi olmalarıyla ilişkili olduğunu düşünmektedir “Ya aslında bu benim için bir şiddet değil. Beni sevdiği için öyle yaptığını düşündüm. Birazcık ben bunu sevgilimi bildiğim için bu sahiplenme gibi geliyor bana.” K10

Sprecher ve Metts (1989)'in sınıflandırmasındaki son işlevsel olmayan inanç “ilk görüşte aşk vardır” inancıdır. Bu inanç kişinin gerçek aşkını bulduğunda bunu tanışır tanışmaz hissedeceğine, anlayacağına olan inancı ifade etmektedir (Sprecher ve Metts,

1989). Katılımcıların neredeyse tamamı ilk ve tek aşk inancını desteklemesinin aksine ilk görüşte aşk vardır inancına katılmamıştır. Katılımcılar aşk veya sevginin birbirini tanıdıkça geliştiğini düşünmektedir. Ancak bazı katılımcılar bu inanca katılmasalar da partnerlerini ilk gördüklerinde böyle hissettiklerini belirtmiştir. Burada bir çelişki yaşandığı görülmüştür. Katılımcıların düşünceleri ve eylemlerinin örtüşmediği düşünülebilir. Swidler (2002) pek çok insanın aslında aşka dair çelişkili görüşler arasında bocaladığını, daha pragmatik görüşlerden daha idealist görüşlere doğru gidip geldiğini, ancak işlevsel olmayan ilişki inançlarının etkisinden nadiren tamamen kaçabildiğini belirtmektedir. Mevcut araştırmadaki katılımcıların da bazı yerlerde çelişkili ifadeler kullandığı görülmüştür. Bu çelişkilerin yaşanmasındaki sebepler incelendiğinde ruh eşinin varlığına olan inancın etkisinin olduğu düşünülmektedir. Bu yanıtı veren katılımcıların partnerlerinin ilk görüşte doğru kişi olmasını istedikleri ve bu şekilde varsaydıkları söylenebilir.

Katılımcıların flört şiddetine uğramalarına rağmen ilişkiyi sürdürme nedenleri arasında ilişkiyi iyileştirme umudunun ve partnerin zamanla değişeceği inancının önemli bir motivasyon kaynağı olduğu görülmüştür. Katılımcıların neredeyse tamamı zamanla partnerin değişeceğine ve ilişkilerinin iyileşeceğine inanmaktadır. Diğer bir ifadeyle katılımcıların neredeyse tamamı belli koşullar sağlanırsa güven bağının tamamen kurulacağını ve dolayısıyla partnerlerinin kontrol edici ve kısıtlayıcı davranışlarının son bulacağını inanmaktadır. Benzer şekilde Pugh vd. (2021)'nin Çin ve Amerikalı kadın üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada kadınların neden istismarcı bir ilişkiyi sürdürdüklerini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarında hem Çinli hem de Amerikalı kadınların öğrenilmiş çaresizlik ve ilişkinin düzeleceğine ilişkin inançları nedeniyle istismarcı ilişkiye devam ettiği bulunmuştur. Amerikalı öğrencilerin ilişkinin ve partnerin

düzeleceğine dair inancı, partnerin alkol ya da finansal stres nedeniyle şiddet uyguladığı ve bunun zamanla geçeceğine inancı daha fazladır. Mevcut araştırmada kadınlar partnerin değişmesinin sebeplerinden birinin de kendi davranışlarını düzeltmek olabileceğini düşünmektedir. Örneğin daha az sorun çıkarırsa, onun isteklerini daha fazla yerine getirirse flört şiddetinin son bulacağını düşünen katılımcılar vardır. Bu durumun şiddetle başa çıkabilmek adına bir strateji olduğu düşünülebilir. Lelaurain vd. (2022)'nin ortaya koyduğu çalışmada flört şiddetine uğrayan ancak bir yandan ilişkisini de sürdürmek isteyen bireylerin bu tarz şiddetle baş etme stratejileri geliştirdiği ifade edilmiştir.

Araştırmada son olarak Epstein ve Eidelson (1981)'in geliştirdiği İlişki İnanç Envanterinde yer alan “anlaşmazlık yaşamak yıkıcı bir şeydir” inancı incelenmiştir. Anlaşmazlık yaşamak yıkıcıdır inancı, ilişkide yaşanan bir anlaşmazlık veya çatışma durumunda bu durumun ilişki için yıkıcı etkilerinin olduğuna ve ilişkiye geri döndürülemez biçimde zarar verdiğine inanmayı ifade etmektedir. Katılımcıların neredeyse tamamı bu inanca katılmaktadır. Bu nedenle tartışma çıkmaması için belli durumlarda zamanla flört şiddetine karşı sessiz kaldıkları görülmüştür. Anlaşmazlığın yıkıcı olduğu inancı ilişki işleyişine zarar veren (Eidelson ve Epstein, 1982) ve ilişki doyumunu azaltan bir inançtır (Zagefka ve Bahul, 2021; Cramer, 2004). Anlaşmazlık yaşama ihtimalinde bu inanca sahip olan kişi kendi haklarını savunmak (hakim olmak) veya tehlikeyi önlemek (kaçınmak) arasında kalmaktadır (Aušraitė ve Žardeckaitė-Matulaitienė, 2019). Mevcut araştırmada da literatürle uyumlu olarak katılımcılar aynı durumu yaşamaktadır. Örneğin K1 bu durumu “Yani örneğin ben bir şeyi istemiyorum ama ona istediğimi söylüyorum çünkü karşıdan fazla tepki alacağımı ya da beni psikolojik olarak olumsuz etkileyeceğini düşündüğüm için o an tartışma yaşamamak için böyle yapıyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde yaş arttıkça işlevsel olmayan ilişki inançlarının azaldığı ifade edilmiştir (Kurt ve Gündüz, 2020). Mevcut araştırmada da literatürle uyumlu şekilde yaşı daha büyük olan katılımcıların işlevsel olmayan ilişki inançlarını daha az desteklediği görülmüştür. Yapılan araştırmada genel olarak işlevsel olmayan inançların flört şiddetine rağmen ilişkiyi sürdürmek için önemli bir neden olduğu, işlevsel olmayan ilişki inançlarının yaşla birlikte ve ilişki süresinin artmasıyla beraber azaldığı, işlevsel olmayan ilişki inançlarını desteklemenin flört şiddetini normalleştirmekte ve bu nedenle partnerin bu davranışlarını kabul etmekte rolü olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmanın son alt problemi katılımcıların görüş ve değerlendirmelerinin ilişki bağımlılığı bağlamında değerlendirilmesidir. Araştırmada katılımcıların neredeyse tamamının literatürde önerilen ilişki bağımlılığı kriterlerini taşıdığı görülmüştür. Literatürde ilişki bağımlılığı üzerine ortak bir tanımlama yapılmasa da bazı tanı kriterleri önerilmiştir (Peele ve Brodsky, 1975; Griffiths, 2005; Earp vd., 2017; Redcay ve Simonetti 2018). Mevcut araştırmada Redcay ve Simonetti (2018)'nin sınıflandırması kullanılmıştır. İlişki bağımlılığını davranışsal bir bağımlılık olarak ele alan Redcay ve Simonetti (2018)'nin ilişki bağımlılığı sınıflandırması dört boyuttan ve on kriterden oluşmaktadır.

Redcay ve Simonetti (2018)'nin ilişki bağımlılığı kriterlerinden ilki bozulmuş kontrol boyutudur. Bu boyut durma isteği, durduramama, sıklık ve yoğunluk olmak üzere dört kriterden oluşmaktadır. Durma isteği, bireyin partneriyle ilişkisini bitirmek, azaltmak ya da ilişkiyi sonlandırmak istemesi durumunda ortaya çıkan durumdur (Redcay ve Simonetti, 2018). Durduramama, teması kontrol etme, azaltma veya durdurma konusundaki başarısız çabaları ifade etmektedir. Mevcut araştırmada da bazı katılımcılar yaşadıkları

flört şiddeti nedeniyle ilişkisini sonlandırmak istese de partnerlerine duydukları yoğun bağ nedeniyle bunu gerçekleştirememektedir.

Sıklık, kişinin dikkatini sürekli olarak karşısındaki kişiye yöneltmesiyle ortaya çıkmaktadır. İlişki bağımlılığı durumunda kişi partneri arzulamakta, onun hakkında endişelenmekte veya onunla meşgul olmakta, çoğu zaman ilişki sona ermiş olsa bile o kişiyle bir gelecek hayal etmektedir (Redcay ve Simonetti, 2018). Genellikle hem ilgiler hem de hobiler giderek terk edilir ve varoluşun odağı partner haline gelir (Perrotta, 2020). Mevcut araştırmada da katılımcıların birçoğu için partnerinden kısa bir süre de olsa haber alamamak çok fazla endişelenmelerine neden olmaktadır. Aynı zamanda katılımcıların neredeyse tamamı partnerleriyle zaman geçirmeyi tek başlarına veya arkadaşlarıyla geçirdikleri zamana tercih etmektedir.

Yoğunluk, kişinin partneriyle sürekli temas halinde olma yönünde aşırı arzuları ve dürtüleri olduğunda ortaya çıkmaktadır (Redcay ve Simonetti, 2018). Mevcut araştırmada da sınıflamaya uygun olarak katılımcıların bazıları partnerine yoğun bir ilgi göstermekte ve partnerinden de benzer şekilde bir ilgi beklemektedir. Yoğun ilgi gösterdiğini söyleyen katılımcılar için beklendik bir şekilde partnerlerinin gösterdiği ilgi düzeyi yeterli gelmemektedir. Ancak bu araştırmada katılımcıların birçoğunun partnere yoğun ilgi göstermediği ve gösterilmesinin de uygun görülmediği ortaya konulmuştur. Bu noktada bazı katılımcılar için yoğunluk kriteri geçerli iken birçok katılımcı için yoğunluk kriterinin geçerli olmadığı görülmüştür. Bu durumun sebepleri incelendiğinde yoğunluk kriterini karşılamayan katılımcıların bazılarının uzak mesafe ilişkisi yaşadığı bazılarının ise yaşının diğerlerine göre küçük olduğu görülmüştür. Uzak mesafe ilişkisi yaşayan katılımcılar için günlük hayatlarını tek başına veya yakınları ile geçirmek alıştıkları bir durumdur.

Dolayısıyla mevcut imkanların uygun olmaması nedeniyle zaten partnerleri ile mecburen yan yana zaman geçirememektedir. Öte yandan yoğunluk kriterini karşılayan bir katılımcı ise uzak mesafe ilişkisi yaşamasına rağmen partneriyle telefonda görüşmeyi arkadaşlarıyla vakit geçireceği veya tek başına vakit geçireceği zamanlara tercih etmektedir. Bu noktada kişilik özelliklerinin de yoğunluk kriterini karşılamada etkili olduğu söylenebilir. Yoğunluk kriterini karşılayan katılımcıların karşılamayan katılımcılara göre yaşlarının küçük olduğu görülmüştür. Benzer şekilde genel itibari ile ilişki bağımlılığı yaşı daha küçük bireylerle ilişkilendirilmiştir. Diğer bir deyişle yaş azaldıkça ilişki bağımlılığı yaşanma durumu artmaktadır (Giacobbe, 2024). Bireyler terk edilme veya ilişkinin herhangi bir nedenden ötürü sonlanmasından korkmaları nedeniyle ilişkiyi istikrarlı ve kalıcı kılmak umuduyla, aşırı fedakârlık eğiliminde olmakta ve ilişkide yaşanan ve rahatsızlık duymasına neden olan birçok durumu daha fazla tolere etmektedir (Perrotta, 2020). Mevcut araştırmada da ilişkinin sonlanması veya terk edilme korkusuyla ilişkili olan bozulmuş kontrol boyutunun kriterlerinden olan durduramama kriterinin kişinin fedakarlık eğilimini ve toleransını arttırdığı görülmüştür.

Redcay ve Simonetti (2018)'nin sınıflandırmasında ikinci boyut yaşam bozukluğu boyutudur. Bu boyutta içsel sorunlar, dışsal sorunlar, aşırı güven duyma veya geri çekilme ve uyumsuz davranış olmak üzere dört kriter vardır. İçsel ve dışsal sorunlar, partnere duyulan arzunun bireyin yaşamının tüm yönlerine (okul, iş, aile yaşamı vb.) müdahale etmesi ve tehlikeye atması durumunda ortaya çıkmaktadır. Kişi tekrarlayan veya ısrarcı duygusal, psikolojik, sosyal, kişilerarası, ailevi, finansal, istihdamla ilgili veya ilişkinin neden olduğu veya daha da kötüleştiği diğer sorunlara rağmen ilişkiyi sürdürmektedir. Ayrıca birey kendi duygu ve duygularını kontrol etmekte zorlanır (Redcay

ve Simonetti, 2018). Mevcut araştırmada da sınıflamaya uygun bir şekilde bazı katılımcılar için partneri ve romantik ilişkisi kendileri için önemli olan aile, iş, kariyer, okul gibi durumların önüne geçmektedir.

Aşırı güven duyma veya geri çekilme kriteri, kişi için önemli olan diğer insanların ilişkisi hakkındaki yorum, tavsiye, önerilerini partnere duyulan yoğun bağ nedeniyle dikkate alınmadığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Öte yandan diğerlerinin yorum, öneri ve tavsiyelerini çok fazla dikkat etmek durumunda da ortaya çıkmaktadır. Bu kriteri karşılayan bireyler ailesi veya arkadaşlarıyla normal temasını azaltabilir veya durdurabilir ve hobilere ve diğer faaliyetlere olan ilgisini kaybedebilir (Redcay ve Simonetti, 2018). Katılımcıların tamamı uğradıkları flört şiddetini arkadaşları ile paylaşmıştır. Ancak bu katılımcıların birçoğu partnerine duyduğu yoğun bağ nedeniyle arkadaşlarının görüş, öneri ve tavsiyelerini bazen doğru olduğunu bilseler dahi dikkate almamıştır. Aynı zamanda yoğunluk kriterini karşılayan katılımcıların bu kriteri de karşıladığı ve birçok şeyi yalnızca partneriyle yapmak istediği, kendi başlarına bir hobiyle uğraşmak istemedikleri, kendi başlarına yaptıkları hobilere zevk almadıkları görülmüştür.

Sınıflandırmada yer alan üçüncü boyut partnerin davranışını göz ardı etmektir. Bu boyutta partnerin sağlıksız davranışına rağmen ilişkinin devam etmesi kriteri yer almaktadır. Partnerin sağlıksız davranışına rağmen ilişkinin devam etmesi kriteri, partnerin tekrarlayan, sürekli sağlıksız veya yıkıcı davranışlarına rağmen bireyin partneriyle teması sürdürmesi durumunda ortaya çıkmaktadır. Bu eylemler duygusal, sözlü ve fiziksel istismarı, manipülasyonu ve kıskançlığı içerebilir (Redcay ve Simonetti, 2018). Mevcut araştırmada bazı katılımcıların partnerleri ne yaparsa yapsın ondan vazgeçememektedir. Katılımcıların özellikle flört şiddetine uğradığı göz önüne alındığında aslında birçok

katılımcı yaşadığı şeyin yıkıcı etkilerinin farkındadır ve bunları yaşarken çoğu zaman zorlanmaktadır. Ancak ilişki bağımlılığı olan bireyler genel olarak partnerlerinin yaşamlarında neden olduğu yıkıcı etkilerin farkında olsalar da ancak madde bağımlılığında olduğu gibi ilişkiden uzak duramazlar (Fisher vd., 2016).

Sınıflandırmanın son boyutunu duygu düzensizliği boyutu oluşturmaktadır. Bu boyutta olumsuz duyguları önlemek/azaltmak için tekrarlama kriteri yer almaktadır. Olumsuz duyguları önlemek/azaltmak için tekrarlama kriteri, bireyin kendini güvensiz, yalnız, depresif, kaygılı, sorunlu, suçlu ya da başka herhangi bir olumsuz psikolojik durumda hissetmesi durumunda diğer kişiyle tekrar iletişime geçmeye başlamasıyla ortaya çıkmaktadır (Redcay ve Simonetti, 2018). Kişinin diğer kişiyle teması durdurmaya veya azaltmaya çalıştığı ancak başarısız olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır (Redcay ve Simonetti, 2018). Bir ilişki sona erdiğinde, âşık olan kişilerde uyuşturucu bağımlılarının yoksunluk sendromunda görülenlere benzer (depresyon, anksiyete, uykusuzluk veya aşırı uyku, sinirlilik, iştahsızlık veya aşırı içki içme gibi...) yoksunluk belirtileri görülmektedir (Perrotta, 2020). Bireyler ilişkinin ilk sonlandığı zamanlarda bir rahatlama ve özgürleşme duygusu hissetmektedir. Ancak kısa zaman sonra bu duygular yerini üzüntü ve çaresizliğe bırakmaktadır ve çoğu zaman depresif belirtilere, depresyona yol açmaktadır. Orsolinia vd. (2022)'nin 17 katılımcı ile yürüttüğü araştırma bulguları mevcut araştırmadaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmada da 17 katılımcıya göre partnerin yokluğunda çoğu depresif çağrışımlar içeren bir dizi olumsuz duygu eşlik etmektedir (Orsolinia vd., 2022). Mevcut araştırmada katılımcılardan bazıları uğradıkları flört şiddeti nedeniyle partneriyle kısa bir süre ayrılık yaşamıştır. Mevcut araştırmada da literatürle uyumlu bir şekilde partneriyle ayrılık yaşayan katılımcıların başlangıçta kendini özgür ve

rahatlamış hissettiği ancak kısa bir zamandan sonra depresif belirtiler gösterdiği ve partnerin yokluğuna dayanamadığı ortaya koymuştur.

BDT perspektifinde incelendiğinde ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan inançların birbiri ile bağlantılı olduğu ifade edilmektedir. Özellikle bilişsel yaklaşımlar ilişki bağımlılığında yer alan psikopatolojik özelliklerin, otomatik düşüncelerin ve bilişsel çarpıtmaların (genelleme, felaketleştirme gibi) ilişki bağımlılığının devam etmesindeki potansiyel rolüne işaret etmektedir (Sanches ve John, 2019). İlişki bağımlılığı incelendiğinde, ilişki bağımlısı olan kişilerin “ben onsuz yapamam”, “onsuz yaşayamam”, “onsuz karar veremem”, “kesinlikle onun benimle olması lazım” gibi felaketleştirmeyi kapsayan düşünce ve inançlara sahip oldukları görülmektedir (Şahnaoğlu, 2021). Aynı şekilde ilişki bağımlılığı ile işlevsel olmayan ilişki inançlarının bağlantılı olduğunu gösteren birçok araştırma mevcuttur (Miller, 1987; Sussman, 2010; Sanches ve John, 2019; Şahanoğlu, 2021; Galioğlu Boğa, 2023). Yapılan araştırmalar işlevsel olmayan ilişki inançlarının ilişki bağımlılığını sürdürülmesinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. İlişki bağımlılığı özellikle partneri ve ilişkiyi idealize etme ile ilişkilidir (Sussman, 2010). Diğer bir deyişle kişinin partnerini ve ilişkisini mükemmel görme eğiliminde olması nedeniyle ilişkinin bitmesinden veya terk edilmekten çok fazla korktuğu görülmüştür. Benzer şekilde mevcut araştırmada da katılımcıların ilişki bağımlılığı durumlarının işlevsel olmayan ilişki inançları ile bağlantılı olduğu ve işlevsel olmayan ilişki inançlarının ilişki bağımlılığını artırdığı bulunmuştur.

İlişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan inançlar ile flört şiddetine uğrama arasında olumlu yönde bağlantı vardır. Flört şiddetine uğramaya eğilimli belirli bir kişilik modeli olmasa da (Esbec ve Echeburúa, 2010; Pereira ve diğerleri, 2020), flört şiddetine uğrayan

bazı kişilerin flört şiddeti uygulayan partnere bağımlılık döngüsünde sıkışıp kalmaya karşı psikolojik olarak daha savunmasız olduğu görülmüştür. Bağımlı kişilerin partnerlerine karşı hissettiği aşırı ihtiyaç ve ilişkinin bozulmasına ilişkin artan korku, bu kişilerin flört şiddeti vakalarına karışma olasılığının daha yüksek olduğunu açıklamaktadır (Aiquipa, 2015). Amor vd. (2022)'nin yaptığı çalışmada flört şiddetine uğrayan kadınların, ilişki bağımlılığının tüm boyutlarında flört şiddetine uğramamış kadınlara göre çok daha yüksek puanlar aldıkları ortaya konulmuştur. Aynı zamanda ilişki bağımlılığı olan bireyler flört şiddetini normalleştirme eğilimindedir. Flört şiddetine uğramış kadın grubunda ilişki bağımlılığı ile klinik ve kişilik değişkenleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, ilişki bağımlılığı ile depresyon (pozitif ilişki) ve benlik saygısı (ters ilişki) arasında istatistiksel olarak orta büyüklükte ilişkiler bulunmuştur (Amor vd., 2022). Benzer şekilde, istismara uğramış 126 kadından oluşan bir grupta ilişki bağımlılığı ile depresif belirtiler arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (Castillo, 2017) ve flört şiddetine uğrayan ergenlerde daha düşük benlik saygısı ve daha fazla ilişki bağımlılığı arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (Moral vd, 2017). Tüm bu sonuçlar ilişki bağımlılığı ile flört şiddeti arasında bağlantı olduğunu göstermektedir. Mevcut araştırmada da katılımcıların kıskançlığı sevgiye yorma, ilişkilerde bunların yaşanmasını normal karşılama gibi şiddeti normalleştirme eğiliminde oldukları görülmüştür. Dolayısıyla hem ilişki bağımlılığının hem de işlevsel olmayan inançların flört şiddetine uğrama riskini artırdığı söylenebilir.

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada beliren yetişkinlik döneminde ailesinden gizli romantik ilişkisi olan kadınların flört şiddetine uğramasına rağmen ilişkiyi sürdürme motivasyonları BDT kuramı çerçevesinde ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan ilişki inançları bağlamında incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla 18-25 yaş arasında en az 6 aydır ailesinden gizli romantik ilişkisi olan (flört, sevgili) ve flört şiddetine uğrayan 11 gönüllü kadın katılımcı ile görüşülmüştür. Bu bölümde görüşmeler neticesinde nitel analiz yöntemlerinden olan betimsel analiz ile elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve sonuçların yorumlanmasına yer verilmiştir.

Sonuçlar

- Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde katılımcıların özellikle babalarından veya evdeki erkek aile üyelerinden ilişkilerini gizledikleri görülmüştür. Katılımcılar ailelerinin verecekleri tepkilerden korktukları, aileleri öğrenirse ilişkilerinin nişanlılık veya evlilik yönünde ciddileşmesinden korktukları, toplumsal cinsiyet normları ve geleneksel normlar nedeniyle yargılanmaktan korktukları, aile öğrendikten sonra partneri ile yolları ayırmanın daha zor olacağını düşündükleri, ailenin kısıtlayıcı davranışlarına (dışarı çıkarken hesap vermek, partneri ile gideceği yerlere izin almak, eve giriş saatlerinin kısaltılması) maruz kalacaklarını düşündükleri için romantik ilişkilerini gizlemektedir. Ailesinin yaşamındaki tüm olumsuzlukların partnerinden kaynaklanacağını düşüneceklerini söyleyen katılımcılar da vardır. Örneğin üniversite sınavından yeterli puan alamazsa ailesinin bunu partnerle zaman geçirdiği için iyi hazırlanamadığıyla ilişkilendirmesi gibi... Katılımcıların

tamamı için romantik ilişkisini aileden gizlemek duygusal yükü beraberinde getirmektedir. Yalan söylemenin, bir şeyleri gizlemenin veya gizli yapmanın kendilerini kötü hissettirdiğini belirtmişlerdir.

- Katılımcıların neredeyse tamamı ailesinin veya çevresinin ilişkisini öğrenmesi ihtimalinde aşırı genellemeleri ve felaketleştirmeleri vardır. Katılımcıların neredeyse tamamı ilişkisinin öğrenilmesi durumunda kısıtlayıcı ve kontrol edici davranışlara maruz kalacaklarını düşünmektedir. Ayrıca bazı katılımcılar ilişkiyi gizlemek zorunda olanların kadınlar olduğunu ve erkeklerin böyle sorunlar yaşamadığını düşünmektedir. Bu nedenle bu durumun oluşturduğu duygusal yükü hiçbir erkeğin anlayacak olması ile ilgili aşırı genellemeleri olan katılımcılar vardır.
- Katılımcıların neredeyse tamamı için ilişkilerinin öğrenilmesi tüm aile üyelerinin huzurunu kaçırarak ve aile dinamiğini sarsacak bir durumdur. Özellikle babalarının öğrenmesinin diğer aile üyelerini de sorumluluk altında bırakacağını ve onların da zor durumda kalacağını düşündükleri için kişiselleştirme yaptıkları görülmüştür.
- Katılımcıların geleceği okuma bilişsel çarpıtması yaptığı görülmüştür. Katılımcıların neredeyse tamamı ilişkisinin öğrenilmesi durumunda özellikle babaları ile ilişkisinin zedeleneceğini, işlerin ciddiye bineceğini, daha fazla kontrol edilip kısıtlanacağını düşünmektedir. Görüldüğü üzere felaketleştirme, aşırı genelleme, kişiselleştirme ve geleceği okuma bilişsel çarpıtmalarını kesin bir şekilde birbirinden ayırmak mümkün değildir. Katılımcıların neredeyse tamamında bu bilişsel çarpıtmaların hepsi mevcuttur.

- Katılımcıların neredeyse tamamı romantik ilişkisini gizlemenin ilişkiye olumsuz yansıdığını düşünmektedir. İlişkiyi gizlemek partneriyle arasındaki rahat iletişimi bozan, beraber geçirdikleri zamanın kalitesini bozan bir durumdur. Partnerler diledikleri zaman konuşamamaktadır ve dışarıda gizlice buluştuklarında kısıtlı yer ve zamanda vakit geçirmektedir. Dolayısıyla bu durum zaman zaman iletişimlerinde gerilmeler yaşamalarına neden olmaktadır.
- Romantik ilişkinin aileden ve çevreden gizlenmesi katılımcılar için yardım alabilecekleri kişileri sınırlamaktadır. Katılımcıların tamamı flört şiddetine uğradıkları zaman arkadaşlarından destek almıştır. Bazıları annesinden, ablasından ve halasından destek almıştır. Aynı zamanda bir katılımcı evine belge gönderilme ihtimalinden dolayı resmi kurum ve kuruluşlardan destek almaya korkmaktadır. Katılımcılardan biri partnerinden ayrıldığı kısa dönemde ruh sağlığı hizmetine ihtiyaç duysa da ailesine durumu açıklayamayacağı için yardım almaktan vazgeçmiştir.
- Katılımcıların neredeyse tamamı kıskançlık sebebiyle psikolojik ve dijital şiddete uğramaktadır. Psikolojik şiddete uğrayan katılımcılar aynı zamanda manipülasyona ve kontrol edici davranışlara uğramaktadır. Katılımcıların neredeyse tamamı partnerlerinin kıskançlığı nedeniyle sosyal çevrelerini kısıtlamakta, sosyal medya hesaplarında paylaşımlarına ve arkadaşlarına dikkat etmektedir. Katılımcılar partnerleriyle devamlı kiminle konuştuğu, dışarıya çıkma saatlerinin uygunluğu, sosyal medyada kiminle arkadaş olduğu ve ne paylaştığı, ne giydiği, yakın erkek arkadaşının varlığı hakkında sorun yaşamaktadır.

- Yalnızca bir katılımcı bir kez fiziksel şiddete uğramıştır. Partnerinden ayrılmak istediği dönemde hem partneri tarafından ısrarlı takibe hem de partnerinin yakın erkek arkadaşı tarafından fiziksel şiddete uğramıştır. Katılımcı bu nedenle partneriyle yeniden ilişkiye başlasa da fiziksel şiddete uğrama ve hatta öldürölme ihtimali halen devam etmektedir.
- Katılımcılardan yalnızca üçü sözel şiddete uğramaktadır. Bu üç katılımcı kendi değer yargılarıyla ilgili sözel şiddete uğramaktadır ve tehdit, küfür, argo kelimeler, aşağılayıcı konuşmalar gibi durumlara maruz kalmaktadır.
- Bu araştırmada katılımcıların hiçbirisi cinsel şiddete uğramamıştır. Bu nedenle araştırmada cinsel flört şiddeti boyutu hakkında bulgulara yer verilmemiştir.
- Katılımcılardan yalnızca ikisi ısrarlı takip flört şiddetine uğramıştır. Bu katılımcılardan biri ısrarlı takip sürecinde akran zorbalığına, iftiraya, fiziksel ve sözel şiddete maruz kalmış ve ölümle tehdit edilmiştir. Bu nedenle partnerine romantik anlamda hiçbir şey hissetmemesine rağmen geri dönmek zorunda kalmıştır. Diğer katılımcı ise partnerinin sürekli onu takip etmesi ve bulunduğu ortamlara gelmesiyle ısrarlı takip yaşamıştır. Bu katılımcı ise partneriyle romantik anlamda duygusal bağının sürmesi ve ona bir şans daha vermek istemesi nedeniyle partnerine geri dönmüştür. Görüldüğü üzere ısrarlı takip flört şiddeti her iki katılımcı için ilişkiyi sürdürmeye karar vermekle sonuçlanmıştır.
- Katılımcıların tamamı ilişkinin ilk başlarında flört şiddetine uğradıklarını fark etmemiştir. İlişkinin başlamasından en az 3 ay sonra flört şiddetine uğradıklarını fark etmişlerdir. Ancak kıskançlık ile ilgili psikolojik, dijital ve sosyal anlamdaki şiddet türlerini yine de şiddete uğramak şeklinde düşünmemişlerdir. Partnerlerinin

onları sevdiği ve dolayısıyla kıskandığı şeklinde yorumlamışlardır. Partnerlerinin kıskançlık adı altındaki davranışları rahatsız edici bir boyuta ulaştığında bir şeylerin yanlış ilerlediğini fark etmişlerdir. Katılımcıların tamamının bu durumu paylaştığı yakın arkadaşları bu durumun yanlış olduğunu katılımcılara iletse de katılımcıların bunu anlamlandırması zaman almıştır. Katılımcıların tamamı flört şiddeti durumunu fark ettikten sonra partnerleri ile bu konu hakkında konuşmayı ve bir uzlaşıya varmaya çalışmayı tercih etmiştir. Ancak bunun işe yaramadığını gördüklerinde çoğu katılımcı tartışma çıkmasın diye flört şiddetine uğradıkları anda susmayı tercih etmiş ve sonrasında sakın bir zaman oluştuğunda konuşmayı tercih etmiştir.

- Katılımcılardan bazıları ilişkisini ailesinden gizlemesi ve flört şiddetine uğraması ile ilgili bağlantı kurmuştur. Katılımcıların birçoğu bu ikisi arasında bir bağlantı olmadığını düşünmektedir. Bu ikisi arasında bağlantı kuran katılımcılar ilişkilerini ailelerinden gizledikleri için partnerlerine daha fazla bağlandıklarını ve dolayısıyla flört şiddetine karşı daha toleranslı davrandıklarını ifade etmiştir. Aynı zamanda bu katılımcılar partnerlerinin, ailesinden destek alamayacağını bildikleri için flört şiddeti uyguladığını ifade etmiştir. Özellikle kıskançlık adı altında yapılan flört şiddetine uğrayan katılımcılar bu ikisi arasında bağlantı kurmamıştır. Çünkü onlar için flört şiddetinin tek sebebi partnerlerinin kendilerine olan sevgisidir. Bu sevgi nedeniyle partnerlerinin onları kıskandığını düşünmektedirler.
- Katılımcıların neredeyse tamamı flört şiddetine ilişkin üzüntü, öfke, hayal kırıklığı, ihanet, iğrenme, özgüven düşüklüğü, güven kaybı, korku, suçluluk, yalnızlık, bunalmışlık, tahammülsüzlük ve utanç hissetmektedir. Bunlar arasında hissedilen

en baskın duygu öfke, bunalmışlık ve tahammülsüzlüktür. Katılımcılar partnerlerinin bu davranışına artık katlanmakta zorluk çektiklerini belirtmiştir. Yalnızca bir katılımcının baskın duygusu korku ve yalnızlıktır. Bu katılımcı fiziksel şiddete uğrama ve öldürülme korkusuyla yaşamaktadır. Ve yardım alabileceği hiçbir kaynak bulunmamaktadır. Bu nedenle aynı zamanda büyük bir yalnızlık duygusu hissetmektedir.

- Katılımcıların ilişkiyi sürdürme konusunda işlevsel olmayan inançlarına bakıldığında felaketleştirme, aşırı genelleme, şiddeti normalleştirme, kişiselleştirme gözlenmiştir. Katılımcıların tamamı ilişkilerini ailesinin öğrenmesine ilişkin felaketleştirmelerde bulunmuştur.
- Katılımcıların neredeyse tamamı partnerlerinden yola çıkarak tüm erkeklere olan güvenlerini kaybetmiştir. Onları çok seven partnerleri bile böyle davranıyorsa başka bir erkeğin neler yapabileceğini hayal edemediklerini veya seven erkeklerin hepsinin böyle seveceğini düşünmektedirler. Bu nedenle başka birine güvenmek ve yeni bir ilişkiye başlamak onlar için neredeyse imkansızdır.
- Katılımcıların birçoğunun flört şiddetine rağmen ilişkiyi sürdürmelerinin önemli sebeplerinden birinin de şiddeti normalleştirmek olduğu görülmüştür. Özellikle kıskançlığın sevgi göstergesi olduğu ve “seven kıskanır” düşüncesi şiddeti normalleştirmektedir. Birçok katılımcının bu düşüncede olduğu görülmüştür. Şiddeti normalleştirmenin sebeplerinin aşk/sevginin kıskançlığı beraberinde getirdiği düşüncesi, anne babanın ilişkisinde yaşanan psikolojik şiddetin gözlemlenmesi ve benimsenmesi olduğu söylenebilir. Öte yandan bazı katılımcılar flört şiddetinin hiçbir sebebinin olamayacağını düşünmekte ve aslında şiddetin

hiçbir şekilde normalleştirilemeyeceğini düşünmektedir. Bu katılımcılar şiddetin karşısında durmaya çalışsalar da belli noktalarda partnerlerine duydukları sevgi nedeniyle toleranslı davranmaktadır.

- Katılımcıların neredeyse tamamının flört şiddetinin yaşanmasında kendilerini suçladıkları görülmüştür. Katılımcılar şiddeti en başında fark etmek ve tolere etmemek gerektiğini ancak kendilerinin bunu başaramadığını düşünmektedir. Ayrıca bir katılımcı flört şiddetine uğramanın partnerinin çok üstüne gitmekten kaynaklandığını ve bu konuda kendini hatalı gördüğünü belirtmiştir. Bir katılımcı ise partnerinin onu kışkırdığı için karıştığı şeyler konusunda bu duruma karşı koymasa belki de sorun çıkmayacağını düşünmektedir. Görüldüğü üzere bazı katılımcılar kendi hatalı davranışları nedeniyle flört şiddetinin yaşandığını düşünmektedir. Bu durumun kişiselleştirme olduğu söylenebilir.
- Flört şiddeti hem ilişkiyi hem de bireyi olumsuz etkilemektedir. Flört şiddetinin birey üzerindeki en belirgin olumsuz etkisi çelişkili duygu ve düşüncelere neden olmasıdır. Katılımcıların neredeyse tamamı flört şiddetine uğradıkları anları düşündüğünde çelişkili duygu ve düşünceler yaşamıştır. Katılımcılar partnerlerini sevmek ve ondan soğumak arasında; partnerlerinin sadece iyi özelliklerini görmeye çalışıp flört şiddetini tolere etmek ile durdurmak arasında kalmaktadır. Aynı zamanda katılımcılar bu durumu partnerleriyle konuştuklarında tartışma çıktığı için kendini ifade etmek susmak arasında kalmaktadır. Öte yandan bazı katılımcıların partnerlerine duyduğu güven azalmıştır. Flört şiddetin ilişkiye olumsuz etkileri incelendiğinde ilişki dinamiğini bozduğu ve partnerlerin birbirlerine duydukları duygusal bağı zedelediği gözlenmiştir. Aynı zamanda katılımcıların

partnerlerine olan bakış açılarında da değişimler olmuştur. Yaşanan flört şiddetini çözmek adına katılımcıların genelde partnerleriyle bu konu hakkında konuşmaya çalışmıştır. Bu durum her defasında tartışma çıkmasına neden olmuştur. Ancak her defasında flört şiddetinin yaşanması ve tartışmalardan bir sonuç alınamaması katılımcıları anlaşılmamış hissettirmiştir. Bunun neticesinde ilişkide tahammülsüzlük duygusu ön plana çıkmıştır. Bu duygunun katılımcılarda baskın olması ilişkiye ve partnere olan inancı sorgulamalarına neden olduğu için flört şiddetinin yaşandığı zamanlarda partnerler arasındaki iletişim bozulmuştur. Ayrıca her defasında aynı konular nedeniyle tartışmak ve bir sonuç alamamak ilişkideki baskın duygunun bıkkınlık olmasıyla sonuçlanmıştır. Yalnızca bir katılımcı için flört şiddeti ilişkiyi iyileştirmelerine ve partneri ile aralarındaki bağı güçlendirmelerine olanak tanımıştır. Katılımcı için partneri ile sorunların üstesinden gelmek ve bazı uzlaşımlara varmak ilişkilerinin ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir.

- Katılımcıların neredeyse tamamının birtakım işlevsel olmayan ilişki inançlarına sahip olduğu gözlenmiştir. Bu inançların özellikle yaşı daha küçük olan katılımcılarda daha fazla olduğu görülmüştür. Bu inançlar ideal ilişki tanımlamalarına da yansımaktadır. Bilişsel yaklaşıma uygun olarak araştırmada aşk her şeyi çözer inancı, mükemmel ilişki ideali, ruh eşi vardır inancı, ilk görüşte aşk vardır inancı, ilişkiyi iyileştirme umudu ve partnerin zamanla değişeceği inancı, anlaşmazlık yıkıcıdır inancı, etiketleme (toplumsal cinsiyet rolleri) , aşırı genelleme (kıskançlığın doğal olduğu inancı) ele alınmıştır.
- Katılımcıların ideal ilişki tanımları incelendiğinde bu tanımların geleneksel normlardan, toplumsal cinsiyet rollerinden, içerisinde bulundukları kültürden,

gözlemledikleri ilişkilerden ve kendi ilişkilerindeki deneyimlerden etkilendiği görülmüştür. Katılımcıların tamamı ilişkide özellikle “saygı” ve “anlayış” kavramına sıkça vurgu yapmıştır. Aynı katılımcılar partnerleri tarafından kıskanç ve kısıtlayıcı, kontrol edici davranışlara maruz kalmaktadır. Bu nedenle uğradıkları şiddet ve deneyimledikleri ilişkinin ideal ilişki tanımlarını etkilediği söylenebilir. Katılımcıların ideal ilişki tanımlarının toplumsal normlar ve toplumsal cinsiyet rollerinden etkilendiği gözlenmiştir. Özellikle toplumumuzda erkeklere atfedilen çözüm bulma, güç, otorite gibi rollerin ve kadınlara atfedilen anaç olma, toparlayıcı ve yapıcı olma, nazlı olma gibi rollerin ideal ilişki tanımlarıyla bağlantılı olduğu söylenebilir.

- Katılımcıların bazılarının aşkın her şeyi çözeceğine olan inancı taşıdıkları görülmüştür. Bu nedenle ilişkisini gizli yaşamının zorluğunu yaşasalar da ve flört şiddetine uğrasalar da aşkın her şeyden üstün olduğunu ve her şeyi çözmeye gücünün olduğunu düşünen katılımcılar vardır. Öte yandan katılımcıların birçoğu artık bu düşünceye inanmamaktadır. Bu düşünceye inanmayan katılımcılar aslında ilişkinin başında inandıklarını ancak zamanla sorunları çözmekte aşk ve sevginin yeterli olmadığını gördüklerini ifade etmişlerdir. Aşkın her şeyi çözmeye yetmeyeceğini ifade eden katılımcılar için romantik ilişkide karşılıklı çaba, fedakarlık, anlayış kavramlarının önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların neredeyse tamamı mükemmel ilişki olmadığını düşünmektedir. Neredeyse tüm katılımcılar ilişkide sevgi, saygı ve anlayış olması gerektiğini, ilişkilerde illaki tartışmalar çıkabileceğini ve bu nedenle hiçbir ilişkinin mükemmel olamayacağını düşünmektedir.

- Katılımcıların neredeyse tamamı ruh eşinin varlığına inanmaktadır. Katılımcılar herkes için bir veya birden fazla ruh eşinin bulunduğunu düşünse de mevcut partnerlerinin ruh eşi olup olmadığı konusunda farklılık göstermektedir. Bazı katılımcılar için mevcut partnerleri onların ruh eşi iken bazıları için değildir.
- Katılımcıların neredeyse tamamının ruh eşinin olduğu düşüncesine katılmasına karşın ilk görüşte aşkın olduğuna inanmadıkları görülmüştür. Bu katılımcılar için aşk partneri tanıdıkça gelişen bir duygudur ve bu yüzden zamanla oluşmaktadır. Bazı katılımcılar ise bu konuda çelişkili ifadelerde bulunmuştur. İlk görüşte aşka inanmamalarına rağmen partnerlerini ilk gördüklerinde gerçek aşkı olduğunu düşünen katılımcılar da vardır.
- Katılımcıların neredeyse tamamında ilişkiyi iyileştirme umudu ve partnerin zamanla değişeceği inancı vardır. Özellikle katılımcılar partnerlerini kışkırtacak harekette bulunmadığı durumlarda veya partnerinin artık onları kıskanmasına gerek olmayacağı ortamlarda (uzak mesafe ilişkisi yaşayan katılımcıların yan yana olması, evlilik gibi) partnerlerinin artık flört şiddeti uygulamayacağını düşünmektedir.
- Katılımcıların neredeyse tamamı ilişkilerde belli miktarda kıskançlığın doğal olduğunu düşünmektedir. Ancak bu kıskançlığın boyutunun kontrol etme ve kısıtlamaya dönüşmesinin normal olmadığını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı kıskançlık ile toplumsal cinsiyet rollerini ilişkilendirmiştir. Katılımcı kıskançlık konusunda toplumsal cinsiyet rollerine vurgu yaparak özellikle erkeklerin kıskançlığın normal olduğunu düşündüğünü ve bunun onların doğasında olduğunu belirtmiştir. Bazı katılımcıların ilişkide birbirini kıskanmanın son derece normal

olduğunu ve kıskançlık nedeniyle yapılan davranışlara hak verdiği bazı katılımcıların ise partnerinin davranışlarını kıskançlık olarak algılamadığı görülmüştür.

- Katılımcıların neredeyse tamamı ilişkide tartışma çıkmasını ilişki dinamiklerini olumsuz etkileyen ve partneriyle arasındaki bağı zedeleyen bir durum olarak algılamaktadır. Bu nedenle katılımcılar yaşanan sorunu dile getirmek ve sorun çıkmaması adına susmakla ilgili çelişki yaşamaktadır. Katılımcılar birçok durumda tartışma çıkmaması için susmakta ve partnerin isteklerini yerine getirmektedir. Ancak bazı tam tersine her flört şiddeti yaşandığında partneri ile bu durumu konuşmaktadır.
- Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde çoğunluğun toplumsal cinsiyet rollerini kabul ettiği görülmüştür. Genel itibari ile katılımcılar romantik ilişki içerisinde erkeklerin koruyucu, baskın, sahiplenici, sorunları çözen bir role sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Öte yandan kadınların romantik ilişki içerisinde anaç, yapıcı, toparlayıcı bir role sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise toplumsal cinsiyet rollerine karşı çıkıp eşitliğe vurgu yapsa da ilişki içerisinde partnerinin toplumsal cinsiyet rollerini benimseyen davranışlarını kabul etmiştir. Katılımcıların bazıları toplumsal cinsiyet rollerini ve dolayısıyla romantik ilişkilerde cinsiyetlere atfedilen rolleri doğrudan reddetmektedir. Her iki cinsiyetin de eşit olduğunu savunan bu katılımcılar için herhangi bir rol tanımı yoktur.
- Katılımcıların birçoğu partnere yoğun ilgi göstermenin iyi bir şey olmadığını düşünmektedir. Bazı katılımcılar için ise partnere yoğun ilgi göstermek partnere

sevildiğini ve değerli olduğunu gösterir. Dolayısıyla bu katılımcılar için partnere yoğun bir ilgi göstermek normal ve iyi bir şeydir. Katılımcıların birçoğu partnerlerinin onlara gösterdiği ilgi düzeyinin yeterli olduğunu ifade etmiştir. Ancak bazı katılımcılar için partnerlerinin ilgi düzeyi yeterli değildir. Bu katılımcıların bu durumdan memnun olmadıkları gözlenmiştir.

- Katılımcıların ilişki bağımlılığına dair bulgular literatürle literatürle ve bilişsel yaklaşımlara uyumlu şekilde ilgi gösterme anlayışı ve yeterlilik düzeyi, felaketleştirme (ayrılığın dayanılmaz olacağı düşüncesi), partner merkezli yaşam, aşırı genelleme (fedakarlık eğilimi ve tolerans), partnerle kurulan yoğun bağ alt temaları altında incelenmiştir.
- Katılımcıların birçoğu partnerlerinden ayrılırlarsa son derece zorlanacaklarını ve toparlanmanın zaman alacağını düşünmektedir. Özellikle ilişkinin sonlanmasından ziyade terk edilmek katılımcılar için büyük bir yıkım demektir. Bu nedenle bazı katılımcıların ilişkinin sonlanmasından veya terk edilmekten korktuğu için daha fedakar ve toleranslı davrandığı gözlenmiştir. Yalnızca bir katılımcı için ilişkinin sonlanması veya terk edilmek diğerlerinin aksine iyi bir durumdur. Çünkü bu katılımcı romantik ilişkisini öldürülme korkusu yaşadığı için sürdürmektedir. Dolayısıyla ilişkinin sonlanması onun yaşamı için tehlike oluşturan bir durumdur. Bu nedenle diğer katılımcılar gibi ilişkinin sonlanmasından son derece korkmaktadır. Ancak katılımcının terk edilmeye ilgili düşünceleri aynı yönde değildir. Katılımcı diğer katılımcıların aksine terk edilmeyi çok istemektedir. Çünkü ilişkiyi sonlandıracak kişi olması neredeyse imkansızdır ve partnerinin bunu yapması onun için kurtuluş demektir.

- Katılımcıların birçoğu için partnerleri yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Ancak yalnızca bazı katılımcılar kendileri için önemli olan aile, iş, kariyer, eğitim gibi önemli konularda partnerini daha ön sıraya koymuştur.
- Katılımcıların partnerlerinin değişeceğine ve flört şiddetinin bir gün son bulacağına yönelik inançlarının flört şiddetini tolere etmeyi beraberinde getirdiği görülmüştür. Genel olarak katılımcılar partnerlerine duydukları yoğun bağ, partnerlerinin değişeceğine olan inanç, ilişkide belli sorunlar kalkarsa durumun değişeceğine inanç nedenleriyle daha toleranslı davranmaktadır. Ayrıca romantik ilişkilerini ailelerinden gizlemenin de fedakarlık eğilimi ve tolere etme üzerinde etkili olduğu gözlenmiştir. Öte yandan yapılan fedakarlıkların karşılıklı olması gerektiğini ve partnerleri için hiçbir şeyi tolere etmeyeceklerini ve yaptıkları fedakarlığın neticesinde bir karşılık görmezlerse yapmaya devam etmeyeceklerini belirten katılımcılar da vardır.
- Katılımcıların neredeyse tamamı için partnerleri ne yaparsa yapsın vazgeçilmezdir. Ayrıca katılımcılar için partnerinin yokluğu dayanılmazdır. Bazı katılımcılar yalnız başına vakit geçirmektense her şeyi partnerleri ile yapmayı tercih etmektedir. Ayrıca partnerlerine herhangi bir nedenden ötürü ulaşamamak bazı katılımcılar için katlanılmaz bir durumdur.
- Araştırma sonucunda katılımcıların romantik ilişkilerini gizleme nedenlerinin ailelerinin verecekleri tepkiden korkmaları, kısıtlanacaklarını ve kontrol edileceklerini düşünmeleri, toplumsal cinsiyet normları, geleneksel aile yapısı, işlerin ciddiye binmesinden duydukları endişe olduğu söylenebilir. Katılımcıların ilişkilerini gizlemesi sebebiyle sosyal, psikolojik ve resmi destek imkanları son

derece sınırlıdır. Katılımcılar flört şiddeti boyutlarından psikolojik, dijital, fiziksel, ısrarlı takip türlerine uğramaktadır. Katılımcılar uğradıkları şiddeti ilişkinin ilk başlarında fark etmemiştir. Romantik ilişkiyi gizlemek ve şiddet durumu arasında doğrudan bağlantı kuran katılımcılar vardır. Şiddete ilişkin baskın duygular üzüntü, öfke, hayal kırıklığı, ihanet, iğrenme, özgüven düşüklüğü, güven kaybı, korku, suçluluk, yalnızlık, bunalmışlık, tahammülsüzlük ve utançtır. Katılımcılar flört şiddetiyle baş etmek veya durdurmaya çalışmak için partnerlerine kendilerini ifade etmeye çalışmıştır. Flört şiddeti hem bireyi hem de ilişkiyi olumsuz etkilemektedir. Katılımcıların neredeyse tamamının birtakım işlevsel olmayan ilişki inançlarına sahip olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların neredeyse tamamının ilişki bağımlılığı boyutlarını taşıdıkları görülmüştür.

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde romantik ilişkinin gizli yaşanmasına, flört şiddetine, işlevsel olmayan ilişki inançlarına ve ilişki bağımlılığına ilgi duyan ve bu alanlarda araştırma yapmak isteyen, beliren yetişkin dönemindeki bireylerle ve romantik ilişkilerle çalışmak isteyen araştırmacılara, uygulayıcılara ve politika yapıcılara ilişkin öneriler sunulmuştur.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmanın çalışma grubunu 18-25 yaşları arasında beliren yetişkinlik dönemindeki kadınlar oluşturmaktadır. Benzer bir araştırmanın farklı yaş gruplarındaki bireylerle tekrarlanması ve araştırma sonuçlarının karşılaştırılmasının literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

- Katılımcıların neredeyse tamamı ilişkide tartışma çıkmasını ilişki dinamiklerini olumsuz etkileyen ve partneriyle arasındaki bağı zedeleyen bir durum olarak algılamaktadır. Bu nedenle katılımcılar yaşanan sorunu dile getirmek ve sorun çıkmaması adına susmakla ilgili çelişki yaşamaktadır. Bundan sonraki çalışmalarda benzer örneklerle çatışma korkusu ve nedenleri hakkında çatışmadan kaçınma ile ilgili araştırmalar yürütülebilir.

Uygulayıcılara yönelik öneriler

- Araştırmada katılımcıların flört şiddeti türlerinden haberdar olmadığı ve birçok davranışı flört şiddeti olarak nitelendirmediği gözlenmiştir. Aynı zamanda araştırmanın katılımcı grubunu ağırlıklı olarak üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu nedenle özellikle üniversitelerde flört şiddetine yönelik bilgilendirme çalışmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak araştırmadaki katılımcıların tümü üniversite öğrencilerinden oluşmamaktadır. Bu nedenle flört şiddetine yönelik farkındalığı artırıcı atölye, eğitim, dijital yayın çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- Katılımcıların hemen hemen hepsinin ilişkilere yönelik işlevsel olmayan inançları vardır. Bu nedenle üniversitelerde ve üniversiteler dışında eğitim, atölye, dijital yayın çalışmaları yaparak özellikle romantik ilişkisi olan bireyler için işlevsel olmayan ilişki inançları hakkında farkındalığı artırma çalışmaları yapılması önerilmektedir.
- Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerle veya flört şiddetiyle veya romantik ilişkilerle veya bağımlılıkla çalışan ruh sağlığı elemanlarının bu konularda eğitimler düzenlemesi önerilmektedir.

- Katılımcıların neredeyse tamamında ilişkiyi iyileştirme umudu ve partnerin zamanla değişeceği inancı vardır. Bu inancın sürmesinde kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesinin önemli bir rolü olduğu görülmüştür. Özellikle üniversitelerin PDR merkezlerinde toplumsal cinsiyet rollerinin farkındalığı ile ilgili eğitimler düzenlenebilir.

Politika Yapıcılara Öneriler

- Flört şiddetine uğrayan kadınların özellikle ilişkilerini gizledikleri durumlarda resmi kurumlardan destek almakla ilgili bazı sınırlılıkları vardır. Bunlardan öncelikli olanların ilişkinin ortaya çıkma ihtimali olduğu ve kişinin şikayette bulunsa dahi korunmaya yönelik endişelerinin olduğu görülmüştür. Flört şiddetine uğrayan kadınların resmi kaynaklardan korunmasına ve destek almasına ilişkin politikaların yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda birçok kişinin flört şiddetine, işlevsel olmayan ilişki inançlarına ve ilişki bağımlılığına ilişkin farkındalığının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Bu nedenle dijital kanallarda ve bakanlığa bağlı kurumlarda bu konulara ilişkin bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve eğitici içeriklerin sunulması önerilmektedir.
- Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler için romantik ilişki kurma ve romantik ilişkiyi sürdürme oldukça önem arz eden bir durumdur. Ancak gerek medya kanallarından gerek toplumsal cinsiyet ve normlarından kaynaklı olarak bireyler küçüklükten itibaren işlevsel olmayan ilişki inançları geliştirmektedir. Bu inançlar romantik ilişki kurma ve sürdürmedeki işleyişi olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle bu konuda

özellikle romantik ilişkisi olan kitleye odaklanılarak bakanlık tarafından eğitim ve atölye çalışmalarının yapılması ve katılımın zorunlu olması önerilmektedir.

- Beliren yetişkinlik döneminin önemli bir özelliğinin romantik ilişki kurma ve sürdürme olduğu göz önüne alındığında bu yaş grubunun flört şiddetine uğrama konusunda risk altında olduğu görülmüştür. Bu nedenle özellikle üniversite kademesindeki öğrencilere okullarda sağlıklı romantik ilişkinin nasıl olması gerektiği ve flört şiddetinin ne olduğu hakkında eğitimlerin yapılması ve katılımın zorunlu olması önerilmektedir.

Kaynaklar

Adamczyk, K., & Metts, S. (2015). Romantic beliefs and Polish young adults' relationship status. *Revue Internationale de Psychologie Sociale*, 28(3), 7–28.

Acevedo, B. P., & Aron, A. (2009). Does a long-term relationship kill romantic love? *Review of General Psychology*, 13(1), 59–65. <https://doi.org/10.1037/a0014226>

Aiquipa, T. J. (2015). Dependencia emocional en mujeres víctimas de violencia de pareja. *Revista de Psicología*, 33(2), 411-437. <https://doi.org/10.18800/psico.201502.007>

Amor, P.J., Echeburúa, E., Camarillo, L., Ferre, F., Sarasua B. & Zubizarreta, I. (2022). Dependencia Emocional Y Maltrato En Mujeres Víctimas De Violencia Contra La Pareja. *Behavioral Psychology / Psicología Conductua*, 30 (1). <https://doi.org/10.51668/bp.8322115s>

Anderson, K.M. (2007). Collegiate sororities and dating violence. *Violence Against Women*, 13(1), 87-100. <https://doi.org/10.1177/1077801206294808>

Akhunlar, M.N. (2010). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile uyum süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.

Arnett, J.J. (1998). Learning to stand alone: The contemporary American transition to adulthood in cultural and historical context. *Human Development*, 41, 295–315. [https://doi.org/0018-716X/98/0416-0295\\$15.00/](https://doi.org/0018-716X/98/0416-0295$15.00/)

Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood, a theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037//0003-066X.55.5.469>

Atak, H. (2005). *Beliren yetişkinlik: Yeni bir yaşam döneminin Türkiye’de incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

Aušraitė, M. & Žardeckaitė-Matulaitienė, K. (2019). The relationship between irrational relationship beliefs and conflict resolution strategies in young adulthood.

International Journal of Psychology: Biopsychosocial, 23. <https://doi.org/10.7220/2345-024X.23.4>

Avcı Çayır, G. (2023). *Bekârlığa ilişkin tutumların evlilik ilişkisi inançları ve yalnızlıkla ilişkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. On dokuz Mayıs Üniversitesi.

Bacchus, N.S. (2017). Shifting sexual boundaries: Ethnicity and pre-marital sex in the lives of South Asian American women, *Sexuality & Culture*, 21, 776-794. <https://doi.org/10.1007/s12119-017-9421-2>

Bacchus, L.J., Ranganathan, M., Watts, C. & Devries, K. (2018). Recent intimate partner violence against women and health: A systematic review and meta-analysis of cohort studies. *BMJ Open*, 8. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2017-019995>

Bahadır Yılmaz, E. & Şahin, E. (2021). The effects of irrational romantic relationship beliefs and experiences in close relationships on dating violence of nursing and midwifery students. *Perspect Psychiatr Care*, 58 (4) 1232–1238. <http://dx.doi.org/10.1111/ppc.12920>

Beattie, M. (1992). *Codependent no more: How to stop controlling others and start caring for yourself*. Hazelden Publishing.

Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5(2), 368-388.

Baş, T. & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Beck, J. S . (2015). *Bilişsel davranışçı terapi: Temelleri ve ötesi*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Ben-Ze'ev, A. (2010). Jealousy and romantic love. In S. L. Hart & M. Legerstee (Eds.), *Handbook of jealousy: Theory, research, and multidisciplinary approaches*, 40–54. Wiley Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444323542.ch3>

Bookwala, L.J., Frieze, I.H., C Smith, C. & Ryan, K. (1992). *Predictors of dating violence: a multivariate analysis. Violence and Victims*, 7 (4), 297-311.

Bradbury, T.N. & Fincham, F.D. (1993). Assessing dysfunctional cognition in marriage: A reconsideration of the relationship belief inventory. *Psychological Assessment*, 5 (1), 92-101. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1040-3590.5.1.92>

Brignone, E. & Sorrentino, A. (2018). Suicidal ideation and behaviors among women veterans with recent exposure to intimate partner violence. *General Hospital Psychiatry*, 55, 60-64. <https://doi.org/10.1016/j.genhosppsych.2018.10.006>

Burkett, J. P., & Young, L. J. (2012). The behavioral, anatomical and pharmacological parallels between social attachment, love and addiction. *Psychopharmacology*, 224(1), 1–26. <https://doi.org/10.1007/s00213-012-2794-x>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Braithwaite, S.R., Delevi, R. & Fincham, F.D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal Relationships*, 17, 1–12.

Bridges, K.R. & Harnish, R.J. (2010). Role of irrational beliefs in depression and anxiety: A review. *Health*, 2(8), 862-877. <https://www.researchgate.net/publication/265873783>

Burns, D.D. (1999). *Feeling good. The new mood therapy*. Harper Collins Publishers.

Carron Couture, A. (2020). Shame, family honor, and dating abuse: Lessons from an exploratory study of south asian muslims. *Violence Against Women*, 26(15-16), 2004-2023. <https://doi.org/10.1002/jmcd.12203>

Castillo, E. (2017). Dependencia emocional, estrategias de afrontamiento al estrés y depresión en mujeres víctimas de violencia de pareja de la ciudad de Chiclayo. *Revista Paian*, 8(2), 36-62.

Cengiz, N. (2018). *Üniversite öğrencilerinde ilişki bağımlılığının bağlanma stilleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.

Chan, K.L., Straus, M.A., Brownridge, D.A., Tiwari, A. & Leung, W.C. (2008). Prevalence of dating partner violence and suicidal ideation among male and female university students worldwide. *American College of Nurse-Midwives*, 53(6). <https://doi.org/10.1016/j.jmwh.2008.04.016>

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2018). *Gençlerle güvenli ilişkiler üzerine çalışmak: Eğitimciler ve danışmanlar için uygulamalı el kitabı*. Punto Baskı Çözümleri.

Collins, W.A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1–24. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.1301001>

Costa, S., Barberis, N., Griffiths, M. D., Benedetto, L. & Ingrassia, M. (2019). The love addiction inventory: Preliminary findings of the development process and psychometric characteristics. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19(3), 651–668. <https://doi.org/10.1007/s11469-019-00097-y>

Cougle, J.R., Keough, M.E., Riccardi, C.J. & Sachs-Ericsson, N. (2009). Anxiety disorders and suicidality in the National Comorbidity Survey-Replication. *Journal of Psychiatric Research*, 3(9). <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2008.12.004>

Cramer, D. (2004). Emotional Support, Conflict, Depression, and Relationship Satisfaction in a Romantic Partner. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 138(6), 532–542. <https://doi.org/10.3200/JRLP.138.6.532-542>

Crester, G.A. & Lombardo, W.K. (1999). Examining codependency in a college population. *College Student Journal*, 33(4), 29-37.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). SAGE Publications.

Creswell, J.W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Pearson Education.v

Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3. Baskı). SAGE Publications.

Çelebi, M. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Debord, J. Romans, J.S.C. & Krieschok, T. (1996). Predicting dyadic adjustment from general and relationship-specific beliefs. *The Journal Of Psychology*, 130(3), 263-280. <http://dx.doi.org/10.1080/00223980.1996.9915008>

Decker, M.R., Latimore, A.D., Yautake, S., Haviland, M., Ahmed, S., Blum, R.W., Sonenstein, F. & Astone, N.M. (2015). Gender-based violence against adolescent and young adult women in low- and middle-income countries. *Journal of Adolescent Health*, 56(2), 188-196. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.09.003>

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. N.K. Denzin & Y. S. Lincoln (Ed.), *The Sage handbook of qualitative research içinde* (s. 1–32). Sage Publications Ltd.

Devries, K.M., Mak, J.Y., Bacchus, L.R., Child, J.C., Falder, G., Petzold, M., Astbury, J. & Watts, C.H. (2013). Intimate partner violence and incident depressive symptoms and suicide attempts: A systematic review of longitudinal studies. *PLOS Medicine*, 10(5), 1001440. <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pmed.1001439>

Dobson, K.S. (2010). *Handbook of cognitive-behavioral therapies*. The Guilford Press.

Doğan, A., & Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem [Emerging adulthood: A period between adolescence and adulthood]. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11–21.

Douglass, C. B. (2007). From duty to desire: Emerging adulthood in Europe and its consequences. *Child Development Perspectives*, 1, 101–108.

<http://dx.doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00023.x>

Dünya Sağlık Örgütü. (2012, 27 Ekim). *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence*. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-RHR-12.36>

Earp, B. D., Wudarczyk, O. A., Foddy, B. & Savulescu, J. (2017). Addicted to love: What is love addiction and when should it be treated? *Philos Psychiatr Psychol*, 24(1), 77–92. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1353/ppp.2017.0011>

Eidelson, R.J. & Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50(5), 715-720. <http://dx.doi.org/0022-006X/82/5005-0715S00.75>

Ellis, A. (1986). Rational-emotive therapy applied to relationship therapy. *Journal of Rational-Emotive Therapy*, 4 (1).

Elghossain, T., Bott, S., Akik, C. & Obermeyer, C.M. (2019). Prevalence of intimate partner violence against women in the Arab world: a systematic review. *BMC International Health and Human Rights*, 19(29), 2-16. [10.1186/s12914-019-0215-5](https://doi.org/10.1186/s12914-019-0215-5)

Epstein, N., & Eidelson, R. J. (1981). Unrealistic beliefs of clinical couples: Their relationship to expectations, goals and satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 9(4), 13–22. <https://doi.org/10.1080/01926188108250420>

Epstein, N., Baucom, D. H., & Rankin, L. A. (1993). Treatment of marital conflict: A cognitive-behavioral approach. *Clinical Psychology Review*, 13(1), 45–57.

[https://doi.org/10.1016/0272-7358\(93\)90007-9](https://doi.org/10.1016/0272-7358(93)90007-9)

Eroğlu, M. & Gündoğdu, M. (2021). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 278-293. <https://doi.org/0000-0001-7588-6385>

Fisher, H. E. (2014). *The tyranny of love: Love addiction—An anthropologist's view*. In K. P. Rosenberg & L. Curtiss Feder (Eds.), *Behavioral addictions: Criteria, evidence, and treatment* (sf.237–265). Elsevier Academic Press.

<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407724-9.00010-0>

Fisher, H. E., Xu, X., Aron, A., & Brown, L. L. (2016). Intense, passionate, romantic love: A natural addiction? How the fields that investigate romance and substance abuse can inform each other. *Frontiers in Psychology*, 7, 687.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00687>

Fraenkel, J.R., Wallen, N. & Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill LLC.

Franiuk, R., Cohen, D., & Pomerantz, E. M. (2002). Implicit theories of relationships: Implications for relationship satisfaction and longevity. *Personal Relationships*, 9(4), 345–367. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.09401>

Frazier, P.A. & Esterly, E. (1990). Correlates of relationship beliefs: Gender, relationship experience and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 331-352. <https://doi.org/10.1177/0265407590073003>

Frieze, I.H. (2000). Violence in Close Relationships—Development of a Research Area: Comment on Archer (2000). *Psychological Bulletin*, 126(5), 681-684. <https://doi.org/101037//0033-2909.126.5.681>

Froggatt, W. (2005). A brief introduction to rational emotive behaviour therapy. Service Journals.

Galiöglu Boğa, C. (2023). *Beliren yetişkinlerde ebeveyne bağlanmanın evlilik uyumunu yordamasında evlilik ilişkisi inançları ve ilişki bağımlılığının aracı rolü* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Mersin Üniversitesi.

Giacobbe, C., Maggi, G., Borrello, L., Barone, A., Mastromarino, C., Antonelli, P. & Santangelo, G. (2024). Psychological and cognitive complaints in individuals with love addiction. *Journal of Affective Disorders Reports* 16, 100785. <https://doi.org/10.1016/j.jadr.2024.100785>

Gori, A., Russo, S. & Topino, E. (2023). Love addiction, adult attachment patterns and self-esteem: Testing for mediation using path analysis. *Journal of Personalized Medicine*, 13(2), 247. <https://doi.org/10.3390/jpm13020247>

Grieger, R. ve Alexander, K. A. (2019). REBT with Couples. W. Dryden ve M. E. Bernard (Ed.), REBT with diverse client problems and populations içinde (ss. 265-282). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-030-02723-0_13

Güler, A., Halıcıoğlu, M. & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Seçkin Yayıncılık.

Gündoğdu, R., Yavuzer, Y. & Karataş, Z. (2018). Irrational Beliefs in Romantic Relationships as the Predictor of Aggression in Emerging Adulthood. *Journal of Education and Training Studies*, 6 (3). <http://dx.doi.org/10.11114/jets.v6i3.2884>

Griffin-Shelley, E. (2004). Ethical Issues in Sex and Love Addiction Treatment. *Sexual Addiction & Compulsivity: The Journal of Treatment & Prevention*, 16 (1), 32-54.

<https://doi.org/10.1080/10720160802710798>

Griffiths, M. (2005). A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 10(4), 191–197.

<https://doi.org/10.1080/14659890500114359>

Hall, S. S. (2006). Marital meaning: Exploring young adults' belief systems about marriage. *Journal of Family Issues*, 27(10), 1437–1458.

<https://doi.org/10.1177/0192513X06290036>

Hall, M. Chappell, L.C., Parnell, B.L., Seed, P.T. & Bewley, S.S. (2014). Associations between intimate partner violence and termination of pregnancy: a systematic review and meta-analysis. *PLOS Medicine*, 11(1), 1001581.

<https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001581>

Havaçeliği, D. (2013). *Partner ilişkilerindeki ilişki bağımlılığının ebeveyn bağlanma stilleri ve madde kullanımı ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.

Hossain, S. (2009). Understanding patterns of cognitive distortions. *ResearchGate*.

Indu, P.V., Remadevi, S., Vidhukumar, K., Navas, P.M.S., Anilkumar, T.V. & Subha, N. (2020). Domestic violence as a risk factor for attempted suicide in married women. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(23-24), 5753–5771.

<https://doi.org/10.1177/0886260517721896>

Johnson, W.L., Giordano, P.G., Longmore, M.A. & Manning, W.D. (2014). Intimate partner violence and depressive symptoms during adolescence and young adulthood. *Journal of Health and Social Behavior*, 55(1), 39-55.

<https://doi.org/10.1177/0022146513520430>

Jones, R.G. (1969). *A factored measure of Ellis' irrational belief system, with personality and maladjustment correlates*. Texas Tech University.

Kaya, B. (2023). Dark triad and dating violence: Mediating role of irrational beliefs in romantic relationships. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 41, 763–776. <https://doi.org/10.1007/s10942-023-00506-1>

Khera, G.S. & Ahluwalia, M.K. (2019). The cultural closet: The South Asian American experience of keeping romantic relationships secret. *Multicultural Counseling and Development*, 49 (1), 18-31. <https://doi.org/10.1002/jmcd.12203>

Knee, C.R. (1998). Implicit theories of relationships: Assessment and prediction of romantic relationship initiation, coping, and longevity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74 (2), 360-370. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.2.360>

Kurdek, L. A. (1991). Sexuality in homosexual and heterosexual couples. In K. McKinney & S. Sprecher (Eds.), *Sexuality in close relationships*, 177–191.

Kurt, A.A. & Gündüz, B. (2020). The Investigation of relationship between irrational relationship beliefs, cognitive flexibility and differentiation of self in young adults. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49 (1), 28-44. <http://dx.doi.org/10.14812/cufej.658628>

Küçükarslan, M., & Gizir, C. (2013). Romantik İnançlar Ölçeği'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 461-469. <https://doi.org/10.17860/efd.93442>

Lancer, D. (2017). Codependency addiction: Stages of disease and recovery. *Global Journal of Addiction & Rehabilitation Medicine*, 2(2), 21-22. <https://doi.org/10.19080/GJARM.2017.02.555582>

Larson, J. H., & Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 43(2), 228–237. <https://doi.org/10.2307/585327>

Lelaurain, S., Restivo, L. & Apostolidis, T. (2022). When “the dream dies” but the ideal persists: representations of the couple relationship and its connection to intimate partner violence experiences. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(17-18) 1-27. https://doi.org/10.1177_08862605211023484

Lau, M.Y., Markham, C., Lin, H., Flores, G. & Chacko, M.R. (2009). Dating and sexual attitudes in Asian-American adolescents. *Sage Publications*, 24(1), 91-113. <https://doi.org/10.1177/0743558408328439>

Lewis, S.F. & William, j.f. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review* 21(1):105-27. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(99\)00042-2](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(99)00042-2)

Makepeace, J. M. (1986). Gender differences in courtship violence victimization. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 35(3), 383–388. <https://doi.org/10.2307/584365>

Maxwell, C.D. & Maxwell, S.R. (2003). Experiencing and witnessing familial aggression and their relationship to physically aggressive behaviors among filipino adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 18 (12). <https://doi.org/10.1177/0886260503258034>

Miller, R. E. (1987). Some questions for Stanton Peele on addiction to love, stress and alcohol. *Employee Assistance Quarterly*, 3(1), 35–56. https://doi.org/10.1300/J022v03n01_04

Moral, M. V., García, A., Cuetos & G. y Sirvent, C. (2017). Violencia en el noviazgo, dependencia emocional y autoestima en adolescentes y jóvenes españoles. *Revista Iberoamericana de Psicología y Salud*, 8(2), 96-107. <https://doi.org/10.23923/j.rips.2017.08.009>

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (1990). Şiddet Biçimleri. <https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/>

Morsünbül, Ü. (2013). Beliren yetişkinler mi, beliren üniversiteli yetişkinler mi? Risk alma ve kimlik biçimlenmesi üzerinden bir inceleme. *Elementary Education Online*, 12(3), 873- 885. <http://ilkogretim-online.org.tr>

Muehlenhard, C.L. & Linton, M.A. (1987). Date rape and sexual aggression in dating situations: Incidence and risk factors. *Journal of Counseling Psychology*, 34(2). 186-196. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.34.2.186>

Mukba, G. (2013). *Üniversite öğrencilerinde ilişki bağımlılığının bazı değişkenler açısından incelenmesi* [yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

Murray, C.E. & Kardatzke, K.N. (2007). Dating violence among college students: Key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10(1), 79-89. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2007.tb00008.x>

Murvarian, L., Saavedra-Macías, F.J. & Infanti, J.J. (2023). Public stigma toward women victims of intimate partner violence: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 73(2), 101877. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2023.101877>

Muz, E. (2022). *Evli bireylerde erken dönem uyum bozucu şemaların ilişki bağımlılığı ve aldatma eğilimi ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.

Nelson, L.J. (2003). Rites of passage in emerging adulthood: Perspectives of young mormons. *New Directions For Child And Adolescent Development*, 100. <https://doi.org/10.1002/cd.73>

Orsolini, S., Antonelli, P., Salvatori, G. & Dèttore, D. (2022). Suicidal ideation in a group of Italian love addicts: A qualitative research. *Sexual Health & Compulsivity*, 29(1-2), 56-67. <https://doi.org/10.1080/26929953.2022.2056556>

Özkan, B. (2016). *Reddedilme duyarlılığı ve iyimserliğin, rasyonel olmayan ilişki inançları ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkilerde aracı rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ufuk Üniversitesi.

Parlak, S. & Canel, A.N. (2021). Partner şiddeti üzerine bir derleme ve ergenlik döneminde partner şiddetini önleme programının önemi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1444-1456. <https://doi.org/0000-0003-1235-1716>

Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research & Evaluation methods*. Sage Publications.

Perrotta, G. (2020). Affective dependence: from pathological affectivity to personality disorders. Definitions, clinical contexts, neurobiological profiles, and clinical treatments. *Health Sciences*, 1, 1-7. <https://doi.org/10.15342/hs.2020.333>

Pugh, B., Li, L. & Sun, I.Y. (2021). Perceptions of why women stay in physically abusive relationships: A comparative study of Chinese and U.S. college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(7-8), 3778-3813. <https://doi.org/10.1177/0886260518778264>

Redcay, A. McMahon, S. (2021). Assessment of relationship addiction. *Sexual and Relationship Therapy*, 36(1), 116-125. <https://doi.org/10.1080/14681994.2019.1602258>

Redcay, A. & Simonetti, C. (2018). Criteria for love and relationship addiction: Distinguishing love addiction from other substance and behavioral addictions. *Sexual Addiction & Compulsivity: The Journal of Treatment & Prevention*, 25(1), 80–95. <https://doi.org/10.1080/10720162.2017.1403984>

Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172–186. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(80\)90007-4](https://doi.org/10.1016/0022-1031(80)90007-4)

Rusianty, D.A. (2015). *An analysis of translating strategies in the subtitles of the raid: Redemption movie* [Yayımlanmış S1 tezi]. Universitas Pendidikan Indonesia. <http://repository.upi.edu/id/eprint/20582>

Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in marital research: A review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*, 50(4), 891–915. <https://doi.org/10.2307/352102>

Saldana, J. (2013). *The coding manual for qualitative researchers*. SAGE Publications Ltd.

Sanches, M. & John, V.P. (2019). Treatment of love addiction: current status and perspectives. *The European Journal of Psychiatry*, 33(1):38—44. <https://doi.org/10.1016/j.ejpsy.2018.07.002>

Sánchez-Hernández, M.D., Herrera-Enríquez, M.C., & Expósito, F. (2020). Controlling behaviors in couple relationships in the digital age: acceptability of gender violence, sexism, and myths about romantic love. *Psychosocial Intervention*, 29(2), 67–81. <https://doi.org/10.5093/pi2020a1>

Segrin, C., & Nabi, R. L. (2002). Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage? *Journal of Communication*, 52(2), 247–263. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02543.x>

Saunders, B., Sim, J., Kingstone, T., Baker, S., Waterfield, J., Bartlam, B., Burroughs, H. & Jinks, C. (2018). Saturation in qualitative research: exploring its conceptualization and operationalization. *Quality & Quantity*, 52(4), 1893–1907. <https://doi.org/10.1007/s11135-017-0574-8>

Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Saraç, A., Hamamcı, Z., & Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43), 69-81.

Sharf, R.S. (2010). *Theories of psychotherapy and counseling concepts and cases*. Cengage Learning.

Sharma, N., Shaligram, D. & Yoon, G.H. (2020). Engaging South Asian youth and families: A clinical review. *International Journal of Social Psychiatry*, 66(6), 584-592. <https://doi.org/10.1177/0020764020922881>

Sharp, E. & Ganong, L.H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *National Council on Family Relations*, 49(1), 71-76.

Smith, S.G., Zhang, X., Basile, K.C., Merrick, M.T., Wang, J., Kresnow, M.J. & Chen, J. (2018). *The national intimate partner and sexual violence survey: 2015 data brief – updated release*. National Center for Injury Prevention and Control.

Sprecher, S., Cate, R. & Levin, L. (1998). Parental divorce and young adults' beliefs about love. *Journal of Divorce & Remarriage*, 28(3-4), 107-120. https://doi.org/10.1300/J087v28n03_06

Sprecher, S. & Metts, S. (1999). Romantic Beliefs: Their Influence on relationships and patterns of change over time. *Sage Publications*, 16(6), 834-851.

Standley, J. (2022). Lessons in love: Countering student belief in romantic love myths. *Journal of Philosophy of Education*, 56, 739–751. <https://doi.org/10.1111/1467-9752.12687>

Straus, M. & Hamby, S. (1996). The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2) Development and Preliminary Psychometric Data. *Journal of family issues*, 17(3), 283-316.

Straus, M. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10(7), 790-811. <https://doi.org/10.1177/1077801204265552>

Straus, M. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and Youth Services Review* 30, 252–275. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.10.004>

Stravogiannis, A.L.D.C., Kim, H.S., Sophia, E.C., Sanches, C., Zilberman, M.L. & Tavares, H. (2018) Pathological jealousy and pathological love: apples to apples or apples to oranges? *Psychiatry Research*, 259, 562-570. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2017.11.029>

Sugarman, D.B. (1989). Dating violence: Prevalence, context, and risk markers. *ResearchGate*, 3-32. <https://www.researchgate.net/publication/232463596>

Sussman, S. (2010). Love addiction: Definition, etiology, treatment. *Sexual Addiction & Compulsivity: The Journal of Treatment & Prevention*, 17(1), 31-45. <http://dx.doi.org/10.1080/10720161003604095>

Swidler, A. (2002). Talk of Love: How Culture Matters. *Contemporary Sociology A Journal of Reviews* 31(4). <https://doi.org/10.2307/3089093>

Şahnaoğlu, H. (2021). *Çocukluk travmalarıyla ilişki bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.

Şenol, A., Albayrak, İ. & Uluman Mert, M. (2022). Flört Şiddeti Tutumlarının Belirli Değişkenler ve Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlara Göre İncelenmesi. *JRES*, 9(1), 113-131. <https://doi.org/10.51725/etad.1028491>

Terzi İlhan, S. & Işık, Ş. (2017). Evli Bireylerin İlişki Bağlanımları: Yatırım Modeli Temelli Nitel Bir Çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (2), 184-199.

Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. John Wiley.

Tolstikova, A. (2010). Codependency in families with alcohol-dependent Persons. *Medical and Health Science Journal*, 2, 95-99.

Topçu, E. (2023). *Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki inançlarının karşılıklı bağımlılık ve benliğin ayrımlaşması bağlamında incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Topkaya, N., Şahin, E. & Mehel, F. (2021). Relationship-specific irrational beliefs and relationship satisfaction in intimate relationships. *Current Psychology*, 42 (1), 1257–1269. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01426-y>

Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & White, J. W. (2013). The relation between dating violence victimization and commitment among Turkish college women: Does the Investment Model matter? *International Journal of Conflict and Violence*, 7(2), 203-215.

Toplu Demirtaş, E. (2021). Toplumsal cinsiyet perspektifinden flört şiddeti. Ö. Haskan-Avcı (Ed.), *Toplumsal cinsiyet psikolojik danışma ve rehberlikte güncel konular içinde* (s. 393-427). Nobel Yayıncılık.

Toplu Demirtaş, E. & Fincham, F.D. (2021). I don't have power, and I want more: Psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13-14), 11490-11519. <https://doi.org/10.1177/0886260520951319>

Toplu Demirtaş, E. & Hatipoğlu Sümer, Z. (2022). Psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetini ölçmek: Beliren yetişkinlerin flört şiddeti yaşantıları. *Humanistic Perspective*, 4(2), 408-432. <https://doi.org/10.47793/hp.1079451>

Tourigny, M., He´bert, M., et Daigneault, I. (2006). Efficacite´ d'une intervention de groupe aupre`s d'adolescentes agresse´es sexuellement et pre´santant des troubles de comportement. *Comprendre pour mieux agir*, 385–413.

Turanlı, A. (2021). *Kendini sevmeye ve özyeterlilik ile ilişki bağımlılığı arasındaki ilişkide affetmenin aracılık rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Tsai, A.C., Tomlinson, M., Comulada, W.S. & Rotheram-Borus, M.J. (2016). Intimate partner violence and depression symptom severity among south african women during pregnancy and postpartum: Population-based prospective cohort study. *PLOS Medicine*, 13(1), 1001943 . <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001943>

Williams, C. (2007). Research methods. *Journal of Business & Economic Research*, 5(3), 65-73. <https://doi.org/10.19030/jber.v5i3.2532>

Wolfe, J. L. (2000). Assessment and Treatment of Compulsive Sex/Love Behavior. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 18 (4). <http://dx.doi.org/10.1023/A:1007887122845>

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yu, R., Nevado-Holgado, A., Molero, Y., D'Onofrio, B.M., Larrson, H., Howard, L.M. & Fazel, S. (2019). Mental disorders and intimate partner violence perpetrated by men towards women: A swedish population-based longitudinal study. *PLOS Medicine*, 16(12), 1002995. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002995>

Zagefka, H., & Bahul, K. (2021). Beliefs that contribute to dissatisfaction in romantic relationships. *The Family Journal*, 29(2), 153–160. <https://doi.org/10.1177/1066480720956638>

EK-A: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Romantik İlişkiyi Gizleme ile İlgili Sorular

1. Romantik ilişkinizi ailenizden gizleme nedenleriniz nelerdir?
2. Romantik ilişkinizi gizli tutmanız sonucu başınızdan geçen bir deneyimi paylaşabilir misiniz?
3. Romantik ilişkinizi aileniz veya yakın çevreniz öğrenirse sizce neler yaşanabilir?
- a. Ne olmasından korkarsınız?
4. Romantik ilişkinizi hayatınızda kimler biliyor?
5. (Ailenizden) Gizli bir romantik ilişki içerisinde olmanız ilişkinizi nasıl etkiliyor?

Flört Şiddeti ile İlgili Sorular

1. Flört şiddetine uğradığınızı düşündüğünüz deneyimlerinizden bahseder misiniz?
2. Flört şiddeti içerisinde olduğunuzu nasıl fark ettiniz?
 - a. Fark ettikten sonra neler yaptınız?
 - b. Herhangi bir yardım aldınız mı? Eğer almadıysanız niçin almadınız?
3. Flört şiddetine ilişkin hangi duyguları deneyimlediniz? Hangileri baskındı? (Üzgün, suçlu, utanmış, yalnız, öfkeli, incinmiş, kızgın, nefret dolu, korkmuş, çaresiz, kafası karışık, boyun eğmiş, güvensiz, endişeli, reddedilmiş, mahcup, yetersiz gibi)
4. Flört şiddetine uğradığınız bir anı düşünün. Tam o anda aklınızdan neler geçti?

Literatür flört şiddetine uğramanın kişide çelişkili duygular, düşünceler oluşturabileceğini göstermekte. Siz bu tür duygu ve düşünceler yaşadınız mı?

Cevabınız evet ise,

 - a. Bu çelişkileri aşma konusunda kendinize neler söylediniz?
 - b. Bu çelişkileri yaşarken ne hissettiniz?
 - c. Bu çelişkileri aşma konusunda neler yaptınız?
5. Flört şiddetine uğradığınızı bilen arkadaşlarınız var mı?

a. Yanıtınız evetse, nasıl karşıladılar?

b. Arkadaşlarınız fikirlerini söylerken siz neler hissettiniz?

6. Flört şiddeti ilişkinizi ne yönde etkiledi?

7. Şiddete uğramanız ve ilişkinizi ailenizden saklamanızı birlikte düşündüğünüzde aklınıza neler gelir? Sizce bu ikisi birbirini nasıl etkiler?

İşlevsel Olmayan İlişki İnançları ile İlgili Sorular

1. Sizce bir romantik ilişki nasıl olmalıdır?

2. Sizce romantik bir ilişkide kadın ve erkeğin rolleri nelerdir?

3. Sizce partnerinizin flört şiddeti uygulamasının sebepleri var mı?

a. “Bir şeyleri doğru yapsaydım belki bunlar olmazdı” diye düşündüğünüz oluyor mu?

4. Sizce partnerinizin flört şiddetini önleyebilecek şeyler yapabilir misiniz?

a. Partnerinizin flört şiddetini durdurabilecek şeyler yapmayı denediniz mi?

b. Partnerinizin flört şiddeti sizce ne olursa ortadan kalkar?

5. Romantik ilişkinizde partnerinizin hoşunuza gitmeyen davranışlarını tolere ediyor musunuz? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

a. Bu davranışları idare etmek sizi nasıl etkiliyor?

6. Bu ilişkide fazla fedakârlık ettiğinizi düşünüyor musunuz? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

7. Aşk her zaman bir yolunu bulur, sevgi her sorunu halleder diye düşündüğünüz oluyor mu? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

8. Sizce ilişkinizin her yönüyle mükemmel olması için neye ihtiyacınız var?

9. İlk görüşte gerçek aşk var mıdır?

a. Siz partnerinizi ilk gördüğünüzde gerçek aşkınız olduğunu hissettiniz mi?

10. Ruh eşi kavramına inanır mısınız?

11. Seven kıskanır ifadesi hakkında neler düşünürsünüz? Eğer partnerinizin sizi kıskandığı için yaptığı ama sizin rahatsız olduğunuz davranışları varsa

- a. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
- b. Bu konuda ne hissediyorsunuz?
- c. Bu konuda ne yapıyorsunuz?

İlişki Bağımlılığı ile İlgili Sorular

1. Partnerinize yoğun ilgi göstermek sizce ne anlama gelir?

Partnerinizin size ilgi gösterdiğini nasıl anlarsınız?

Partnerinizin size gösterdiği ilgi düzeyi size yeterli geliyor mu?

2. Partneriniz gösterdiğiniz ilgiyi nasıl karşılar? Bu konuda ne gibi yorumlar yapar?

3. Partnerinize birkaç saat ulaşamadığınızda veya birkaç gün görüşemediğinizde neler hissedersiniz? Neler yaparsınız?

4. Partnerinizin reddedici davranışları (örneğin soğuk ve uzak davranma, herhangi bir konuda eleştirme, beğenmeme, o gün sizinle olmak istememe vb.) karşısında neler hissedersiniz? Neler yaparsınız?

5. Romantik ilişkinizde terk edilirsенiz veya ilişkiniz herhangi bir sebepten dolayı biterse neler yaşardınız? Terk edilmeye başa çıkma düşüncesi size nasıl gelir?

6. Partnerinizin, bir arkadaşına olan ve romantik nitelikte olmadığını bildiğiniz ilgisi karşısında neler hissedersiniz?

a. Partnerinizin yaşamında bu tür bir kişi bir süreliğine ön planda olursa neler hissedersiniz?

7. Partneriniz olmadan yalnız başınıza vakit geçirmek sizin için nasıldır?

8. Herhangi bireysel bir karar aldığınız süreçte partnerinizle iletişiminiz nasıl olur?

a. Bir konuda partnerinizden onay almadığınız ya da onun onay vermeyeceğini bildiğiniz kararlarınız oldu mu?

b. Partnerinizin isteğine göre kararlarınızı değiştirir misiniz?

9. Aşk ve ilişkinin hayatınızın merkezinde olması fikri size nasıl geliyor?

a. Aileniz, kariyeriniz, eğitiminiz veya sizin için önemli olan diğer konular partnerinizden sonra geliyor mu?

12. Partnerinizi memnun etmek için, içinizden gelmeyen ya da doğru bulmadığınız şeyler yaptığınız olur mu?

a. Yanıtınız evetse bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

b. Yanıtınız evetse bunda flört şiddetine uğramanızın (ya da uğrama ihtimalinizin) ne gibi bir rolü olabilir?

c. Partneriniz memnun olmazsa bu size nasıl hissettirir?

ç. Partneriniz memnun olmazsa bu nasıl sonuçlanır?

13. Bu ilişkide olmak dışında seçeneklerinizi düşündüğünüz olur mu? Yanıtınız evetse açıkla mısınız?

Bunların dışında sizin eklemek istediğiniz bir konu var mı? Teşekkürler.

EK-B Gönüllü Katılım Formu Online

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, yüksek lisans tezi kapsamında, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı öğretim üyesi Dr. Özlem Haskan Avcı'nın danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Meryem Yılmaz tarafından yürütülmektedir. Araştırmanın amacı, ailesinden gizli romantik ilişki (flört/sevgili vs...) yaşayan ve flört şiddetine uğrayan kadınların ilişkiye devam etme nedenlerini ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan romantik ilişki inançları bağlamında incelemektir. Araştırma için Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır (İzin No: E-51944218-300-00003436573).

Bu çalışmanın katılımcılarını beliren yetişkinlik döneminde yani 18-25 yaşları arasında en az 6 ay ve daha fazla süredir gizli flört/sevgili ilişkisi yaşayan ve flört şiddetine uğradığını düşünen, evli veya nişanlı olmayan kadınlar oluşturmaktadır. Romantik ilişkinin tüm aile üyelerinden veya en az bir aile üyesinden gizlenmesi araştırmaya katılmak için yeterlidir (örneğin baba bilmiyor anne ve kardeşler biliyor veya anne-baba bilmiyor kardeşler biliyor veya anne-baba-erkek kardeşler bilmiyor kız kardeş biliyor veya tüm aile bilmiyor gibi...) Bu kriterlere uygun olmayan kişiler araştırmaya dahil edilmeyeceklerdir. Flört şiddetine uğramadığınızı düşünüseniz bile formu doldurunuz. Flört şiddetine uğrayıp uğramadığınız konusunda emin değilseniz bile formu doldurunuz. Araştırmacı sizinle iletişime geçecek ve flört şiddetine dair gerekli bilgilendirmeyi yapacaktır. Çalışma süresince ve sonrasında kimlik bilgileriniz gizli tutulacak, araştırma dışındaki hiç kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu çalışma kapsamında elde edilecek olan bilimsel bilgiler sadece araştırmacılar tarafından yapılan bilimsel yayınlarda ve sunumlarda kimlik bilgileriniz veya sizi tanıtabilecek kişisel bilgiler olmaksızın paylaşılacaktır. Toplanan veriler isiminiz silinerek, bilgisayarda şifreli bir dosyada tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılım gönüllük esasına dayalıdır. Uygulama, Zoom uygulaması üzerinden, kameralar açık biçimde yapılacaktır. Görüşmede yalnızca röportaj tarzında soru cevap yapılacaktır. Görüşme içeriğini yazılı hale getirmek ve raporlaştırabilmek için izniniz dahilinde ses kaydı alınacaktır. Ses kaydı görüşme esnasında başka bir cihaz ile (telefon veya tablet) alınacak ve araştırmacı tarafından gizliliğe önem verilerek saklı tutulacaktır. Alınan ses kaydı yalnızca araştırma gereği kullanıldıktan sonra tüm kayıtlar imha edilecektir.

Ortalama 1 saat sürecektir bu uygulamada yer alan hiçbir aşama, kişisel rahatsızlık verecek nitelikte değildir. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz, nedenini açıklamaksızın araştırmadan çekilmekte serbestsiniz. Böyle bir durumda vermiş olduğunuz bilgilerin araştırmacı tarafından kullanılması ancak sizin onayınızla mümkün olacaktır. Rahatsızlık hissedilmesi durumunda, ihtiyaçlarınız doğrultusunda bir uzmana yönlendirilebileceksiniz.

Bu çalışmaya katılım için şimdiden teşekkür ederiz. Paylaşılan bilgilere ek olarak görüşme öncesinde sormak istediğiniz sorularınız olursa sorabilirsiniz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak ve yanıtlanmasını istediğiniz sorularınız için araştırmayı yürüten Dr. Özlem Haskan Avcı veya Meryem Yılmaz ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. Araştırma kapsamında yapılacak Zoom görüşmesinin ses kaydına alınacağını biliyorum. Verilerimin kimlik bilgilerim gizli tutulmak kaydıyla bilimsel makaleler ve akademik sunumlar dışında kesinlikle kullanılmayacağını biliyorum ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak istiyorum.

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Evet ()

Hayır ()

Katılımcı:

Adı Soyadı:

İletişim Numarası:

Mail Adresi:

Sorumlu Araştırmacı:

Yardımcı Araştırmacı:

Doç. Dr. Özlem HASKAN AVCI

Psk.Dan. Meryem YILMAZ

Hacettepe Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesin

Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve

Eğitim Bilimleri Bölümü

Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana

Bilim Dalı

EK-C: Görüşme Protokolü

Görüşme Tarihi: .../.../...

Görüşme Saati: ...-...

Katılımcının Adı-Soyadı:

Araştırma Sorusu:

Ailesinden gizli romantik ilişki yaşayan genç yetişkin kadınların flört şiddeti deneyimleri ve görüşleri, BDT kuramı çerçevesinde ilişki bağımlılıkları ve işlevsel olmayan ilişki inançları bağlamında nasıl değerlendirilebilir?

1. Açılış Bölümü

1. Araştırmacının Kendini Tanıtması:

Sayın katılımcı, ben Hacettepe Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Meryem Yılmaz. Katılmakta olduğunuz yüksek lisans tez çalışmamı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında hocam Doç.Dr. Özlem HASKAN AVCI danışmanlığında yürütmekteyim.

2. Görüşmenin Amacının Açıklanması:

Birazdan gerçekleştireceğimiz görüşmede ailesinden gizli romantik ilişkisi olan ve flört şiddetine uğrayan beliren yetişkinlik dönemindeki kadınların ilişkiyi sürdürme motivasyonları BDT kuramı çerçevesinde ilişki bağımlılığı ve işlevsel olmayan ilişki inançları bağlamında incelenmesi amaçlanmaktadır.

3. Gizlilikle İlgili Açıklamalar:

Görüşmenin verimi açısından tüm görüşme boyunca kamera ve mikrofon açık tutulacaktır. Görüşmede konuşulanların sonrasında yazıya aktarılması için izniniz dahilinde ses kaydı başlatılacak ve tüm görüşme ses kaydına alınacaktır. Çalışma süresince ve sonrasında kimlik bilgileriniz gizli tutulacak, araştırma dışındaki hiç kimseye paylaşılmayacaktır. İsminiz ve araştırmada bahsedilen tüm şahıslar rumuz verilerek anonimleştirilecektir. Bu çalışma kapsamında elde edilecek olan bilimsel bilgiler sadece

araştırmacılar tarafından yapılan bilimsel yayınlarda ve sunumlarda kimlik bilgileriniz veya sizi tanıtabilecek kişisel bilgiler olmaksızın paylaşılacaktır. Toplanan veriler isminiz silinerek, bilgisayarda şifreli bir dosyada tutulacaktır ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Tüm araştırma süreci bittikten sonra ses kayıtları imha edilecektir.

4. Katılımcı Haklarının Açıklanması:

Bu çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Ortalama 1 saat sürecektir. Bu görüşmede yer alan hiçbir aşama, kişisel rahatsızlık verecek nitelikte değildir. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz, nedenini açıklamaksızın araştırmadan çekilmekte serbestsiniz. Böyle bir durumda vermiş olduğunuz bilgilerin araştırmacı tarafından kullanılması ancak sizin onayınızla mümkün olacaktır. Rahatsızlık hissedilmesi durumunda, ihtiyaçlarınız doğrultusunda bir uzmana yönlendirilebileceksiniz.

2. Romantik İlişkiyi Aileden Gizlemek İle İlgili Sorular

S1: Romantik ilişkinizi ailenizden gizleme nedenleriniz nelerdir?

S2: Romantik ilişkinizi gizli tutmanız sonucu başınızdan geçen bir deneyimi paylaşabilir misiniz?

S3: Romantik ilişkinizi aileniz veya yakın çevreniz öğrenirse sizce neler yaşanabilir?

a. Ne olmasından korkarsınız?

S4: Romantik ilişkinizi hayatınızda kimler biliyor?

S5: (Ailenizden) Gizli bir romantik ilişki içerisinde olmanız ilişkinizi nasıl etkiliyor?

3. Flört Şiddeti İle İlgili Sorular

S6: Flört şiddetine uğradığınızı düşündüğünüz deneyimlerinizden bahsedebilir misiniz?

S7: Flört şiddeti içerisinde olduğunuzu nasıl fark ettiniz?

a. Fark ettikten sonra neler yaptınız?

b. Herhangi bir yardım aldınız mı? Eğer almadıysanız niçin almadınız?

S8: Flört şiddetine ilişkin hangi duyguları deneyimlediniz? Hangileri baskındı? (Üzgün, suçlu, utanmış, yalnız, öfkeli, incinmiş, kızgın, nefret dolu, korkmuş, çaresiz, kafası karışık, boyun eğmiş, güvensiz, endişeli, reddedilmiş, mahcup, yetersiz gibi)

S9: Flört şiddetine uğradığınız bir anı düşünün. Tam o anda aklınızdan neler geçti?

Literatür flört şiddetine uğramanın kişide çelişkili duygular, düşünceler oluşturabileceğini göstermekte. Siz bu tür duygu ve düşünceler yaşadınız mı? Cevabınız evet ise,

a. Bu çelişkileri aşma konusunda kendinize neler söylediniz?

b. Bu çelişkileri yaşarken ne hissettiniz?

c. Bu çelişkileri aşma konusunda neler yaptınız?

S10: Flört şiddetine uğradığınızı bilen arkadaşlarınız var mı?

a. Yanıtınız evetse, nasıl karşıladılar?

b. Arkadaşlarınız fikirlerini söylerken siz neler hissettiniz?

S11: Flört şiddeti ilişkinizi ne yönde etkiledi?

S12: Şiddete uğramanız ve ilişkinizi ailenizden saklamanızı birlikte düşündüğünüzde aklınıza neler gelir? Sizce bu ikisi birbirini nasıl etkiler?

4. İşlevsel Olmayan İlişki İnançları İle İlgili Sorular

S13: Sizce bir romantik ilişki nasıl olmalıdır?

S14: Sizce romantik bir ilişkide kadın ve erkeğin rolleri nelerdir?

S15: Sizce partnerinizin flört şiddeti uygulamasının sebepleri var mı?

a. “Bir şeyleri doğru yapsaydım belki bunlar olmazdı” diye düşündüğünüz oluyor mu?

S16: Sizce partnerinizin flört şiddetini önleyebilecek şeyler yapabilir misiniz?

a. Partnerinizin flört şiddetini durdurabilecek şeyler yapmayı denediniz mi?

b. Partnerinizin flört şiddeti sizce ne olursa ortadan kalkar?

S17: Romantik ilişkinizde partnerinizin hoşunuza gitmeyen davranışlarını tolere ediyor musunuz? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

a. Bu davranışları idare etmek sizi nasıl etkiliyor?

S18: Bu ilişkide fazla fedakârlık ettiğinizi düşünüyor musunuz? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

S19: Aşk her zaman bir yolunu bulur, sevgi her sorunu halleder diye düşündüğünüz oluyor mu? Yanıtınız evetse, bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

S20: Sizce ilişkinizin her yönüyle mükemmel olması için neye ihtiyacınız var?

S21: İlk görüşte gerçek aşk var mıdır?

a. Siz partnerinizi ilk gördüğünüzde gerçek aşkınız olduğunu hissettiniz mi?

S22: Ruh eşi kavramına inanır mısınız?

S23: Seven kıskanır ifadesi hakkında neler düşünürsünüz? Eğer partnerinizin sizi kıskandığı için yaptığı ama sizin rahatsız olduğunuz davranışları varsa

a. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

b. Bu konuda ne hissediyorsunuz?

c. Bu konuda ne yapıyorsunuz?

5. İlişki Bağımlılığı İle İlgili Sorular

S24: Partnerinize yoğun ilgi göstermek sizce ne anlama gelir?

a. Partnerinizin size ilgi gösterdiğini nasıl anlarsınız?

b. Partnerinizin size gösterdiği ilgi düzeyi size yeterli geliyor mu?

S25: Partneriniz gösterdiğiniz ilgiyi nasıl karşılar? Bu konuda ne gibi yorumlar yapar?

S26: Partnerinize birkaç saat ulaşamadığınızda veya birkaç gün görüşemediğinizde neler hissedersiniz? Neler yaparsınız?

S27: Partnerinizin reddedici davranışları (örneğin soğuk ve uzak davranma, herhangi bir konuda eleştirme, beğenmeme, o gün sizinle olmak istememe vb.) karşısında neler hissedersiniz? Neler yaparsınız?

S28: Romantik ilişkinizde terk ediliyorsanız veya ilişkiniz herhangi bir sebepten dolayı biterse neler yaşardınız? Terk edilmeye başa çıkma düşüncesi size nasıl gelir?

S29: Partnerinizin, bir arkadaşına olan ve romantik nitelikte olmadığını bildiğiniz ilgisi karşısında neler hissedersiniz?

a. Partnerinizin yaşamında bu tür bir kişi bir süreliğine ön planda olursa neler hissedersiniz?

S30: Partneriniz olmadan yalnız başınıza vakit geçirmek sizin için nasıldır?

S31: Herhangi bireysel bir karar aldığınız süreçte partnerinizle iletişiminiz nasıl olur?

a. Bir konuda partnerinizden onay almadığınız ya da onun onay vermeyeceğini bildiğiniz kararlarınız oldu mu?

b. Partnerinizin isteğine göre kararlarınızı değiştirir misiniz?

S32: Aşk ve ilişkinin hayatınızın merkezinde olması fikri size nasıl geliyor?

a. Aileniz, kariyeriniz, eğitiminiz veya sizin için önemli olan diğer konular partnerinizden sonra geliyor mu?

S33: Partnerinizi memnun etmek için, içinizden gelmeyen ya da doğru bulmadığınız şeyler yaptığınız olur mu?

a. Yanıtınız evetse bunda ailenizden gizli ilişki yürütmenizin ne gibi bir rolü olabilir?

b. Yanıtınız evetse bunda flört şiddetine uğramanızın (ya da uğrama ihtimalinizin) ne gibi bir rolü olabilir?

c. Partneriniz memnun olmazsa bu size nasıl hissettirir?

ç. Partneriniz memnun olmazsa bu nasıl sonuçlanır?

S34: Bu ilişkide olmak dışında seçeneklerinizi düşündüğünüz olur mu? Yanıtınız evetse açıklar mısınız?

6. Özetleme

1. Anlaşılan Konuların Kısaca Özetlenmesi

2. Anlaşılmayan Konuların İfade Edilmesi

7. İlave Görüşler

1. Bunların dışında sizin eklemek istediğiniz bir konu var mı?

8. Teşekkür

Kıymetli vaktinizi ayırdığınız ve anlatma cesareti göstererek bu çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

EK-Ç: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma Etik Kurulu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Tarih: 13/03/2024 1402
Sayı: E-51944218-300-00003436573

00003436573

Sayı : E-51944218-300-00003436573
Konu : Etik Kurul (Meryem YILMAZ))

13/03/2024

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(H. Ü. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu)

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Meryem YILMAZ'ın Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN AVCI** danışmanlığında yürüttüğü "**Gizli Romantik İlişkisi Olan Kadınlar ve Flört Şiddeti: Nitel bir Çalışma**" başlıklı tez çalışması için, Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulundan görüş alınmak üzere Ek'te gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. İsmail Hakkı Mirici
Enstitü Müdürü

EK-D: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- * tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- * görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- * başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu
- * atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- * kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- * bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

...../...../.....

(İmza)

Meryem YILMAZ

EK-E: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

23/10/2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı :Gizli Romantik İlişkisi Olan Kadınlar ve Flört Şiddeti: Nitel Bir Çalışma

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
23/10 /2025	214	307,064	26/09 /2025	%12	2790174270

Uygulanan filtreler:

1. Kaynaklar hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Meryem YILMAZ

Öğrenci No.: N22129583

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

İmza

Programı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Statüsü: Y.Lisans

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Doç Dr., Özlem HASKAN AVCI, İmza)

EK-F: Thesis/Dissertation Originality Report

23/10/2025

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: Women In Secret Romantic Relationships and Dating Violence: A Qualitative Study

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
23/10 /2025	214	307,064	26/09 /2025	%12	2790174270

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Meryem YILMAZ

Student No.: N22129583

Department: The Department of Educational Sciences

Program: Guidance and Psychological Counseling

Status: Masters

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
(Doç.Dr., Özlem HASKAN AVCI, Signature)

EK-F: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına ilişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- ☐ Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- ☐ Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- ☐ Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

..... / /

(imza)

Meryem YILMAZ

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

